

EPA

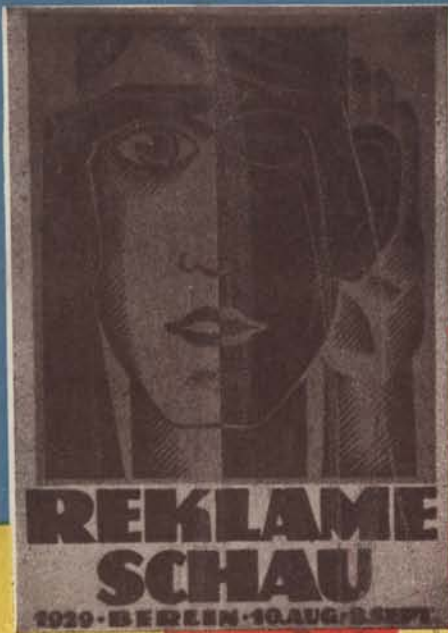
2004-2014

A *MAGYAR GRAFIKA* DIGITÁLIS VÁLTOZATA
A MEK EGYESÜLET MEGBÍZÁSÁBÓL
AZ INTERNET SZOLGÁLTATÓK TANÁCSÁNAK
TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT
AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
E-SZOLGÁLTATÁSI IGAZGATÓSÁGÁN,
AZ E-KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK OSZTÁLYON,
2014-BEN,
AZ ELEKTRONIKUS PERIODIKA ARCHÍVUM
ÉS ADATBÁZIS FENNÁLLÁSÁNAK
10. ÉVFORDULÓJÁN.

UNGARISCHE GRAPHIK

X JAHR
NUMMER

MAGYAR GRAFIKA

SZERKESZTI ÉS
KIADJA :
BIRÓ MIKLÓS

X ÉV
7-8
SZÁM

KÜLÖNSZÁM:
REKLAMESCHAU

ELSŐ MAGYAR BETŰÖNTÖDE RT

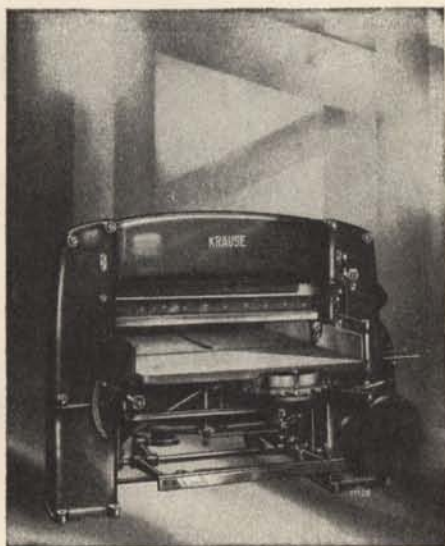
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS GALVANOPLASZTIKA
BUDAPEST
VI, DESSEWFFY UCCA 32. SZÁM
TELEFON: AUT. 223-70 ÉS 271-18

*

DÍSZÍTŐANYAGOK,
MODERN CÍM- ÉS KENYÉRBETŰK,
MAGYAR, NÉMET, ANGOL, FRANCIA, ROMÁN,
LENGYEL, CSEH, TÓT, HORVÁT, SZERB,
BOLGÁR, GÖRÖG ÉS HÉBER
SZEDÉSEKHEZ

*

KÖZPONTOK:
H. BERTHOLD AG, BERLIN
ÉS D. STEMPEL AG.
FRANKFURT

A
legteljesebb
elismerés
ennek
a pompás
gépnak!

KÜLFÖLDI ÍTELETEK

... értesíthetem, hogy az Ön részéről szállított „Krause”-gyorsvágógép A 130 Hj, 130 cm-es vágáshosszúsággal a legteljesebb megelégedésemet érdemelte ki. Az ígért teljesítményeknek a gép megfelelt. A vágás beállítása és pontossága, valamint az ívek préselése kifogástalan, úgyhogy pompás gépéért a legteljesebb elismerésemet fejezhetem ki. Örülök, hogy ennek a gépnek tulajdonában lehetek.” Kérjen M. G. 152 prospektust!

KRAUSE

KARL KRAUSE (LEIPZIG C 1) ZWEINAUNDORFERSTR. 59
Képviseli: Kaufmann (Gyula Budapest VII, Kertész ucca 48

A művészi és ok-
szerű reklámozás
gyakorlati módsze-
reit ismertető, dú-
san illusztrált és
kitűnő nyomtatás-
technikával előál-
lított művészi havi
folyóirat, amelyet
nem nélkülözhet a
nyomdász, keres-
kedő, iparművész

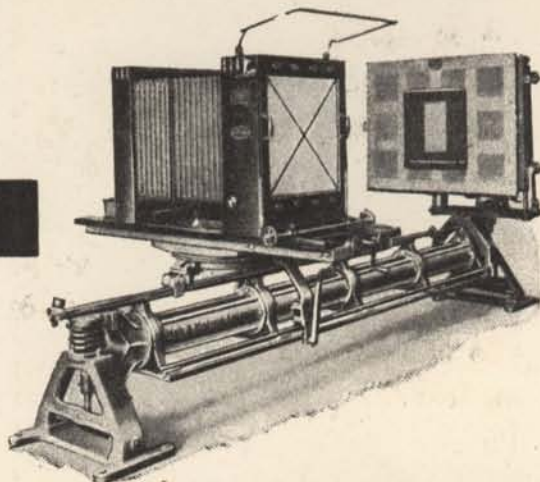
OFFSET- BUCH- UND WERBE- KUNST

Egyes szám ára - .75 dol-
lár, féléves előfizetés
4.50 dollár.

Kiadó:
Offset-Verlag G. m. b. H.
Leipzig, Seeburgstr. 57

REPRODUKÁLÓKÉSZÜLÉK a haladó üzem számára!

MODERN

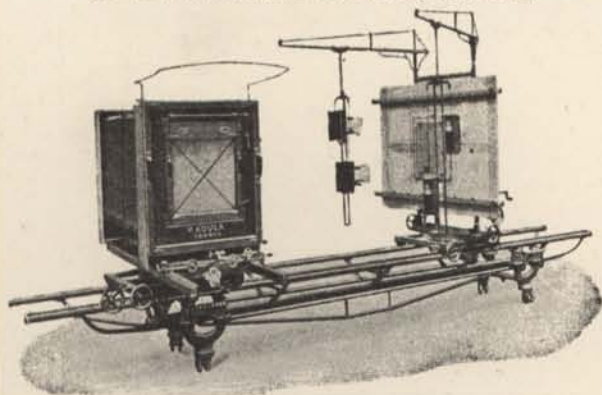
A legeredményesebb, úttörő vívmány!
Lényeges teljesítményemelkedést ér el:
áttekinthető összkonstruktója, központi ke-
zelése, föltétlen pontossága, racionális kihasz-
nálási lehetősége, zavartalan üzem módja által

HOH & HAHNE, LEIPZIG C 1

FOTOGRAFIAI REPRODUKÁLÓKÉSZÜLÉKEK SPECIÁLIS GYÁRA

AZ ÚJ KOR SLÁGERE!
REPRODUKCIÓS KAMERA

ÉS CSÜSZTATHATÓ ÁLLVÁNY, FÉMBŐL

V. KOULA · PRÁGA II

ŽITNÁ UL. 14 (CSEHSZLOVÁKIA)

Minden reprodukciós technika részére való reprodukciós készülékek és gépek legteljesítőképebb speciális gyára

A Magyar Grafika szövegét a
LEYKAM-JOSEFSTHAL AG

gratweini gyárában készült különleges
famentes offsetnyomóra nyomtuk

A JOBB HAJTOGATÓGÉPEK

mindenkor azok, amelyek a legmodernebb technikai vívmányokkal vannak felszerelve.

GUTBERLET

vezette be a Rotary-berakót,

GUTBERLET

alkotta meg az első hajtogatókés függőleges vezetését,

GUTBERLET

oldotta meg a kombinált hajtogató-és drótfűzőgép súlyos problémáját,

GUTBERLET-

hajtogatógépeket az Ön üzemé tovább nem nélkülözhet.

A. GUTBERLET & CO.

L E I P Z I G - M Ö L K A U

HAJTOGATÓ- ÉS FŰZŐGÉPEK SPECIÁLGYÁRA

Hartmann Vilmos-féle Papíripar és Papírforgalmi R. T.

Budapest V, Alkotmány-u. 4

Sürgőny cím: Hartmannpapír Budapest

Telefonszám: Lipót 990-65, Lipót 912-33

HARTMANN-KONZERN

Konzernvállalatok és képviseltek:

Leykam-Josefthal A. G., Wien

Patria Papiergesellschaft m. b. H., Wien

Heinrichsthaler Papierfabrik A. G., Prag

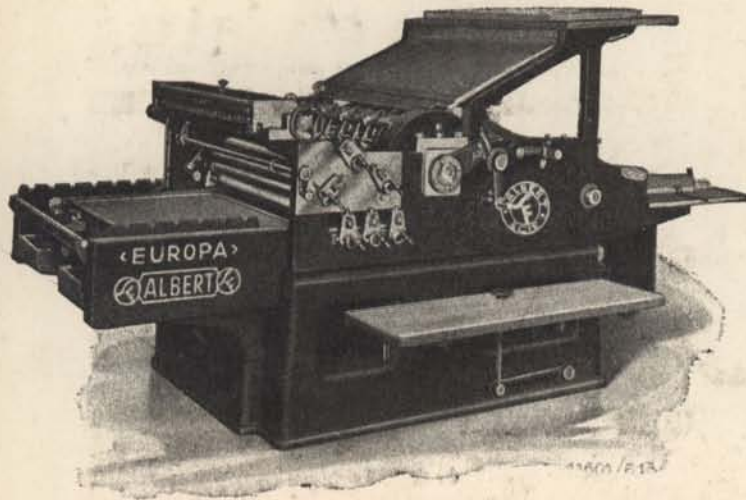
Dresdner Chromo- und Kunstdruckpapierfabrik

Krause & Baumann A. G., Heidenau

Brigl & Bergmeister A. G., Niklasdorf

Verband Deutscher Druckpapierfabriken G. m. b. H., Berlin

valamint számos más gyár

Sz.	Távirati név	Papírnagyság cm	Szedés-nagyság cm	Zárórámá belvilág cm	Teljesítmény mény óránként
1a	×Erna	46×66	42×60	46×64	2800
2a	×Elga	50×66	46×60	48×64	2700
3a	×Emilie	50×70	46×64	48×65	2700
4a	*Edith	52×72	49×66	52×72	2500
5a	*Ethel	56×76	52×71	53,5×73	2500
4	Eugen	52×72	49×66	52×72	2500
5	Emül	56×76	52×71	53,5×73	2500
6	Enoch	66×96	62×91	66×97	2100
7	Edmund	66×100	62×94	66×100	2100
8	Emanuel	71×102	67×96	69,5×98	2100
9	Eberhard	74×104	70×100	74×106	1900
10	Eduard	76×106	72×102	75×108	1900
11	Engelbert	76×112	72×106	75×108	1900

EUROPA

a neve a gyorsajtóépítés azon mesterművének, melyet a Schnellpressenfabrik Frankenthal Albert & Cie AG évtizedes tapasztalatain át leszűrve, a piacra hozott. Az eddigi, minden várakozást felülmuló eredmények (10 hét alatt 200 eladott gép) igazolják a szakkörök elismerését.

A gép felépítését jellemzik

Az alváz rendkívüli stabilitása / A meghajtás főtengelyének görgős és kenőgyűrűs csapágyazása / Könnyű, zajtalan és rezgésmentes járat / Egyszerű nyomóhenger-megemelés / Rúgós — tehát szerszám nélkül állítható — ívfogó / Elállítható ív-kivezető dob / A görgőpálya és a görgők tökéletes olajozása / Nagyteljesítményű illusztrációs festékezőszerkezet, nagy, egyforma átmérővel bíró masszahengerekkel / Csiszolt nyomóhenger és nyomóalap. Az összes berendezés a gép normális tartozéka. Géphe beépített motort is szállítunk

ALBERT

FRANKENTHAL

LÖWY LÁSZLÓ GÉPÉSZMÉRNÖK

Budapest V, Felka ucca 6. szám. Telefon: Lipót 921-67

Victoria-Original-Schnelläufer

(gyorsanfutó)

nyomáselállítással és felszerelve a mi

Victoria-ívberakónkkal

együttesen teljes egészet képeznek és 50×70 centiméteres papirosalagnál

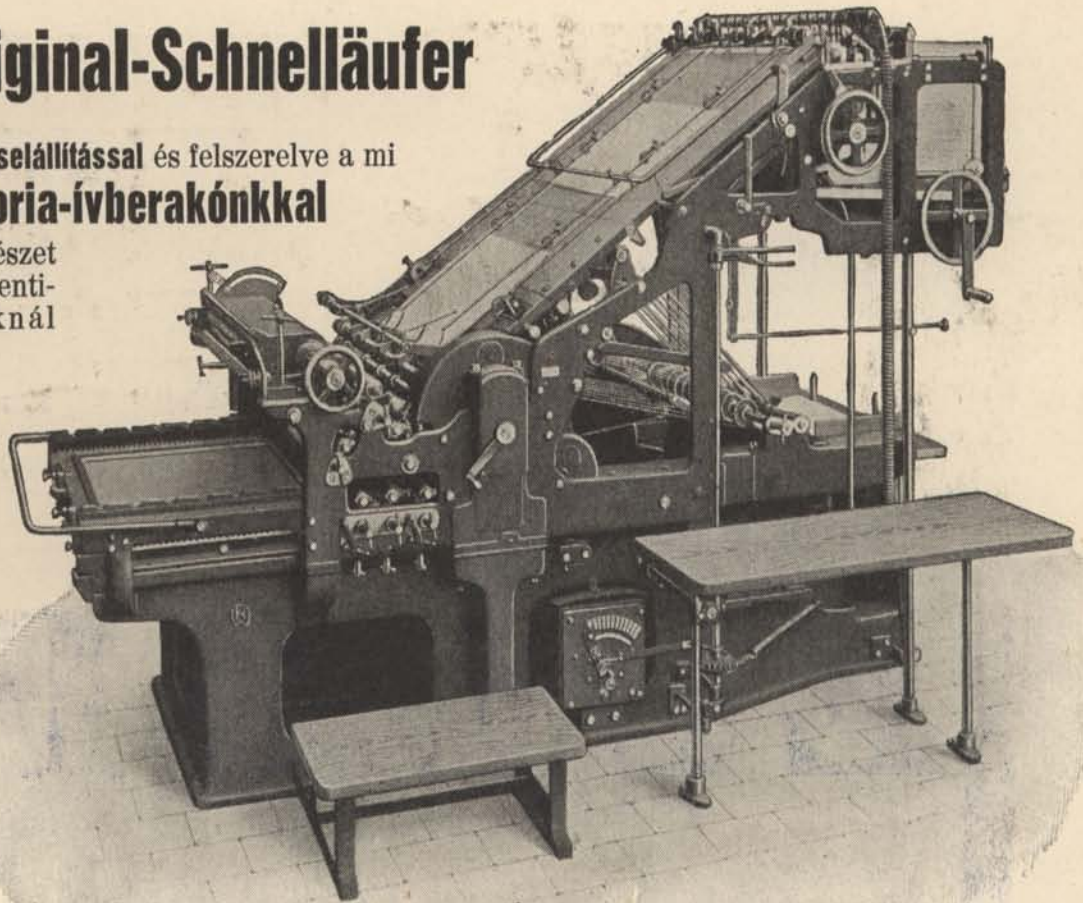

**óránkénti
nyomás
3000-ig**

Kézberakásra **Victoria-ívberakónk** egy perc alatt könnyen átállítható

**ROCKSTROH-
WERKE A. G.
HEIDENAU**

Képviselet: Tanzer Miksa
Budapest, VII, Akácfa u.
50. sz. Telefon: J. 406-31

Miért

terjedtek el annyira rövid időn belül az

INTERTYPE SZEDŐGÉPEK?

Mert

az

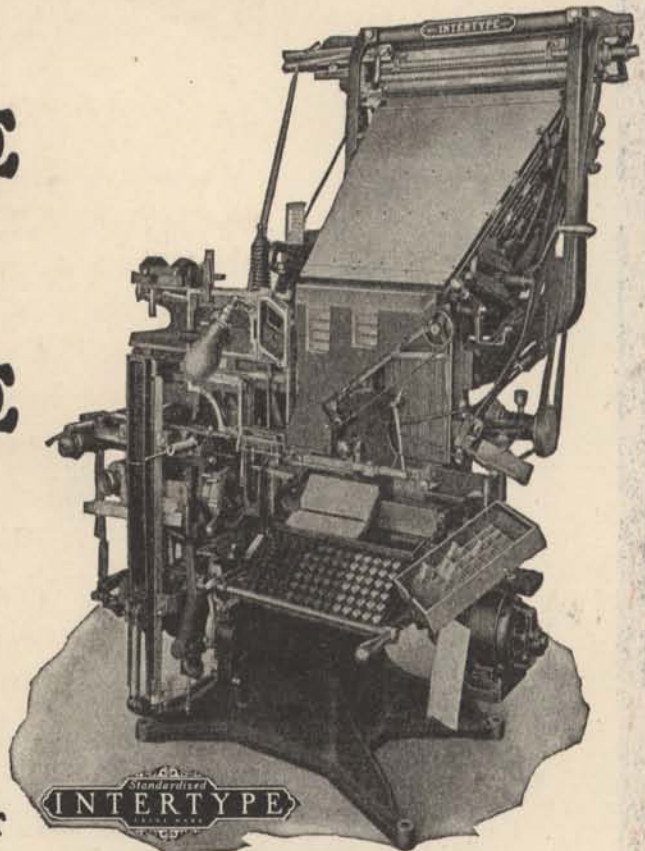
INTERTYPE SZEDŐGÉPEK

beigazolták azt, hogy
**többet nyújtanak,
mint amennyit ígérek**

A gondos és előrelátó nyomdavezető nem vezérelteti magát tendenciózus színezetű híresztelések által, hanem józan és körültekintő mérlegelése és szerzett tapasztalatai alapján azt rendeli, amivel saját érdekeit a legjobban szolgálhatja. A már üzemben lévő nagyszámú INTERTYPE szedőgépek megtekintése és az ismeretű prospektusok gondos áttanulmányozása az érdeklődők nagy csoportját vezette táborunkba.

Magyarországi és balkáni vezérképviselőt:

GRAFIKA GÉPKERESKEDELMI RT
BUDAPEST V, CSÁKY U. 49 TELEFÓN: L. 904-57

Sz.	Távirati név	Papírnagyság cm	Szedés-nagyság cm	Zárórámabevilág cm	Teljesítmény óránként
1a	×Erna	46×66	42×60	46×64	2800
2a	×Elga	50×66	46×60	48×64	2700
3a	×Emilie	50×70	46×64	48×65	2700
4a	*Edith	52×72	49×66	52×72	2500
5a	*Ethel	56×76	52×71	53,5×73	2500
4	Eugen	52×72	49×66	52×72	2500
5	Emil	56×76	52×71	53,5×73	2500
6	Enoch	66×96	62×91	66×97	2100
7	Edmund	66×100	62×94	66×100	2100
8	Emanuel	71×102	67×96	69,5×98	2100
9	Eberhard	74×104	70×100	74×106	1900
10	Eduard	76×106	72×102	75×108	1900
11	Engelbert	76×112	72×106	75×108	1900

EUROPA

a neve a gyorsajtóépítés azon mesterművének, melyet a Schnellpressenfabrik Frankenthal Albert & Cie AG évtizedes tapasztalatain át leszűrve, a piacra hozott. Az eddigi, minden várakozást felülmuló eredmények (10 hét alatt 200 eladott gép) igazolják a szakkörök elismerését.

A gép felépítését jellemzik

Az alváz rendkívül stabilitása / A meghajtás főtengelyének görgős és kenőgyűrűs csapágyazása / Könnyű, zajtalan és rezgésmentes járat / Egyszerű nyomóhenger-megemelés / Rúgós — tehát szerszám nélkül állítható — ívfogó / Elállítható ívkivezető dob / A görgőpálya és a görgők tökéletes olajozása / Nagyteljesítményű illusztrációs festékezőszerkezet, nagy, egyforma átmérővel bíró masszahengerekkel / Csiszolt nyomóhenger és nyomóalap. **Az összes berendezés a gép normális tartozéka.** Gépbe beépített motort is szállítunk

ALBERT

FRANKENTHAL

LÖWY LÁSZLÓ GÉPÉSZMÉRNÖK

Budapest V, Felka ucca 6. szám. Telefon: Lipót 921-67

A GRAFIKAI IPARÁGAK FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ

MAGYAR GRAFIKA

KÉTHAVONKÉNT MEGJELENŐ FOLYÓIRAT

UNGARISCHE GRAPHIK

CÍMŰ NÉMETNYELVŰ MELLÉKLAPPAL

SZERKESZTI: BIRÓ MIKLÓS

FŐMUNKATÁRSÁK:

HERZOG SALAMON, KNER ALBERT, LÖWY LÁSZLÓ ÉS ROSNER KÁROLY

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

BUDAPEST VII, RÓZSA UCCA 25

BIRÓ MIKLÓS NYOMDAI MŰINTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-T.

A Magyar Grafika előfizetési díja Magyarországon:

Nyomdatulajdonosoknak, cégeknek és szakmán kívül állóknak egész évre 30 pengő, fél évre 16 pengő

Egyes számok ára nyomdatulajdonosoknak, cégeknek és szakmán kívül állóknak 5 pengő

Előfizetési díj külföldiek részére:

Az európai kontinensen 30 pengő, Angliába és a tengerentúli államokba 6 dollár

Jahresbezugspreise:

Für die europäischen Staaten (mit Ausnahme England) 30 Pengő, für das übrige Ausland 6 Dollar, Einzelbezugspreis: 5 Pengő, resp. 1 Dollar. — Die Magyar Grafika erscheint zweimonatlich

Az elismerés őszinte szavai

Manapság, amikor az elismerés olyan ritkán terem a közért való önzetlen munkálkodásért, jóleső örömmel vettük az alábbi levelet. Azt hiszük, nem fog bennünket senki szerénytelenséggel vádolni, ha a levél közreadásával eláruljuk, hogy szívből örülünk annak, hogy a könyvnyomtatásért és művészetért való munkálkodásunk néha-néha megbecsülésre talál.

Biró Miklós úrnak,
a Magyar Grafika szerkesztője,
Budapest.

Mélyen tisztelt Szerkesztő úr!

Most megjelent 5—6. számú becses lapjában a legnagyobb érdeklődéssel olvastuk plakátjainkra vonatkozó rendkívül megkapó, érdekes közleményeit. Mi állandóan a legnagyobb figyelemmel kísérvük nagybecsű vezetése alatt álló lapja irányzatát s törekvéseit s örömmel állapítjuk meg, hogy folyóiratuk valóban a helyzet magaslatán áll s úgy gazdag tartalmánál, mint

izléses összeállításánál s igazán példásan szép nyomásánál fogva, úgy bel- mint külföldön kimagasló szerepet tölt be.

Alulírott igazgató urunk, ki többször évente hosszabb tanulmányutat tesz meg s úgy a belföldi, mint a külföldi reklámművészetet behatóan tanulmányozza és ismeri, e téren szerzett tapasztalatai alapján azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy lapjának nivója, igen sok külföldi lapot úgy tartalma, mint kiállítása révén messze túlszárnyal.

A legnagyobb elismerés jár igen tisztelt Szerkesztő úrnak azért is, hogy elismert, kiváló szakismeretei, tudása, széles látóköre révén szaklapját nemcsak a belföldön tette minden vállalat és szakember részére nélkülözhetetlenné, hanem külföldön is számtalan barátot és tisztelőt szerzett s ily módon törekvéseivel a magyar művészeket külföldön is megérdemelt sikerhez és elismeréshez juttatja. Ezzel

a magyar művészetnek olyan szolgálatot tesz, amelyért méltán megilleti bála és köszönet. Külön elismerés jár igen tisztelt vezetőségüknek a német mellékletért, mellyel lehetővé teszik, hogy művészeinket és törekvéseinket a modern reklámművészet fejlődése terén az ország határain túl is figyelemmel kísérhessék, ily módon a magyar művészetnek mindenhol hírt és dicsőséget szerezvén.

Midőn az igazán ritka hozzáértéssel és szaktudással megírt közleményeiért, valamint plakátjaink ábrázolásáért ismételt bálás köszönetünket fejezzük ki, maradtunk

nagyrabecsülésünk kifejezése mellett kész hívők

Socrates Stavropulos

a Modiano szivarkapapírgyár rt.
igazgatója.

A nyomdászat története

A Grafikai Művészetek Könyvtára keretében megjelent a nyomdásztörténet VI. és VII. könyve (12. és 13. kötet) és ezzel Novák László befejezte nyomdásztörténeti munkáját Gutenbergtől 1929-ig. Amikor a történet első kötetei megjelentek, főtartottuk magunknak megjegyzéseinket a történet befejezésének az idejére, mert hiszen csak akkor tekinthető át ez a kolosszális munka a maga teljességében. Ez az időpont elérkezett és mi örömmel tesszük meg észrevételeinket. Azért örömmel, mert a munka alaposág, terjedelem és technikai kivitel dolgában minden várakozásunkat fölülmulta és így csak elismerő jellel illethetjük azt.

A nyomdászati szakirodalom terén szép multra tekinthetünk vissza Magyarországon is. Az utóbbi évszázadban többen értékes munkákkal írták bele nevüket a magyar nyomdásztörténet lapjaiba, de Novák László egyetemes nyomdásztörténete örökbecsű munka marad időtlen időkig. Ez az első magyar nyomdásztörténet, ami azt jelenti, hogy a nyomdászműlt világának irdatlan őserdőiben,

Victoria-Original-Schnelläufer

(gyorsanfutó)

nyomáselállítással és felszerelve a mi

Victoria-ívberakónkkal

együttesen teljes egészet képeznek és 50×70 centiméteres papírosalagnál

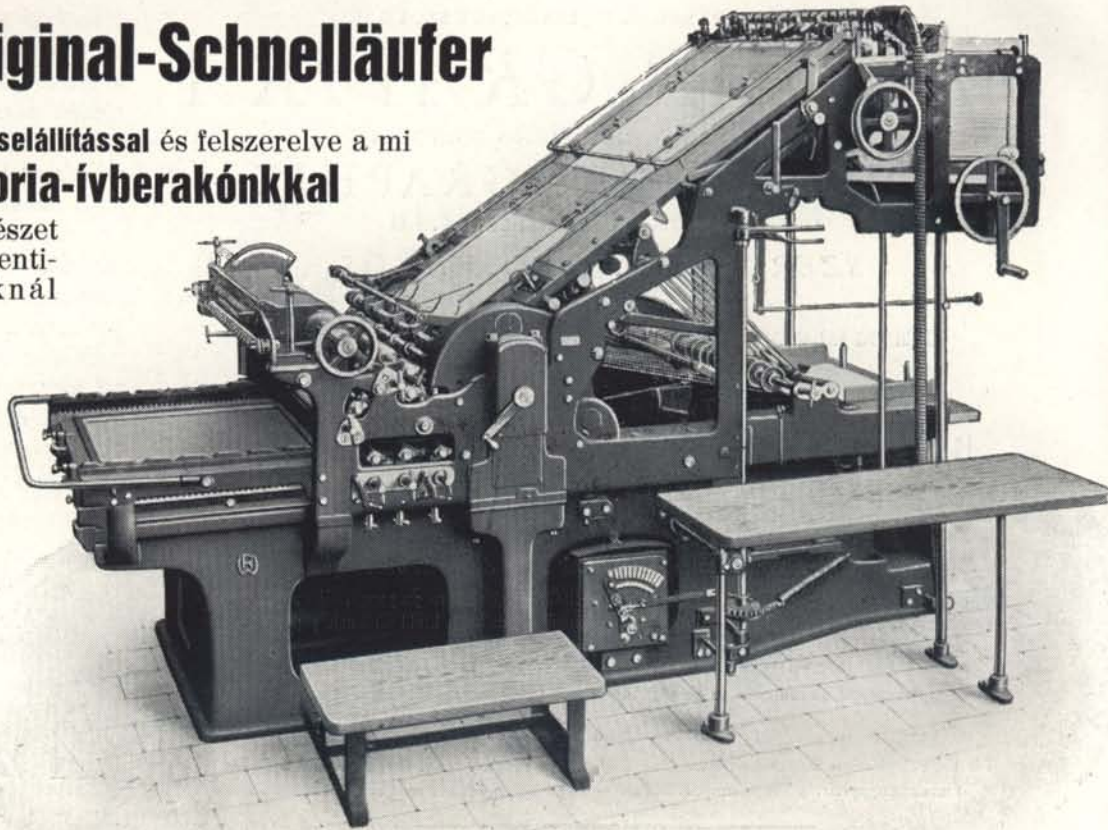

**óránkénti
nyomás
3000-ig**

Kézi berakásra **Victoria-ívberakónk** egy perc alatt könnyen átállítható

**ROCKSTROH-
WERKE A. G.
HEIDENAU**

Képviselet: Tanzer Miksa
Budapest, VII, Akácfa u.
50. sz. Telefon: J. 406-31

Miért

terjedtek el annyira rövid időn belül az

INTERTYPE SZEDŐGÉPEK?

Mert

az

INTERTYPE SZEDŐGÉPEK

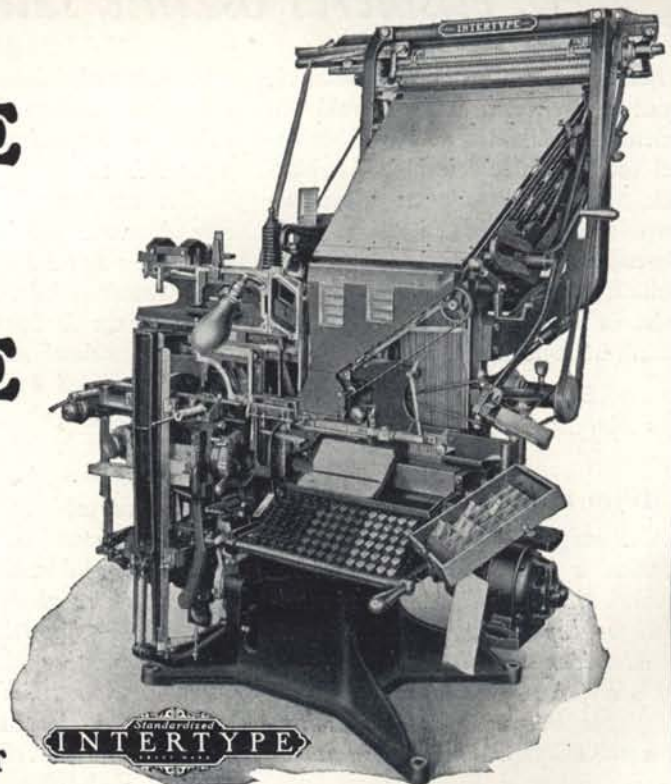
beigazolták azt, hogy
**többet nyújtanak,
mint amennyit ígérnek**

A gondos és előrelátó nyomdavezető nem vezéreltetni magát tendenciózus színezetű híresztelések által, hanem józan és körültekintő mérlegelése és szerzett tapasztalatai alapján azt rendeli, amivel saját érdekeit a legjobban szolgálhatja. A már üzemben lévő nagyszámú **INTERTYPE** szedőgépek megtekintése és az ismertető prospektusok gondos áttanulmányozása az érdeklődők nagy csoportját vezette táborunkba.

Magyarországi és balkáni vezérképviselet:

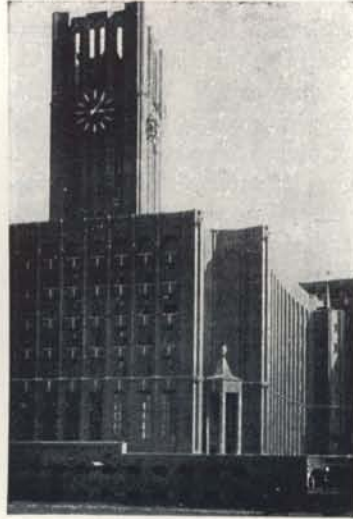
GRAFIKA GÉPKERESKEDELMI RT

BUDAPEST V, CSÁKY U. 49 TELEFÓN: L. 904-57

Mosse nyomdabáz, Berlin

Ullstein nyomdabáz,
Berlin-Tempelhof

Scherl nyomdabáz, Berlin

sziklás körengetegekben kellett utakat törnie, új csapásokat taposnia. Aki elolvassa ezt a munkát, láthatja, a forrásmunkák milyen tömegét, a könyvtárak mennyi polcát kellett bújnia, hogy műve ennyire tökéletes legyen. Különösen a magyar vonatkozású adatok összegyűjtése lehetett nehéz, fáradságos munka, mert semmi összefüggő anyag nem volt eddig ezen a téren. Úgy kellett azt összehordani innen is, onnan is.

A jövő történetírójának már könnyebb dolga lesz. Hatalmas forrásmunka áll majd rendelkezésére és csupán 1929-től kezdve kell a történeti eseményeket összefoglalnia. De vajjon terem-e akkor is egy új Novák

László? Hány évtized fog elmúlni, míg valaki fejébe veszi, hogy folytatni fogja Novák művét? Pedig ezután már könnyebb lesz a történetíró munkája. Az alap meg van építve, amelyen bármikor tovább lehet építeni.

Novák könnyen áttekinthető szerkezetet konstruált, hogy a maga történeti meglátását mintegy átruházza az olvasóra, hogy az ő készítette szemüvegen — saját metódusán — keresztül a késői olvasó is bármikor világosan tekinthessen vissza a könyvnyomtatás évszázados történetébe.

A VI. könyv is a magyar nyomdakal kezd, azután 1868—1900-ig ismerteti a nyomdászati világeseménye-

ket a betűöntéstől a szedés- és nyomtatástechnikán, stereotípián, fotomechanikán, síknyomtatáson át a mélynyomtatásig. Közben ismerteti a jelzett idők nyomdászársadalmi viszonyait, nyomdai gépeit, a betűöntődei, könyvnyomó-, tömöntődei, könyvkötő-, mély- és offsetnyomógépek sokaságát. E gépek főtípusait ábrákkal is bemutatja.

Ugyanazt folytatja ugyanebben a sorrendben a VII., a történetet befejező könyvben a szerző. Ebben a könyvben különösen a szedőgépek története számíthat nagy érdeklődésre. A figyelmes olvasó nyomon követheti a világos leírásból a szedőgépek fejlődését a kezdetleges betűöntődei betűt szedő és osztó géptől a mai hatalmas, elmés és az egész világon elterjedt szedőgéptípusaiig. A címben ugyan az 1901—1929-ig szóló történetet jelzi, de gépekről lévén szó, csak vissza-vissza kell térnie elmúlt évtizedekre, sőt évszázadokra is.

E két utolsó könyvben a „Szociális viszonyok” cím alatt már személyes jóismerősök neveivel is találkozunk. A múlt század végén szerepelt és a jelen század elején élő számos nyomdászársadalmi vezető egyéniség, szakíró és szaklapszerkesztők működését ismerteti ez az ebből a szempontból is becses munka.

A Grafikai Művészetek Könyvtára eddig megjelent 13 kötetének tartalmát ismerve és levonva belőle azokat a részeket, amelyeket mások írtak meg,

ALAPÍTOTT. 1900.

KÖNIG
és
BAYER

KLISSEGYÁR

BUDAPEST · VII.
WESSELÉNYI-
UTCA · 54 · SZÁM
TELEFÓN-SZÁM
J Ö Z S E F
359-91

VIDÉKI-RENDELÉSEKET · SORON · KIVÜL · INTÉZÜNK!

ámulva mérlegeljük azt a sok tudást, finom érzést, történeti tárgyilagosságot, amely ezen a nagy művön keresztül a szerző ezer meg ezerrekeszes agyából felénk árad. Mérlegeljük, forgatjuk, elmélkedünk rajta, de fölmérni, átérteni, eléggé megbecsülni ezeket a magyar szakirodalomban mindezeideig egyedül álló szolgálatokat nem tudjuk. Egy Novák Lászlónak kellett születnie és több mint félszázados páratlanul munkás kort elérnie, hogy ezernyi akadályon keresztül, száz és száz gazdasági gát és nehézség el-

lenére a Grafikai Művészetek Könyvtárát megírja és kiadja.

És itt elismeréssel kell megemlékeznünk a Világosság-nyomdáról is, amelynek áldozatkészsége nélkül ez a mű aligha láthatott volna ilyen formában napvilágot — még Novák László tudását és akaraterejét véve is tekintetbe.

Csak a magyar könyvnyomtatók nagy részében lenne egy csipetnyivel több megértés Novák László szak-kulturális munkálkodása iránt...

Herzog S.

Három szint egyszerre nyomtató tégelysajtó

Kolozsvárról feltűnést keltő hír érkezett hozzánk: egy ottani magyar gépmester, Szabó Elek olyan Viktoria-rendszerű tégelysajtót talált föl, amelyen egyszerre három szint lehet nyomtatni. Szabó Elek nagyjelentőségű találmányát a kolozsvári „Typograph” a következőkben ismerteti:

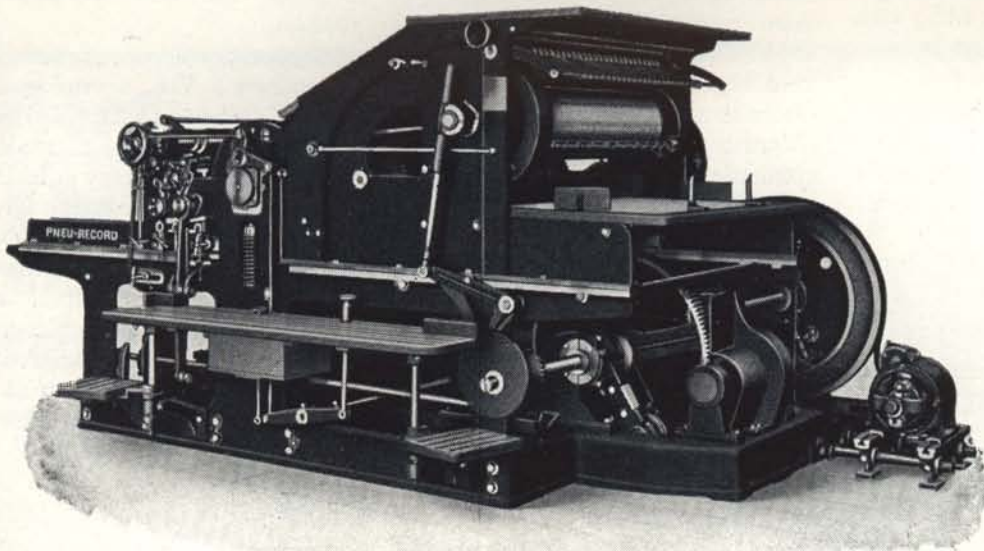
Erdély fővárosából, Kolozsvárról indult az eszme, hogy a világ minden

kultúrállamában szabadalmat nyerjen. Amerika már a gép gyártását is forszírozza és e célból a R. Hoe & Co. New York cég soronkívül bevándorlási engedélyt és hajójegyet küldött Szabó Eleknek, aki már Amerikában is van.

Hogy Szabó találmányának nagy jelentőségét pont Amerika fogta feljelölőszőr, az sem pusztá véletlen. Az

új gép munka- és időmegtakarítást jelent, tehát valahogyan „racionalizál” és tudjuk, hogy a racionalizálási törekvéseknek sehol sincsen olyan jó talajuk, mint éppen Amerikában.

Általános tapasztalat, hogy az emberek mindent, ami új, kételkedve fogadják. Ezt nagyon könnyű megérteni: a történelem maga bizonyítja, hogy a legnagyobb zsenik sem tudtak az első pillanatra tökéleteset produkálni. Gondoljunk csak Gutenberg apánk primitív faszajtójára; meri-e valaki is azt állítani, hogy a mai modern gépek nem-e ebből a primitív faszajtóból születtek? Így vagyunk minden találmánnyal, amely még a gyakorlat keresztüztűzen nem ment keresztül. Szabó többszint nyomó gépe is ma még a gyártás és gyakorlat előtt áll; hogy hogyan fog tehát beválni, azt a jövő fogja megmutatni. Hogy technikailag e találmány révén a színes nyomtatás — ahol a színek egymás mellé nyomtatódnak — teljesen meg van oldva, ebben már nem kételkedhetünk, mert ezt nemcsak a sza-

E Z R E K

K I V Á N S Á G A T E L J E S Ü L T I

MIÉRT KÍNLÓDIK ÖN régi gépével, mikor Ön abban a helyzetben van, hogy a mi „Pneu-Rekord”-unkkal, a legmodernebb, megállóhengerű gyorsajtónkkal, amely **garantált maszatólémentes** hátsó frontkirakással, pálcikák, szalagok, zsinórok és hídtengety (D.R.P.b.) nélkül van felszerelve, nemcsak üzemét teheti racionalisabbá azáltal, hogy elmarad a szalagok, zsinórok és kirakópálcikák hosszadalmas beállítása, hanem az új hátsó frontívkirakás következtében kiváló **kvalitásmunkát** is szállíthat? A „Pneu-Rekord” az **ideálja** a **haladó** könyvnyomtatónak, a jövő gépe! Kérjen kötelezettség nélküli ajánlatokat, prospektusokat!

BOHN & HERBER GYORSSAJTÓGÉPGYÁR, WÜRZBURG

badalmi okiratok, hanem ismert, jól ismert szakemberek is megállapították. Ellenben a színnyomásoknál — ahol már a színek egymás fölé lesznek nyomtatva — vannak kételyek.

A többszínű nyomtatványok előállítására egyike a legfontosabb és legnehezebb nyomdai problémáknak. Jóllehet, a többszínű nyomatok iránt igen nagy szükséglet mutatkozik, a mai napig sem sikerült a feladatot technikailag és gazdaságilag tökéletesen megoldani. Tudjuk, hogy a jelenlegi tégelysajtóknál minden egyes színnyomása után a nyomóformát a következővel kell kicserélni, hasonlóképpen színt kell váltani, a gépet lemosni és így tovább. Ezért a jelenlegi többszínű nyomás oly hosszadalmas és a körülményes mellékmunkák folytán oly költséges, hogy emiatt a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett még a jobb ízlésű megrendelő is igen sokszor lemond egy szebb kivitelű nyomtatványról.

A Szabó Elek által konstruált gép szintén a különböző színeknek megfelelő, külön nyomóformákban indul ki, de ezek mechanikailag úgy vannak elrendezve, hogy az említett súlyos hátrány teljesen elkerülhető. Az eszme lényege mindenekelőtt abból áll, hogy közös tengely körül körben, több, legalább is a kívánt különböző színeknek megfelelő számú nyomóalap és több nyomóformakeret rendezhető el egymástól egyenlő távolságban, úgyhogy a különböző színek nyomtatása, a nyomóformáknak a munkát megszakító közbeeső kicserélései és egyéb mellékmunkák szükségessége nélkül, megszakítatlan üzemben, körben való folytonos forgás mellett megvége. A körben elrendezett nyomóalapot vagy nyomófelületek nyomtatás közben egy helyben állanak, hasonlóképpen a nyomóformák sem forognak körül, hanem a közös tengely körüli körforgást csupán a színnyomatokkal ellátandó papíriveknek kell megtenniük egy sajátos forgó- és keringőszerkezet segítségével.

Hogy a nyomtatást megelőző mellékmunkák (egyengetés stb.) lehetőleg könnyen és gyorsan legyenek kezesztülvihetőek, a nyomtatás közben állandóan helytálló nyomóalapot

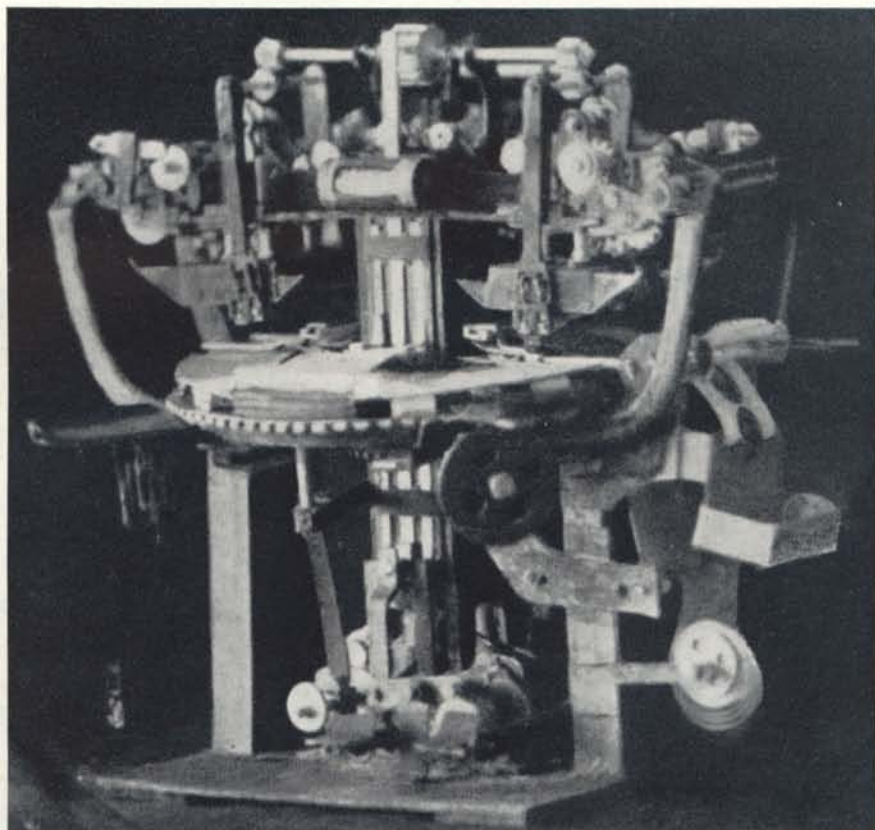
hordó gyűrű alakú váz tetszőlegesen jobbra vagy balra forgatható, úgyhogy bármelyik nyomóalap a gép kezelőjének állandó munkahelyéhez, illetőleg a berakóasztal helyébe hozható.

A találmány szerinti gép az egyszerűsített, kompendiózus kiképzése folytán kisebb vagy közepes üzemű nyomdák részére is lehetővé teszi a gép beszerzését, tehát a többszínnyomásra való berendezkedést. A többszínű nyomatok előállításánál rendkívüli idő- és így munkaköltségmegtakarítást jelent a találmány s nemcsak a nyomdaipar szempontjából nyit meg eddig elzárta sok esetben elzárta lehetőségeket, de akadálytalan érvényesülést hoz majd a művészeti, különösen a képzett grafikai iparművészek színes munkáinak: a linó-, Mäser- és ólommetseteknek, melyek eddig, a nagyobb előállítási költség folytán, csak kevés esetben kerülhettek kivitelre.

A gép 2—3 vagy 4 színre építhető s a gyakorlatban ennél többre nincs

is szükség. Működési módja egy három színt nyomónak a következő:

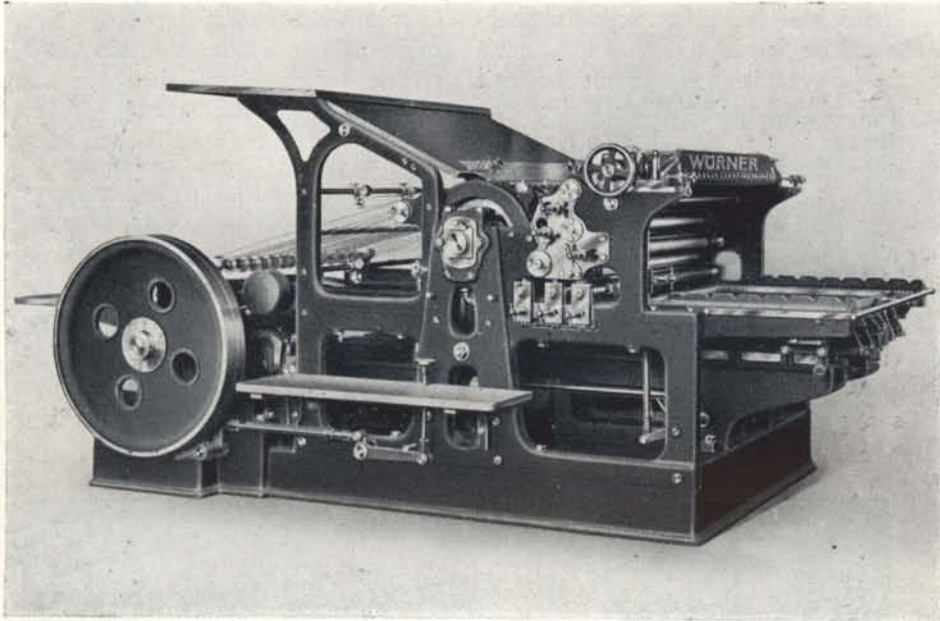
Amidőn az ívfogó (greiferkerék) a 3-as nyomófelületről egy negyedfordulattal a három színben készre nyomtatott ívet a berakóasztalhoz (tehát teljes fordulatának kiindulópontjához) hozza vissza, az oldalmérő felemelkedik, az ívhatárló készülék pedig a megfelelő vezérlőkészülék útján a berakóasztalra fekszik. Közvetlen ezután az ívfogók kinyílnak, majd a feladóhengerek jönnek működésbe és míg a hengerek a festékek a nyomóformákhoz érnek és ismét visszatérnek a festékelosztó hengercsoporthoz, a berakó a kinyomott példányt kiveszi s a kirakóasztalra helyezi, a berakóasztalról pedig egy tiszta ívet — épúgy mint a jelenlegi gépeken — pontosan az anlaghoz helyez. A festékezés megtörténte után az ívfogók összecukódnak és mindaddig csukva maradnak, amíg a greiferkerék teljes fordulata után a berakóasztalhoz ismét vissza nem tér. A berakott ív elindulása előtt az oldalmérő lesüllyed, hogy

Szabó Elek három színt egyszerre nyomó tégelysajtója

WÖRNER-FÉLE GYORSSAJTÓK

a legtökéletesebb nyomdagépek

A múlt évben többek közt
Svédországba . . . 10
Hollandiába 6
Olaszországba . . 12
gyorssajtót szállítottunk
rendelőinknek

Éppen csak a magyar nyomdásznak nem lennének elég jók?

Készletről szállítunk, árban és feltételekben — mint belföldi gyár, mely nem tart képviseletet — a legkedvezőbbet nyújthatjuk. Kérjük, szólítson fel bennünket is ajánlattételre; a legnagyobb készséggel mutatjuk be gépeinket mindenkor üzemben is

WÖRNER J. ÉS TÁRSA GÉPGYÁR RT

**BUDAPEST, V
VÁCI ÚT 48. SZ.**

utat adjon az induló ívnek. A greiferkerék pedig az 1. sz. nyomóalap felé egy negyedfordulatot tesz meg és így az ívet saját síkjában negyedkörben továbbítva, símán rácsúsztatja az 1. számú nyomóalapra, illetve ennek áthuzatára. Eközben a greiferkerék megáll, hogy a nyomtatás végbemehessen. Az itt már egy színben kinyomott papiros átmege a 2. számú nyomóalapra, innen a két színben nyomott papiros a 3. számú nyomóalapra, innen a három színben nyomott papiros pedig átmege a berakóasztalhoz, illetőleg kiindulási helyére. Ahogyan a *kinyomott ív* beérkezik, természetesen már indul is a *negyedik ív*, hogy ugyanazt a körforgást elvégezze. Valahányszor a greiferkerék megáll, a közös tolattyú egyidejűleg mozgásba hozza mind a három nyomóformát, úgyhogy az egyes nyomóalapon lévő egymásutáni íveknek, sorban az első, a második, illetve a harmadik színnel való nyomása egyidejűleg történik.

A gép, konstrukciójánál fogva, többféle módosításra alkalmas anélkül, hogy a találmány lényege megváltozna, mely elsősorban több, legalább is a kívánt színeknek megfelelő számú nyomóalaphoz és több nyomóformának egy és ugyanazon gépen, közös tengely körül, egyenlő közökben való elrendezéséből áll, mely az íveknek az összes színekkel folytonos üzemből való nyomtatását teszi lehetővé.

További tökéletesítés folytán a találmány a könnynyomdászati terén még egy új lehetőséget nyit meg, melyhez eddig egy külön speciálgépre volt szükség. Tekercspapírról nyomhatók vele domborművű vignetták, valamint gyárak, gyógyszerárak, drogériák stb. részére színes kivitelű kartondobozkák, mint pl. a „Palma” gumisarok dobozkák, „Chlorodont” fogpasztadoboz, vagy cigarettadobozkák stb.

Ha ezeket csak egy színben állítjuk elő, akkor a tekercspapír a 3. számú tégelynél lesz feltéve, ha pedig például három színben lesz nyomtatva,

SÁRGA MÁRKÁJÚ MÄSER- LEMEZEK

Mäser közismert és nálunk is kedveltségnek örvendő alnyomat-lemezeit hosszú, fáradságos kísérletek után ismét a régi jó, kifogástalan minőségben állítják elő. E kísérletek eredményét: az új sárga márkájú Mäser-lemezeket a szakemberek örömmel üdvözik és használják

KÉRJEN
INGYEN MINTÁT
ÉS
ÁRAJÁNLATOT

**GRAPHISCHE
FACHZENTRALE
G.M.B.H. LEIPZIG C. 1**

úgy a tekercspapír a berakóasztalnál lesz feltéve, ahol egy pontosan beállítható transzportálöhenger mindig az anlagokig tolja be a papírt, utána pedig, mielőtt a greiferkerék elindul, egy kés a megfelelő nagyságra levágja, majd a 3. tégelyen többszínben kinyomtatva, kidomborítva és kistancolva az erre a célra gyártott speciális gumivászon-szalagon egy kosárkába rakódik ki. Ezzel az újítással a gép igen fontos szerepkört fog betölteni a könnynyomdászati terén.

Meg kell még emlékezni a *szedé-*

sekről készülő akcidensmunkák nyomásáról is. Itt ugyanis pl. egy három színben tervezett — mondjuk — cégkártyát nem kell a szedőnek három színre bontani, mert a géphez tartozó finom kis stereotípiával a komplett szedés először egy száraz matricába préselődik s erről ahány szín, annyi öntvény készíthető. Ezek után mindegyik lemezből a felesleges rész eltávolítandó s a kész lemezeket aztán a franciaplatnis ráámára ráfazettáljuk. Mivel pedig a ráámák milliméterskálával lesznek ellátva, a regisztertávolságok könnyen megtalálhatók.

A linó- és Mäser-lemezek szintén francia fazettáról lesznek nyomva, miért is nem fára, hanem egy, erre a célra alkalmazott acéllemeze lesznek felragasztva s ebbe az acéllemezbe kapaszkodnak a fazettakapcsok.

Az egyengetés egyenletességét és a nyomáserősség ellensúlyozását nagy mértékben elősegíti az a speciális gumivászon, melyet a domborművű vignetták nyomtatásánál használnak.

A nyomáserősség mindegyik tégelynél — épúgy mint a jelenlegi Viktória tégelysajtóknál — tetszés szerint fokozható.

*

Szabó Elek Gyomán, a híres Knernyomdában tanulta mesterségét. Felszabadulása után is vagy hét évig dolgozott ott. Valószínű, természetes hajlamán kívül, ez is közrejátszott abban, hogy a színes nyomások iránti szeretet olyan mélyen gyökeret vert benne. Ami arra indította, hogy az egyszerre több színt nyomó gép problémájával foglalkozzon és azt megoldja, az a gyakorlati élet volt, vagyis annak a tapasztalása, hogy nálunk mind kevesebbek lesznek a többszínű munkák az árdifferencia miatt. Ezzel sehogysem tudott kibékülni, amit csak az tud megérteni, aki a mesterségét nagyon-nagyon szereti. Hat évig dolgozott a gondolat gyakorlati megvalósításán és íme, sikerült. A befejezést és a további tökéletesítést bizzuk a gyakorlatra.

Krizsó Kálmán

ÁTNYOMÓPAPIROSOKAT

KIVÁLÓ MINŐSÉGBEN 40 ÉV ÓTA GYÁRTUNK **RICHARD NAUMANN DRESDEN 16, SCHUMANN STRASSE 45**

MANN

ORIGINAL

MANN

FFSET

OFFSET

1929-es
modelű egy- és
kétszint, valamint elő- és
hátnyomást egyszerre végző **offset**
gyorssajtók óránként 6000 nyomás vég-
zésére alkalmas, pontos regiszter, utólérhetetlen
minőség mellett. E jellegzetes tulajdonságai a gépet
világszerte ismertté teszik.

„Original Mann“ offset gyorssajtók

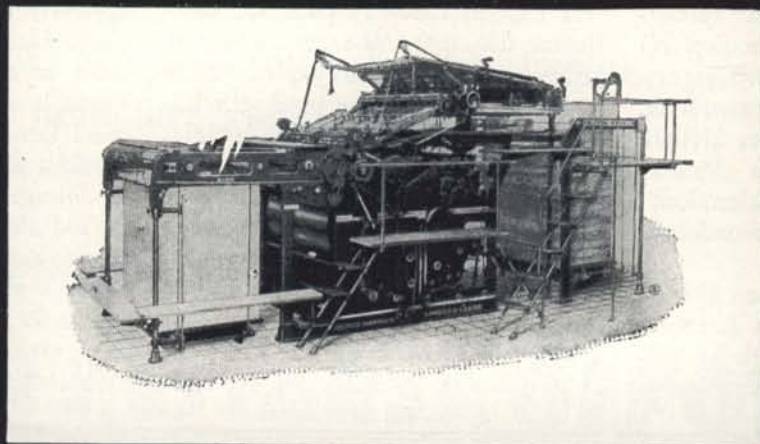
E gépek alapvető gépszerkezeti alkotó elemeinek egyedül logikus elrendezése a kiszolgálást végtelenül megkönnyíti. Ha ön sikeresen akar versenyezni, úgy állítson üzemébe „Original Mann“ offsetgépeket. Kérjen még ma ajánlatot. Kedvező feltételekről, gyors szállításról biztosítjuk. Magyarország és Románia részére vezérképviselőt:

König János okl. gépészmérnök

Budapest IX, Remete ucca 23. sz.

Telefónszám:

J. 453-58

FEWV

GEORGE MANN & CO. LTD.

4, HENRY STREET, GRAYS INN ROAD **LONDON W. C. 1**

MAGYAR GRAFIKA

HAVI FOLYÓIRAT * X. ÉVFOLYAM 7-8. SZÁM * JÚLIUS-AUGUSZTUS

SZERKESZTI: BIRÓ MIKLÓS

Az elismerés őszinte szavai

Herzog S.: A nyomdászat története

Rosner Károly: „A reklám a világ jólétének kulcsa”

Téves érvek, téves következtetések

Bruno Mendel (Berlin): Reklámvilágkongresszus és kiállítás 1929-ben Berlinben

Wilhelm Bretag (Berlin): Az 1929. évi berlini reklámkiállítás

Wilhelm Eule (Leipzig): A reklám a könyvnyomtatóra néz

Krivszó Kálmán (Kolozsvár): Három szint egyszerre nyomtató tégelysajtó

Wanko Vilmos: A Vértesi-féle hirdetéspályázat bírálata

Jubileum — Könyv- és lapszemle

Baranyi József: A különlegesebb nyomtatványok technikai fölépítése

Ismét lehet pályázni A Wörner-gépgyár pályázata

H. S.: Szedőgépzavarok okai és azok elhárítása

Rosner: Gara Arnold halálára

Hírek — Fedőlapunk — Szerkesztői üzenetek

*

Téves érvek, téves következtetések

Egy lelkes kis csoport itt Magyarországon már néhány évtizede ápolgatja a szakkultúrát. Ez a csoport Nagy-Magyarországon sem volt sokkal nagyobb, mint ma, de mégis tudott eredményeket fölmutatni egészen a háború kitöréséig. A lelkek egyensúlyára nem volt panasz, ifjú és korosabb nyomdászok agya egyformán fogékony volt magasabb föladatok iránt. Amit tudtak — pedig sokan többet tudtak a maiaknál —, nem volt nekik elég és mintegy kielégítetlen vágytól sarkalva mindig több tudás után szomjaztak, mindegyre magasabb öntudatra jogosító tökéletességre törekedtek. Voltak — igaz — akkor is kivételek. De ma? Ma azok a tiszteletreméltó kivételek, akik föl-törekeshetnek, akik haladni, művelődni és szakmai tudásban kiemelkedni akarnak. Ezek az utóbbiak a tömeg közömbössége mellett olyan elenyésző számban vannak, hogy bátran mondhatjuk kivételeknek. Szinte megdöbbenő az az indulatos hang, az a rossz-hiszemű gáncs, amit egyesek szóban és írásban a tervezett szakkulturális intézmény létesítése elé vetettek. Azzal a hamis érveléssel operáltak, hogy a nyomdaipar mai szomorú helyzetében, amikor olyan sok a munkanélküli, *fölösleges áldozat az, amit a*

szakmai továbbképzésre akarnak fordítani, mintha bizony kevesebb szaktudással többre lehetne menni. Enyhén szólva: *amilyen tévesek az érvek, olyan tévesek a következtetések is.* Éppen a tömeges elbocsátások idején tűnik ki, hogy annak a munkásnak a kenyere a legbiztosabb, aki a szaktudás magaslatán áll. *A rossz konjunktúrában csak az érvényesül, aki meg tudja állni a helyét a nyomdában.* Mi ennek a helyes következtetése? Az, hogy *olyan szakkulturális intézményt kell minél előbb létesíteni, amelyben mindenkinek módjában legyen, hogy szakmájában tökéletesítse magát.* A gáncoskodóknak és szekundálóiknak pedig nem árt néha arra is gondolni, hogy *lehet még idő, amikor csak kifogástalan munkaerőknek lesz helyük a nyomdában . . .* Tehát: tanuljunk és tanuljunk.

„A reklám a világ jólétének kulcsa”

BERLIN

Nem véletlen műve volt az, hogy az első kontinentális reklámkongresszust Berlinben tartották meg, az amerikaiak elnöklete alatt. Nem véletlen, hanem természetszerű következménye annak a bámulatos fejlődési folyamatnak, amelyet a háború utáni Németország fővárosa, Berlin végigcsinált, mely fejlődés által nemcsak azt érte el, hogy most már egész Németország tényleges fővárosává lett, hanem azt is, hogy az európai metropolisok élére került, ha lakosságának száma szerint nem is.

Az a külső és belső amerikai munkatempó, az a bámulatraméltó szívósság, mellyel ott mindenki dolgozik és alkot, adja egyedüli magyarázatát annak, hogy egy legyőzött ország fővárosa a győzők elébe vág.

Minden kísérletnek, minden próbálkozásnak, legyen az bármilyen természetű is, teret és támaszt nyújt ez a város, mert felismerte azt, hogy száz sikertelen kísérlet után egy sikerültnek a bölcsőjévé lenni mérhetetlen értéket és megbecsülést jelent. Minden építészeti, színházi, grafikai, képzőművészeti, városrendészeti, közlekedési és építési újítás azonnal feltalálható itt, úgyhogy minden külön kiállítás nélkül is a város ma egy nagy-nagy

kiállítására minden iparágban és művészetben, melyeknek fejlődési folyamata, a ma már múzeális értékű korszakoktól eltekintve, az utolsó 30 évből legtökéletesebb példányaiban fellelhető.

Ahogy végigmegyünk a Friedrichstrasse vagy Kurfürstendamm útvonalán s nézzük az üzleteket, azt kell hinnünk, hogy valamennyi ház az utolsó 5—6 évben épült, annyira a legmodernebb törekvéseket tükrözik vissza; míg ha ugyanezen utcákon, magukon a házakon nézünk végig, meglepetéssel látjuk, hogy egy-két kivétellel a császárkorszak túlzottan díszes épületei, melyeket csak az első vagy második emeletig építettek, nagy kiváltásokkal, teljesen modernné. Ezekben az új üzletekben és kirakatokban méltán érzik otthonosan magukat a legmodernebb címlaprajzú könyvek, acélbútorok, modern üvegek, a régi német ízléstelenséget meghazudtoló ruhák és közszükségleti cikkek.

PLAKÁTHELYEK

Hogy az „U” Bahn (földalatti) és Hochbahn hónapról hónapra szaporodó, mind nagyobb méretű állomáscsarnokaiban hatalmas lehetőség nyílik plakátok elhelyezésére — ez természetes. Hogy ezeken a helyeken a plakátok a figyelem tenge-

lyében állnak, az érthetővé válik abban a pillanatban, ha Berlin térképére és közlekedési vasúthálózatára egy pillantást vetünk.

Nem túlzok, ha azt állítom, hogy Berlin lakosságának legalább a fele megfordul naponta ezen pályaudvarokon, miután az óriási távolságokat ezzel a két közlekedési eszközzel gyűrhetik le legjobban. A számtalan átszállás még fokozza ezen helyeknek a reklámozás szempontjából előnyös voltát. De meg is tesz mindent a Hoch- és „U”-Bahn hirdetési vállalata, hogy a plakátok legnagyobb részét magához ragadja. Reklámhadjárata e helyek kiadása érdekében mintaszerű. A reklámkongresszus és „Schau” időtartamára minden jelentősebb „U”- és Hochbahn-állomáson a reklámgrafikusok szövetségének rendelkezésére bocsátottak egy-egy dupla plakáthelyet, melyen minden egyes állomáson más és más plakáttervező készített saját részére ötletesebbnél ötletesebb, minden rendelői kötöttségtől mentes plakátokat.

Ezeknek a plakátoknak reprodukálása a német plakátművészet mai állásának leghűbb képét nyújtja.

A város belterületéről mind kijebb és kijebb szorulnak a plakátok, mind nagyobb és nagyobb teret foglal el a fényreklám.

REKLÁM

Az emberek nappal nálunk majdnem ismeretlen tempóban mennek munkájuk után és az éjszaka órái sokkal alkalmasabbak a figyelem felkeltésére és lekötésére.

Annál nagyobb terepe nyílik a grafikusnak és nyomdásznak az újsághirdetésben, különösen a nagyszámú sport-, divat-, művészeti és háztartási lapokban.

Berlint nem lepik meg a legmodernebb plakátok, a kiskezdőbetűs nyomtatványok, Gropius hétemeletes üzletháza, Berlinben ma minden természetes, ami haladást jelent. Berlin tempója dacára, a berliniekben van elég türelem a kísérletek természetes lefolyásának kivására; mert amire egy tehetség bélyegét nyomta, annak, ha jövője nem is mindig, de jelene feltétlenül van ma ebben a városban.

REKLAMESCHAU 1929

A reklámkongresszus természetes következménye vagy velejárója volt egy reklámkiállítás, a

Frenzel H. K. tanár
a „Reklameschau” művészeti vezetője

régi és tiszteletreméltó lipcsei Meissner & Buch litográfiai és nyomdai műintézet egyik vezetőjének, Wilhelm Decher-nek négy év előtti akciójából. Ennek létrehozatalára megalakult a Német Reklámvásárok Szövetsége, mely magában egyesített 12 már fennálló szövetséget: reklámozó, reklámkészítő, reklámgrafikusok, nyomdászok, kirakatkészítők stb. szövetségét, mely keresztül tudta vinni azt, hogy az 1925. évi birodalmi reklámvásár óta ne rendeztessék más vásár, hogy egyrészt az érdeklődést ez alatt a négy év alatt fel fokozza, másrészt a reklám fejlődését és kialakulását kimutathassa. Miután ennyi idő feltétlenül szükséges, hogy megfelelő haladás tényleg észlelhető legyen.

Ez a reklámkiállítás, melynek keresztülvitele valószínűleg nagy anyagi áldozatokkal járt, nem teljes egészében az, amit a név után a németektől vártunk. A kiállítás érdekes, tanulságos, nagy értékeket rejt magában, de végtelenül sok vásárit is hoz. A feladat, elismerjük, nagyon nehéz. Sem a német állam, sem Berlin városa nincs ma abban a kedvező anyagi helyzetben, hogy megszámlálhatatlan százazteket bocsáthasson egy ilyen kiállítás rendezőségének a rendelkezésére. Így tehát kénytelenek voltak a vásár szervezői egy 50%-os ki egyezést csinálni. Előkelő gesztussal a grafikai iparágak rendelkezésére bocsátották az egyik ki-

állítás csarnokot, míg a másokban a lipcsei vásár valamelyik kevésbé sikerült épületére emlékeztető, felettébb vegyes „vásárt” látunk és nem kiállítást.

Igaz az is, hogy a németek becsületesen *Reklameschaunak* keresztelték el a kiállításukat, nyitva hagyva az ajtót kiállítás és vásár számára. Tagadhatatlan, hogy a második csarnok zsivalyos rendezetlensége sokban lerontotta az első csarnok impozáns hatását.

A grafikai csarnok múzeumi levegőjét és hangulatát nagyon előnyösen élénkítette volna az egyes pavillonok közé ékelt fényreklám, míg a fényreklámok, melyek így egymás hegyén-hátán lerontották egymás hatását, előnyösen érvényesültek volna. Így a bábeli zavarban a második pavillonból alig maradt meg valami az ember emlékezetében.

A RÉGI VÁROS

Német kisváros, kissé Nürnberg, a középén kúttal, fogad. Emeletes házak, kedves kis kapuja mellett egy-egy ablakban ódivatú kalap, ruha, Gutenberg prése és más árucikkek húzódnak meg.

A városka csendjét, hangulatát, régi polgárok kicsinyes gondját, vagy gondtalanságát nagyszerűen tükrözi vissza ez a terem, melynél találóbb

és sikerültebb bevezetést e kiállítás számára nem találhattak volna.

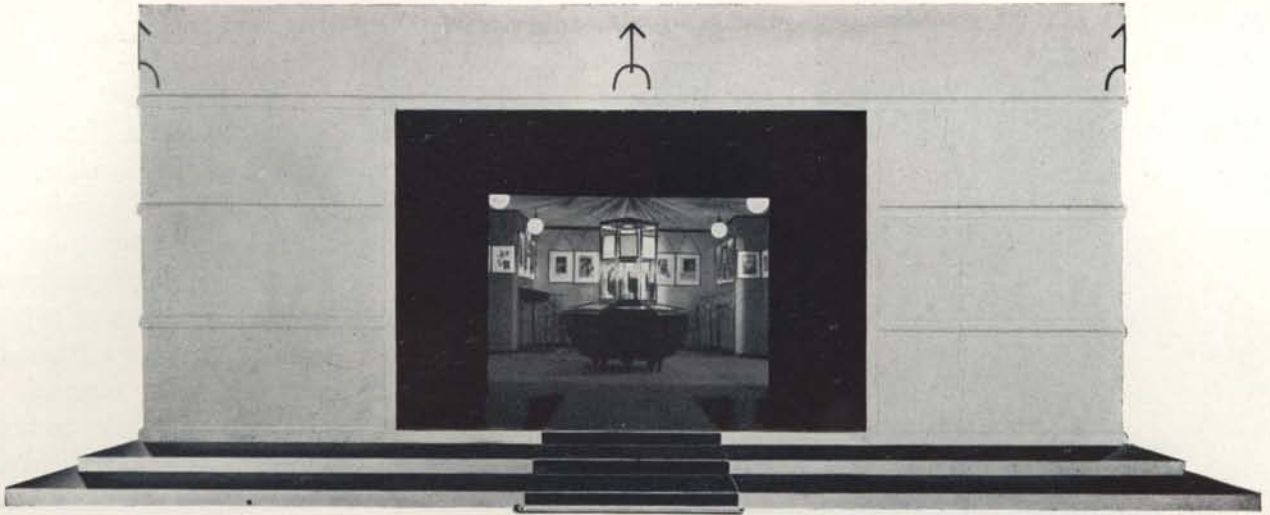
Elgondolni is furcsa, hogy honnan indult el egy mai világhatalom: a reklám, hogy az okos és haladó gyáros, kereskedő, ország és egy utazási vállalat szolgálatában milliókat és milliókat hódítson meg.

A MAI VÁROS

Jobbra nagy termek hosszú sora. Németország összes számottevő városának jobbnál jobb propaganda-plakátjaival, fotóplakátokkal, elsőrangú grafikusok gyönyörűen keresztülvitt képeiben. Azután Berlin végtelenül ötletes „Werbepanorama”-ja. Hatalmas celluloidfelületen, a ma már világszerte ismert Brandenburger Tor feliratával: „Jeder einmal in Berlin”, mögötte pedig sötétség. Néhány másodperc és világosság gyúl a hártya mögött, a reflektor fényében feltűnik a mai Berlin, ezer mozzanatának egy-egy karakterisztikus képe, a rohanó „U”-Bahn, táncoló párok, Unter den Linden, autobus, Potsdamer Platz, jazz, Hindenburg beszél a néphez és még megszámlálhatatlan érdekes kép a már-már kialvó fényben. Ha csak átmegyünk a szobán, megfog a villanás és ha nem ragadna meg a kép, az ötlet ragad meg.

Otto Elsner grafikai műintézet kiállítási szobájának belső része

„Erasmusdruck” kiállítási építménye

Azután nemzetek, hatalmasak és gazdagok, kicsinyek és szegények, győzők és legyőzöttek mutatják itt be hosszú sorban városaikat és természeti szépségeiket, hogy önreklámjukkal a kiállítás száz és százezer látogatóját ezúton invitálják meg. Panasz nélkül, végtelen csodálkozással és fájdalommal észleltük Magyarország távolmaradását, akkor, amikor 13 európai nemzet, az Egyesült Államokat és Kanadát nem is említve, gazdagon képviselve voltak.

A REKLÁM FEJLŐDÉSÉNEK ÚTJA

A régi várostól balra eső termekben található a történelmi rész. Nagyrészt múzeumi anyag, részben azonban német magángyűjtemények féltve őrzött ritkaságai kerültek W. Zur Westen szakavatott rendezésében a nézők elé. Római és egyiptomi cégérektől 1450-től 1900-ig a legkülönbözőbb könyvreklámok, primitív csomagolások, cirkuszreklámok, étteremplakátok (1700), angol gyűjtőívek, cégkártyák (1720), hollandi szivarcímkék XIX-ik századbeli, már nagyon fejlett osztrák cégkártyák és értesítések, francia interieur-plakátok, katalógus-címlapok, színes és változatos egymásutánban. Az összeállító dícséretére és szorgalmára legyen mondva, hogy minden kor érdekesnél érdekesebb, gyakran igen tanulságos lapokkal van képviselve.

1910-től kezdett fejlődni a reklám. Nem volt ugyan még saját nyelve, nem voltak saját kifejezési eszközei és a szöveg-reklám ezen időben még kevésbé volt használatos, a rajzolt reklámot, fes-

tők, karikaturisták kultiválták leginkább. Mégis érdekes ez az első terem, valamint a következő termek, melyekben érdekesen és tanulságosan, utólréghetetlen német alaposággal mutatják be a reklám és reklámozás különböző módjait, művészek egyéni vonásait, sokszorosító-eljárások befolyását a reklámyomtatványok kialakulására, különböző művészek által megoldva ugyanazt a témát. Különböző anyagok felhasználását a reklámban (papír, üveg, fa), a festék, a betű, a rajz és a fénykép szerepét, a védjegyek fejlődését, a levélpapírét és végül a könyvreklámét.

Külön mutatják be az automobilipar, a nyomdaipar, a közlekedési vállalatok, a takarékosági gondolat (bank), sport és divat, kozmetika és film reklámját, valamint az élelmiszereket. Németország egyik legnagyobb reklámtényezőjének, a cigaretta- és szivariparnak általános propagandáján kívül bemutatják úgy e cikkben, mint annak propagandájában vezető gyáranak, „Haus Neuerburgnak” fejlődését. A reklámra fordított összeg %-os arányának állandó csökkenése 10 év alatt, ami a horribilis forgalmat tekintetbe véve érthető és a célszerű, megfelelő, hozzáértő reklámszakember és grafikus együttes munkájának legnagyobb dícsérete és legjobb bizonyítéka. A célszerű csomagolást, mint fontos reklámtényezőt, a Günther-Wagner tusgyár és a Kaffee Haag koffeinmentes kávégyár mutatják be. Nagyon érdekes egy élelmiszcikk forgalmának fokozása, elsőrangú művészek által tervezett propaganda-plakátok útján (hal-fogyasztás).

„Rotgiesser & Diesing” könyvnyomda kiállítófülkéje

Broschek & Co. hamburgi nyomda kiállítása

NÉMETORSZÁG NYOMDAIPARA.

A MAI REKLÁM

A régi városból egyenes út vezet a főcsarnokba. Megállunk. Jobbra és balra, szemben velünk érdekesnél érdekesebb pavillonok és kiállítóhelyek hívnak. Szemben a Rudolf Mosse cég nagy építménye, melynek falain belül egy teljes reklámhadjáratot látunk demonstrálva, annak minden mai sajtó- és grafikai eszközével együtt. A hatalmas Mosse-ház, melynek nemcsak sajtóorgánumai vezetnek ma Németországban, hanem nyomdájának technikai felkészültsége is, különösen saját konstruktőrje által kifejlesztett háromszín mélynyomó-berendezése tarthat nyomdai körökben különös érdeklődésre számot. A nyomdászat kitett magáért és a német nyomdaipar megmutatta, hogy a világon a legelső helyek egyikét foglalja el. Különösen fontos volt ez a világreklám-kongresszuson résztvevő nagyszámú amerikai reklámszakember és nyomdász miatt, kiknek meg lehetett ez alkalommal mutatni, hol tart ma Európa nyomdászata. Különösen kitűnt a többszínű mélynyomás térhódítása, a könyvnyomdászat állandósult fejlődése, egyrészt a betűöntődék megszámlálhatatlan, új, ízlésesebbnél ízlésesebb betűtípusai, másrészt elsőrangú grafikusok bekapcsolódása által a szedések megterveztetésére. Nagyon fontos ez a mind hatalmasabbá fejlődő szöveges újságreklám szempontjából, mert félő volt, hogy a rajzolt hirdetések mindjobban és jobban háttérbe szorítják a szedettteket. Az offsetnyomás tökéletesítése terén bámulatos eredményeket mutatnak fel egyes cégek, ezek közül is legelső sorban a Meissner & Buch, Emil Gerasch (mindkettő Lipcsében), Erasmusdruck, Hollerbraun & Schmidt, Otto Elsner Berlinben. Bebizonyosodott, hogy egyazon gépeken, melyeken nálunk is dolgoznak vezető nyomdák, a német cégek a terv, a festék és a papír helyes összhangbahozásával bámulatos eredményt tudnak produkálni. A vezető cégeknek helyes üzletpolitikája az, hogy kizárólag becsületesen megfizetett, abszolút minőségű munkát vállalnak s így a munka minden egyes fázisára módjukban áll kellő gondot fordítani.

Eléggé nem méltatható és eléggé nem dicsérhető az „Erasmusdruck”, mely a műintézetbe felvett összes sokszorosító eljárásban olyan ízléssel és kivitellel szolgál, mely — méltán állít-

A reklámvilágkongresszus résztvevőinek jelvénye

hatjuk — teljesen egyedülálló a maga nemében. A rendelkezésünkre álló idő rövidege megfosztott bennünket attól, hogy ezen nyomda néhány lapját eredeti kivitelben mellékelhessük ehhez a számhoz, azonban remény van arra, hogy ez évfolyamunk karácsonyi számában e nyomdának néhány könyvnyomdai és acélmetszetű, valamint alumíniumra nyomott és domborított munkáját bemutathatjuk olvasóinknak.

Feltűnésteltető csomagolások és dobozok egész sorát látjuk, litográfiai és dombornyomásban, melyek szervesen kapcsolódnak be néhány nagy cég propaganda-programjába. Két könyvnyomdát külön, névszerint is kiemelni kötelességünknek tartunk, amelyek kereskedelmi nyomtatványok ötletes és újszerű tipográfiája által tűntek ki. Max Lichtwitz, Rotgiesser & Diesing ez a két cég, melyek munkáival egész bizonyosan rövid időn belül német nyomdászati lapokban találkozni fogunk.

NAPISAJTÓ

Külön fejezet a napisajtóé. Előbb már méltattuk a Mosse-Konzern pavillonját. A Scherl-Verlag inkább tömegével, statisztikákkal reklámozta önmagát és pavillonjának bejáratánál a folyton futó fedőlapképek csak ahhoz a bennünket kevésbé

érdeklő attrakcióhoz csábították a publikumot, melyet egy telefonhuzallal egybekötött villamosított írógép nyújtott, mely a telefonon érkező híreket azonnal lekopogta. Ennél sokkal érdekesebb a Hamburger Fremdenblatt „Werbung”-ja, mely egy működésben lévő miniatűr mélynyomó rotációs-gépet helyezett el pavillonjában és 7×11 és fél cm-es formátumban, mintaszerűen nyomott kis lappéldányokat osztogatott szét. Az esseni Girardet-nyomda, mely a négy legjelentősebb Ruhr-vidéki napilapot állítja elő, építészetileg érdekesen megoldott kiállító helyén ötletes térképet készített a Rajna-vidékről, mely térkép különböző pontjain lármás kis fényjelzők gyulladtak ki, a különböző lapok megjelenési helyén. Nem is kell külön említünk, hogy kivétel nélkül, valamennyi jelentősebb napilapot előállító nyomda a legprecízebb mélynyomásra is be van rendezve, miután minden napilap a legváltozatosabb tartalmú melléklettel kedveskedik olvasóinak. Szép fotomontázsú prospektus-könyvecskével kedveskedett a Münchener Neueste Nachrichten és a többi nagy bajor lap nyomdája, a Knorr und Hirth-cég, míg a Dresdener Neueste Nachrichten kétszínű, mélynyomású, már-már könyvszámba menő Werbeschriftje például szolgálhat arra, hogy két szín előnyös összeállítása milyen effektust tud kiváltani.

A kiállítás legimpozánsabb építménye: Emil Gerasch lipcei műintézet kiállítása

A „Meissenbach-Riffarth Nyomdai Intézet” kiállítási építménye.
Tervezte: Martin Weinberg

Mönkemeyer-Corty: Plakát

ÁLTALÁNOS KÉP

Túl messze vinne nyomdák és nyomtatványok részletes méltatása és kellő számú reprodukció vagy eredeti nyomtatvány bemutatása nélkül úgy sem érhetnénk el vele a kívánt hatást. Így tehát megállapítjuk, hogy a nyomdaipar minden vonatkozásban teljes diadalt aratott a berlini Reklamschaun, néhány prominens képviselőjének távolmaradása ellenére is és feleletet adott arra a nem kevesek által feltett kérdésre: kiállítható-e a reklám? Ők nemcsak reklámyomtatványokat, plakátokat, prospektusokat és csomagolásokat állítottak ki, hanem bemutatták egy reklámhadjárat teljes felépítését több módozatban (Marktforschung, statisztikák, szervezés) és bebizonyították azt az elvitathatatlan tényt, hogy egy reklámhadjáratnak, bármely útját válasszuk is és bármilyen cikkről legyen is szó, a nyomdaipar, valamint a sajtó kapcsolhatatlan, nagyon fontos faktora a reklámnak. Hirdetési és reklámügynökségek ötleteket és terveket mutattak be. A közlekedési eszközök hirdetési vállalatai pedig autobusszal és a földalatti kocsival termeket betöltő kimutatásaikkal és ábrákkal illusztrálták a reklám szükségességét.

TANÍTÁS

Impozáns volt a reklámtudományok könyvtára, mely a világ összes nyelvén megjelent könyveket, melyeknek reklámhoz és reklámművészethez bár-

milyen köze is volt, magában foglalta. A második csarnok galleriáján találkoztunk a kiállítás egyik legérdekesebb részével, mely kevésbé előnyös elhelyezésénél fogva nem részesült kellő figyelemben. Körülbelül 50 nagy fénykép sorakozik itt kettős sorban. A felső sorban rosszul elhelyezett reklámok, plakátok, portálok, épülő házak izléstelenül teleragasztott faburkolata, eladó telek agyonfirkált reklámtáblája, áruval túlszűfolt kirakat, mind látható volt itt. Minden egyes kép alatt az ugyanazon a helyen ideálisan keresztülvitt, helyes megoldás. Egyszerű fakeretes plakáttáblán egyenlő nagyságú plakátok; a köröskörül 10-féle betűtípussal megfestett címtáblájú portál helyett egy egyszerű vas-konstrukció, a bejárat, ajtó és kirakatok felett egy-egy plasztikus betűsorban a cég nevével, a csiricsárin teleragasztott óriási épülő ház deszkázatán egyetlen, több emeletnagyságú, távhatásra beállított, minimális szöveggel ellátott reklámkép; az eladó telek sarkában, egyszerű farúdon egy kis iparművészeti remek, artisztikus formájú, esőelleni tetővel ellátott tábla, fekete alapon fehér betűkkel a telek nagysága, ára, tulajdonosának neve.

A kirakat pedig lexikonba való reprodukcióra alkalmas példája a mai kirakat-ideálnak, néhány darab áruval, melyek egymást kiegészítik s a járókelőket feltétlenül megállítják és ha már a kirakattól vagyunk, úgy a második terem földszintjének gyönyörű kirakatsorát kell megemlítenünk. Különösen a Reiman-iskola által tervezett és készített

kirakatok voltak élvezetesekek, melyek teljesen elütően a szokásos kirakatoktól, végtelenül ötletes nyolc-tíz kirakatot sorakoztattak fel egy-egy árucikk reklámozására. Ezek a kirakatok plakátszerűen frappánsak, főképp a „Blickfang”-ra fektetik a fősúlyt, síkokkal és kivágott formákkal, gyakran rövid szövegekkel oldják meg a feladatot. A koffeinmentes kávé, a hófehér sífontekercsek és Chile terményei nem kerülhettek volna jobb és a figyelmet jobban felkeltő tálalásban a látogatók szeme elé.

ÁTTEKINTÉS

A második terem bennünket alig érdekel. Fény-, bádóg-, film-, plasztikus reklámok, százféle apró, ötletes és kevésbé ötletes, új és kevésbé új reklám-

cikk sorakozik egymás mellé, melyek közül leginkább Berthold Menckel iparművész legmodernebb, talán kissé túlmodern kirakattervei érdemelnek említést. Bennünket nyomdászokat és reklámművészeket teljesen kielégíthetett ez a kiállítás, mert az egész vonalon a grafikai iparágak diadalát hozta. A jelmondat: „A reklám a világ jólétének kulcsa” remélhetőleg elsősorban a nyomdaiparban fogja hatását éreztetni és talán hozzánk is eljut ebből a jólétből idővel majd valami.

Mindenesetre a magyar reklámozók ezen impozáns nemzetközi megmozdulás befolyása alatt fokozottabb mértékben áldoznak majd a reklámra és talán szisztematikusabban, komolyabb program szerint és a reklámszakemberek bevonásával.

Rosner Károly

Reklámvilágkongresszus és kiállítás 1929-ben Berlinben

„A 25-ik reklámvilágkiállítás meghalt, éljen a 26-ik!” Ezzel az életigenléssel rekesztette be Berlin augusztus közepén a számszerint legnagyobb gyűlést, amelyet Németország valaha látott.

Most már Európa összes érdekelt körein áll, hogy a népek minden rétegében felkeltett érdeklődést kihasználják annak az érdekében, hogy a reklám úgy meghonosodjék és úgy megértessék,

ahogy azt a világ reklámkongresszusa előkészítette. Nemzetközi megegyezés, munkacsere által, a célból, hogy az *igazság* a reklámban mint legfelsőbb törvény mindennemű munka homlokterébe állíttassék.

Mindazok, akik résztvettek a berlini reklámvilágkiállításon, magukkal vitték onnan az akaratot, hogy azon dolgozzanak, hogy ez a nagy,

Ibe: Plakát

Binder: Plakát

Pauser: Plakát

Prof. Glass: Plakát

nemzetközi népeket békésen összekötő gazdasági terület: a reklám valóban a világ jólétének kulcsává legyen.

A keret, amelyet az International Advertising Association 17-ik körzetének (Kontinentális Európa) németországi szekciója nyújtott a világkongresszusnak, olyan volt, hogy azon mindenki teljes mértékben megtalálta számítását. Különösen a német birodalmi kormány beavatkozása kezeskedett, tanuskodott, hogy a reklám valóban az a gazdasági terület, amelyre nemzetközi együttműködést fel lehet építeni.

E cikk keretein belül lehetetlen azon személyiségek neveinek a felsorolása, akik a berlini reklámvilágkongresszuson részt vettek. De az tény, hogy mindazok, akiknek a reklám nagy és kiterjedt területén nevük van, találkát adtak itt egymásnak. Meg azoknak a vezető egyéneknek neveit, akik a kongresszus munkájában aktív részt vettek, sem sorolhatjuk itt fel.

A volt birodalmi kancellár, *dr. Luther* és a volt közlekedésügyi miniszter, *dr. Krohne* elnökök mellett meg kell említenünk a I. A. A. newyorki elnökét, *Younggreent* és a kontinentális szekció elnökét, *Riesebrodt*-ot. Különösen ki kell azonban emelnünk a kongresszus főtitkárját, *dr. Knapp*-ot, aki a legpéldásabb módon készítette elő és vitte

keresztül a kongresszus gazdasági vezetését. Sok bankett és társadalmi összejövetel mellett a kongresszus tagjai többek közt résztvettek egy „sör-estén”, amelyet a birodalmi kormány adott a kongresszus tiszteletére. Itt is, mint mindenütt másutt, maguk az egyes országok követői vezették a kiküldötteket, úgyhogy a kongresszus nemcsak Németországban állított külpolitikai kérdéseket az előtérbe, hanem az összes résztvevő országnak így közös érdeke volt: a világgazdaságot, amelyet a reklám és a politika képvisel, hasznos gyakorlati együttműködés által előmozdítani.

Mint már említettük, a társadalmi összejövetelekhez egy valóban amerikai módon kidolgozott munkaprogram járult, amely sok ülésen a reklám legjelentősebb vezetőférfiainak beszédeivel kötötte le a résztvevők figyelmét. Az egyes szakcsoportok, a templomi reklámtól kezdve a vevőt toborzó levélpapírig, legprominensebb vezetőik elnöklete alatt ülészttek. Itt valóban pozitív munkálkodás volt jelen.

És itt is, ott is, mindenütt ugyanaz a szellem uralkodott. Mindenki dolgozni akar a nagy gondolat megvalósításán: truth in advertising (igazság a reklámban), hogy fellendüljön és valójában a világ jólétének kulcsává váljék.

Zietera:

A Münchener Nemzetközi Plakátkiállítás plakátja

Prof. Ehmke: Plakát

Fuss: Plakát

Bertsch: Plakát

A reklámvilágkongresszust a reklámvilágkiállítás egészítette ki. A német reklámpiar koncentrációja és munkaereje, egyesülve a teljesítőképeség bemutatásának gondolatával, egybegyűjtötte itt az összes érdekelt köröket, hogy egyben nagyvonalúan propagálják saját munkájuk kvalitásának gondolatát. Cikkünk kerete most sem enged említést tenni mindazon cégekről, amelyek e kiállításon a legnagyobb formában és legértékesebb munkával résztvettek.

A cikkünket illusztráló fotográfiák futó pillanást engednek vetni arra, amit a mai német reklámpiar produkál és ahogy a mai német reklámvilág alakul.

A kiállításon a legnagyobb hatást kétségtelenül a grafikai művészet és ipar képviselői keltették. A legelső vezető nyomdák az egyszerű címkétől és levélpapírostól kezdve a becses prospektusig és a legnagyobb katalógusig, minőségben a legjobbat és leggazdaságosabbat állították ki, hogy ezáltal a német grafikai iparról általános képet nyújtsanak. Az egyes vállalkozások különböző elrendezései legjobban a fényképeken láthatók. A tisztára tárgyilagos, kevés első nyomtatvánnyal ellátott kiállítóhelyet felváltja egy másik, amely már súlyt helyez arra, hogy üzemének nagyságát és jelentőségét is bemutassa, sok-sok tarka, ú. n. „Werbeartikel” (a szó magyarban leginkább így adható vissza: „vevőt toborzó” A fordító.) által.

A nyomdászat mellékipara, így betüöntödék, festékgyárak stb. szintén példás köntösben járult a szakemberek és a nagyközönség szeme elé. Az egyes organizációk, ú. m. a Deutsche Reklame Verband E. V., Bund Deutscher Gebrauchsgographiker, a Verband der Plakatanschlag Unternehmen, vagyis a német reklámszövetség, reklámművészek, plakátragasztó vállalkozók külön standokon szintén kiállítottak. A német reklámgrafikusok izléses formában szintén kiállították terveiket, úgyhogy most először nyerhettünk egy nagy reklámkállítás keretén belül az egyes művészek munkálkodásába bepillantást.

A két legnagyobb német hajóstársaság, a Norddeutscher Lloyd és a Hapag is bemutatták „Werbung”-jukat. A Norddeutscher Lloyd ugyanitt mindenki számára hozzáférhetővé tette legutolsó díjkiírásának legkisebb részleteit is, az elfogadott és visszautasított plakáttervekkel egyetemben. A Hapag bemutatta nagyvonalú propagandáját, ezúttal más vállalkozásának minden egyes ágában.

Így az 1929-es berlini kiállítás képet ad a német munkáról, a német tudásról. És így a reklámkállítás minden egyes látogatója — ha kedve volt — magával vihetett praktikus ötleteket, mert itt minden egyes izlés tekintetbe van véve. Kezdve a koncerntől, amelynek tőkéje milliókra rúg, le egészen a kis boltosig, akinek rendelkezésére a vevők toborzására a legerényebb eszközök állnak.

A reklámeszközök, amelyeket a német reklámpar, de elsősorban a nyomdaipar itt bemutatott, meg fogják hozni a maguk gyümölcsét. Csakis a meggondolt kalkuláció és a rendelkezésre álló eszközök szakszerű alkalmazása érik el a lehető legnagyobb sikert. Ami ehhez szükséges, az mind megtalálható volt az 1929-iki berlini reklámkiállításon.

E kiállítás megmutatta, hogy mindazokban, akik gyakorlatilag is dolgoztak rajta, megvan a becsületes szándék Németország rekláméletének fel-

virágoztatására. Az 1929. évi reklámkongresszus és kiállítás igazolták azt az alaposságot, hogy Németországban megvan a becsületes szándék a gazdasági életre, megértésre, békére és a kenyér megszerzésére. És, mi németek, azt reméljük, hogy ez az, amit a mi külföldi kollégáink és barátaink magukkal vittek hazájukba. Hogyha ezt elértük, úgy az 1929-es év meghozta Németország számára a kivezető utat, amelyet mindazok, akik dolgoztak ezen a kongresszuson, nyíltan, becsületesen és szívesen készítettek elő. *Bruno Mendel, Berlin*

Az 1929. évi berlini reklámkiállítás

Hogy a most lefolyt reklámkiállítást helyesen jellemezhesük, különösen a grafikai szakember szempontjából, nem szabad ebből a nézőszögből egyedül tekinteni, hanem összehasonlítást kell tenni az 1925-ikivel, mely ugyanazon a helyen volt Berlinben és a reklámvásárokkal, amelyek

rendszerint a lipcsei tavaszi és őszi vásárookra hívják meg az érdekelteket a Ringhausba. 1925-ben az offsetnyomtatás győzelmi útján volt. Olyan reklámnyomtatványt, amely nem offseteljárásban készült, bizonyos mértékben nem tekintettek teljes értékűnek. A könyvnyomtatás falhoz szorítva érezte magát és a mélynyomtatás alig mozgatta szárnyait, már amennyiben reklámnyomtatásról volt szó. Aki az utóbbi években végigjárta a lipcsei reklámvásárokat, annak az a benyomása támadt, hogy itt tulajdonképpen semmi sem változott. Az utóbb lefolyt reklámkiállítás azonban megmutatta, hogy ez a benyomás korrigálandó és csak annak tulajdonítható, hogy a nagy ujság- és folyóiratkiadóvállalatok, amelyeknek pedig volna szavuk a reklámügyekhez, a lipcsei kiállításokon és vásárokon nem vesznek részt.

Az 1925-iki reklámkiállítás, általában véve, nagyon tarka volt és csupán a reklámnyomtatvány helyes formája után való kutatásnak volt tekinthető. Csak nagyon kevés cég tudott valóban érett munkát kiállítani. A nagyobb része még nem tudta megtalálni a helyes stílust. Az 1929-iki reklámkiállítás összbenyomása, amennyiben az I. csarnokról van szó, amelyben a reklámnyomtatványok minden fajtáját kiállították, az ellentétes formulával jellemezhető. Egységes irány vonul végig az egész kiállításon. A tapogatódzás helyébe az öntudatos tudás lépett. Ami azonban az utóbbi kiállítás különös jellegzetességének tekinthető, az a könyvnyomtatásnak újból való előtérbelépése,

Hoyer: Irott címlap

A reklámvilágkongresszus plakátja

amelyben kisebb és közepesebb üzemek is egészen pompás munkákkal léptek versenyre.

A könyvnyomtatásnak ez a sikere nem utolsó sorban a betűöntődék ama igyekezetének köszönhető, hogy a könyvnyomtatónak a stílushoz és tempóhoz alkalmazkodó betűket adjanak a kezébe, továbbá annak a fáradhatatlan nevelőmunkának, ami a szakiskolában és továbbképzőegyesületekben azért folyik, hogy olyan akcidenszedőket képezzenek ki, akik az új szellemnek és kornak megfelelő modern reklámanyomtatványokat tudjanak teremteni. Ezért nem is véletlenség, hogy ezen a reklámkiállításon a vezető német betűöntődék képviselve voltak, melyek megmutatták, hogy mily csodálatos és tartalmas betűanyagot tudnak ma a könyvnyomtatónak a reklámanyomtatvány céljaira rendelkezésre bocsátani.

Ha a könyvnyomtatás most nem kísérli meg, mégpedig igen eredményesen, hogy az egykor tőle elszakított területet újra visszaszerezze, akkor a reklámanyomtatvány a mélynyomtatás abszolút új területévé vált volna. Annál csodálatosabb az a haladás, amelyet a mélynyomtatás ezen a téren tett. Eleinte látszólag csak az újságok és folyó-

iratok képeinek nyomtatására, valamint műnyomatok készítésére volt hivatva, de a mélynyomtatásnak a képreprodukálásban való felsőbbbsége élesen kitűnt a családi, az ipari és a földművelésügyi folyóiratok hirdetésrészében is, amint ezt egy séta a berlini, hamburgi és nyugatnémetországi folyóiratok kiállításain meggyőzően mutatta.

A mélynyomtatásnak ez a felsőbbbsége előmozdította alkalmazását finom reklámanyomtatványoknál és nem utolsó sorban közlekedési nyomtatványok készítésénél is. Erre nézve is találtunk a nagy kiadóvállalatok és műintézetek kiállítóhelyein és a közlekedési reklámok kiállításán nagyszámú példákat.

A főntebb mondottak azt a benyomást kelthetnék, mintha az offsetnyomtatás már nem állna meg a helyét. Ez téves volna. Ahol a reklámanyomtatvány terén a festőire, művészire fektetik a súlyt, ahol bizarr vagy elegáns rajzzal és behízelgő színharmóniával akarják a vágyat fölkelteni a hirdetett áru birtokbavétele iránt, ott, mint eddig, az offsetnyomás dominál. A plakátnyomtatásnál és a csomagolópapírosok készítésénél nehéz lenne bármely más nyomtatási eljárással is valaha

Prof. F. P. Glass: Plakát

komoly versenyt támasztani az offseteljárásnak. Ha a grafikus szakember a reklámkiállításon belépett a nagy offsetnyomdák kiállítási termeibe, a technikai tudás fölött való csodálkozása mellett esztétikai élvezetet és örömet talált abban, hogy a tökéletesedett offsettechnika a reklámnyomtatvány művészi és ízlésbeli színvonalát eddig soha nem sejtett magaslatra emelte.

Az 1929-iki reklámkiállítás további jellegzeteségeként megemlítendő a nyomdafestékgyárak egész tömegének a részvétele és kiállítása. A festék, a szín életet ad a reklámnyomtatványnak, alakot és jelleget kölcsönöz neki, úgyhogy mindenképpen helyeselhető, hogy ezúttal a festékgyárak is megjelentek a reklámkiállításon.

Wilhelm Bretag
a Deutscher Drucker szerkesztője

A reklám a könyvnyomtatóra néz

Ismét lezajlott egy kiállítás, ha úgy tetszik: egy vásár, amelyen a nyomdaipar képviselve volt. Pedig föltettük magunkban, hogy hosszú időre — a második Bugraévig, 1940-ig — távol tartjuk magunkat minden kiállítástól. Ámde ez csak elhatározás volt, de ki állhat ellent a reklám csábításainak? Itt nem szorítkozhatunk a passzív szemlélő szerepére, itt aktívoknak kell lennünk. Mert: a reklám a mi legfontosabb kenyéradónkka lett! A könyvnyomtató nélkül a reklám egyáltalán el sem képzelhető! A reklám megköveteli a szedők,

nyomók, rajzoló, tervezők, grafikusok, reprodukciós-technikusok és a nyomdaipar többi hozzátartozóinak tevékeny közreműködését. A berlini reklámkiállítás plakátja olyan arculatot mutatott, amelynek látó szeme nézőterület után kutat. Ez szimbólum, amely nem akar egyebet mondani, mint azt, hogy a reklám a könyvnyomtatóra néz.

*

Valamely nép kultúrájának és gazdasági életének változása maga után vonja a könyvnyomtató munkaterületének változását is. Ha Berlin hús

A berlini Ullstein-nyomda és kiadó központi épülete

évvél ezelőtt rendezett volna reklámkiállítást, akkor az nekünk valószínűleg közömbös lett volna. A könyvnyomtató egyáltalán nem volt az első, aki a reklám karjaiba vetette magát. Legelőször könyveket nyomtatott. Ennek az iparnak a kezdetén nem akarták Gutenberg művészetét azzal megszenteltetni, hogy a mindennapi szükséglet, a kenyérkereset, vagy a nyerészkedés, a konkurencia szolgálatába állítsák. Minthogy akkor a legyszerényebb üzletszerzés is „furfangosan kiesztelt eszköznek számított a közérdeklődés fölkeltésére”, megértjük, ha a könyvnyomtató a reklám dolgában elutasító magatartást tanúsított.

Amikor a könyvnyomtatáshoz az újságnyomtatás társult — a könyvnyomtatás fölfedezése után másfél évszázaddal, — még mindig haboztak, míg végre a hirdetések közlését elhatározták. Egyenesen megható az a diszkréció, amellyel régi, megsárgult újságokban az újságnyomtató a hirdetéseket kezelte, amikor már nem lehetett elkerülni, hogy az mint közvetítő, a kínálat és kereslet között nemzetgazdasági tényezővé váljon. Egész a múlt század javarészéig alig foglalt el teret a hirdetésrész az újságban. Figyelemreméltóbb és érthetőbb azonban részünkre a hirdetés józan tipográfiai formája. Külsőleg alig különbözött valamivel is a szövegrésztől. Amikor azután a könyvnyomtató látta, hogy az újsághirdetés csinos bevételi forrássá fejlődött, a reklámmal szemben érzett aggodalmi mindinkább eltűntek.

A könyvnyomtatást és az újságot később a folyóirat egészítette ki! 1816-ban már volt egy „Bayrisches Industrie- és Gewerbeblatt” című lap, miután a könyvnyomtatás hozzátartozói már előzően saját szakfolyóiratot alapítottak. A 18. század második feléig aztán a legkülönbözőbb szakmák alapítottak lapot. 1870 után a német közgazdaság föltartóztathatatlan fejlődésének hatásaképpen már egész tömeg új szakfolyóirat volt. És a folyóiratok fejlődésével együtt emelkedett a hirdetés és a reklám elismerése.

A könyvnyomtatónak a reklámhoz való útja utolsó szakaszának a tulajdonképpeni reklámnyomtatvány mondható. Németország munkateljesítményét összes mechanikai és gazdasági erejének segítségével hatalmas módon fokozta. Az áru túlkínálata reklám használatára szorította a kereskedőt. Katalógusokat, prospektusokat, plakátokat

kellott — hogy a vevőszerző nyomtatványoknak csak néhány fajtáját említsük — a kereskedőnek és iparosnak az áruszállítás érdekében kibocsátani. Ennek lett a következménye, hogy többet hirdettek és több kereskedelmi nyomtatványra volt szükség, mint azelőtt. A reklámnak e fokozódó jelentőségével egyetemben — a fejlődés ma még koránt sincs befejezve! — a könyvnyomtatás figyelemreméltó átalakulása is létrejött. Az egyik nyomdaüzem újságnyomtatásra specializálja magát, a másik folyóiratokat készít, a harmadik kizáróan az ipar és kereskedelem részére szükséges reklám- és egyéb nyomtatványok készítésével foglalkozik. Sőt magában a könyvnyomtató legőseredetibb munkáágában, a könyvnyomtatásban sem idegen ma már a reklám fogalma. Könyvkereskedelmi sikerek manapság nemcsak a könyv irodalmi értékétől függnek, hanem nagy részben a könyvreklám intenzitásától.

*

A reklámnak a nyomdaiparra való jelentősége a legkiválóbban abban jut kifejezésre, hogy a propagandisztikus tevékenységnek több mint 80 százaléka ma nyomtatott szó alakjában lát napvilágot. A most lefolyt berlini reklámkiállításnak alig volt említésre méltó csoportja, amely közvetve vagy közvetlenül ne érintett volna grafikai-nyomdaipari érdekeket. A „Leistungsschau” fölírású csoportban így elsősorban a grafikai iparra történt utalás: könyv-, kő- és offsetnyomás, réz- és mélynyomás, fotogravűrök, maratások és egyéb kémigráfiai munkák, plakátok és egyéb reklámnyomtatványok! Kerekszámban 3000 újság és 7000 folyóirat jelenik meg ma Németországban. Meny-

A grafikai ipar ajánlásra méltó német szállítócégei

● az **Export-Journal** für graphische Maschinen, Papierverarbeitung, Buchgewerbe und Bürobedarf minden kiadásában nagy számban vannak képviselve. Kérjen ingyenes mutatványszámot a Streitberger-Verlag, Leipzig C. 1. Weststr. 13. cégtől. (Ugyanabban a kiadóvállalatban megjelenik hetenként az ötvenéves „Journal für Buchbinderei- und Kartonnagenbetriebe”. Előfizetési ára negyedévenként 4.50 márka.)

nyí nyomdafestéket használnak fel itt is propagandacélokra! Az újság és folyóirat a tömegével régen túlszárnyalta már a werknyomást. A vidéki nyomdaipar főként az újságnyomásban leli támaszát. Kérdezzük: mi lenne ma az újság- és folyóiratkiadásból hirdetésrész, tehát reklám nélkül? Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy az újságok és folyóiratok nagyobbik fele a hirdetés. Így a reklám itt tulajdonképpen a nyomdász táplálója lett. A berlini reklámkiállítás ezt a tényt újból nyilvánvalóvá tette.

A „csomagolószerszám-ipar” fontos csoportja általában a kartonázs-szakmát képviselte. Az árucsomagolásnak ma már nemcsak az a hivatása, hogy az árunak védelmet és burkolást adjon, hanem inkább az, hogy propagandacélt szolgáljon. Itt ismét a nyomdász van elemében, természetesen az a nyomdász, aki a legmodernebb sokszorosítási ág, az offset munkaeszközeivel rendelkezik. A nagy grafikai üzemek ma az összes sokszorosítási eljárásokat gyakorolják és legtöbbször kartonázosztályokat is rendeztek be. Itt is kitűnik a nyomdásznak a modern reklámmal való sokféle vonatkozása.

A kiállítás minden osztálya megmutatta, hogy a nyomtatott szó és kép reklám nélkül ma már lehetetlenség. Azonban nemcsak tömegmunkával akarjuk a reklámot mint a nyomdász munkaalkalmát méltatni. A reklám művészetté lett, nem utolsósorban a grafikai iparágak hozzátartozói révén. A propaganda lényegében van, hogy külsőleg tetszetős, csábító köntösbe öltözködjék. Szolgálóinak legértékesebb erőit veszi igénybe, a technika legújabb vívmányait reklamálja magának, az alkalmazott grafika legszebb teljesítményeit, a rajz- és egyéb művészeteket. A reklámfogyasztók közti kemény harc megköveteli, hogy a nyomdász-művészettel szemben a legnagyobb igényeket támasszák. A nyomtatvány tisztasága, kapcsolatban a tervezet reklámerejével, a reklám tipográfiai és nyomástechnikai kivitelével, főfeltételek. Csak az a nyomda állja meg a helyét a reklám szolgáltatásban, amelynél a kvalitásmunka fogalma nem üres frázis. Így méltán állapítható meg, hogy a modern reklám a nyomdaipar minden ágazatát mind magasabb erő kifejtésre és teljesítőképességre sarkalta.

Wilhelm Eule, Leipzig

**AMERIKAI
RETUS**

MŰSZAKI
FELVÉTELEK
ÁTDOLGOZÁSA

BIELIG MIKLÓS NÁL
BUDAPEST VII. WESSELÉNYI-U. 31

... nagyon örülök, hogy a

Krause-gyorsvágógépet választottam

Egy stuttgarti könyvnyomda véleményéből:

„Hogy az Ön Krause-gyorsvágógépét választottam, annak nagyon örülök. A reklamációk a rosszul vágott papír miatt egy csapásra megszűntek. A gép teljesítőképessége várakozáson felüli. Egyszóval, öröm rajta dolgozni. Az Ön világtáji berendezése szintén jól bevált a gépen.”

Kérjen M. G. 154. prospektust

KRAUSE

KARL KRAUSE (LEIPZIG C 1) ZWEINAUNDORFERSTR. 59
Képviselet: Kaufmann Gyula Budapest VII, Kertész ucca 48

**VASADI
ÉS VÉRTESI** (Cégtulajdonos Vértési Aladár) levélboríték- és papírneműgyár, Budapest, VI. ker. Vörösmarty ucca 50. szám. Tel.: Aut. 221-14 és 130-86. Levélborítékok, ablakos borítékok, mappák, díszlevélpapírok

Horváth János 1. díjjal kitüntetett hirdetése

TELEFÓN:
AUTOMATA
221-14,
AUTOMATA
130-86

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS

**VASADI ÉS
VÉRTESI**

(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR) LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰGYÁR BUDAPEST VI, VÖRÖSMARTY UCCA 50

BORITÉKOK, MAPPÁK, DÍSZLEVÉLPAPÍROK

Fáber József 2. díjat nyert munkája

A Vértési-féle hirdetéspályázat bírálata

Vértési Aladár úr, a Vasadi és Vértési borítékgyár cégtulajdonosa ismételtan tanujelét adta nagy szakmászeregetének. Pályázatot íratott ki lapunkban, a Magyar Grafikában megjelenendő negyedoldalas hirdetés megszédésére, hogy ezzel is egyrészt támogassa a mestersegükben haladni akaró, igyekvő szedőket, másrészt hozzájáruljon a szakmai színvonal emeléséhez. A most lefolyt pályázat is ezt a kettős célt szolgálta, mégpedig a legnagyobb sikerrel. Az áldozatkész szakmabarát 360 pengőt ajánlott föl a pályadíjak céljára és ez a tekintélyes összeg meg is hozta a maga szép eredményét. 73 pályamunkával 46-an vettek részt a pályázaton. Ebben a számban nincsenek benne munkáikkal azok a pályázatokban járatlan pályázók, akik a lezárt borítékban a pályamunkákkal együtt a teljes nevüket, címüket és a jelgüküket is mellékeltek, úgyhogy a borítékuk kinyitásakor a munkával együtt készítőjének neve is napvilágra került. Ezeket, minthogy nem feleltek meg a pályázati föltételeknek, nem vehette a bírálóbizottság figyelembe. Ehhez hasonló esetek, sajnos, gyakrabban fordulnak elő. Kár, hogy a pályázatok ujoncai nem olvassák el figyelmesen a pályázati föltételeket. Kár nekik egyénileg és kára magának az ügynek, mert nem egy figyelemreméltó és

talán díjazásra is érdemes munka maradt így az ismeretlenség homályában. Egy-kettőt azért ezek közül is bemutatunk olvasóinknak.

A beérkezett pályamunkákat a Segélyző Egyesület ülés-termében szeptember 5-én délután 5 órakor bírálta el az erre a célra kiküldött bizottság, amelynek a következők voltak a tagjai: a pályázatot kiíró borítékgyári cég képviselőjében Vértési Aladár cégtulajdonos jelent meg, Janovits Ferenc nyomdaigazgató a Főnökegyesület, Lerner Dezső és Wanko Vilmos a Segélyző Egyesület, Stark Adolf a Grafikus Művezetők, dr. Mihályfi Ernő az Est-lapok képviselőjében, végül Tábor János grafikusművész és a Magyar Grafika részéről Biró Miklós szerkesztő-kiadó, Farkas Ferenc nyomdaigazgató, Kner Albert, Rosner Károly és Herzog Salamon, lapunk munkatársai.

A bírálóbizottság tagjai a pályamunkák kirakása alkalmával már az első pillanatban elégtétellel állapították meg, hogy a munkák nagy része általában jó munka, amelyek közül szinte probléma volt a legjobb tíznek a kiválasztása és csak sajnálni lehetett, hogy több jó hirdetést nem díjazhattak. De hiszen azért pályázat, hogy a legkiválóbbaknak talált hirdetések nyerjék el a pálmát,

VASADI ÉS VÉRTESI + VASADI ÉS VÉRTESI +
 + VASADI ÉS VÉRTESI + VASADI ÉS VÉRTESI +
 TELEFÓN: AUTOMATA 221-14

LEVÉLBORÍTÉKOK,
 ABLAKOS BORÍTÉKOK,
 MAPPÁK ÉS DÍSZLEVÉLPAPÍROK

**VASADI
 ÉS
 VÉRTESI**

(CÉGTULAJDONOS: VÉRTESI
 ALADÁR) LEVÉLBORÍTÉK-
 ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
 BUDAPEST, VI. KER.,
 VÖRÖSMARTY
 UCCA 50

TELEFÓN: AUTOMATA 130-86
 + VÉRTESI + VASADI ÉS VÉRTESI + VASADI

Fáber József 3. díjat nyert hirdetése

ami nem jelenti azt, hogy a pályadíjat nem nyert munkák közül nincs sok elismerésreméltó is. Tehát a most díjat nem nyert pályázóknak semmi okuk az elkedvtelenedésre nincsen. Sőt! Új munka- és alkotókedvvel új sikerek felé! Mindenki számára terem babér. Csak figyelni kell a kor követelményeit, a haladás szellemét. Lépést kell tartani a szedésirányok fejlődésével, a szedéstechnika haladásával. Fiatalnak, idősebbnek tanulnia, továbbképeznie kell magát. Aki nem tanul, lemarad. Láttuk a most lefolyt

A pályázatra beküldött 86-féle szedés-megoldás részletes bírálatánál három szempontból vizsgáltuk meg az egyes pályamunkákat.

Első szempont: a hirdetésszerű, helyesebben reklámszerű megoldás; a második: a tipográfiai stílus korszerűsége és a harmadik: a technikai kivétel korrektsége.

A reklámszerűség mérlegelésénél nem hagyhattuk figyelmen kívül azt a kétségtelenül fontos körülményt, hogy a pályázat — habár ezt a feltételek nem is hangsúlyozták kifejezetten — nem napilapban közlendő hirdetési megoldást céloz, hanem ú. n. jobb technikai kivitelű lapok részére való hirdetést. Nyilvánvaló ugyanis, hogy egy papírneműgyár csak grafikai szakmai lapokban hirdet. Ebből folyólag számolni kellett a magasabb akcidensszedés területén mozgó kiviteli lehetőségekkel, amelyek a raffináltabb eszközöket nem zárják ki.

A tipográfiai stílus dolgában nálunk még ma is uralkodó bizonytalanság miatt lehetetlenség a kritikát egyetlen irány szempontjából megejteni. Az anyagszerű munkálkodás, az anyag okszerű és izléses felhasználása döntötte el e tekintetben a kérdést.

A technikai kivétel korrektsége természetesen követelménye lévén mindennemű szedéspályázatnak: a minél egyszerűbb eszközök és szedésmódok érvényesülésének fokát mérlegeltük.

E szempontok figyelembevételével az egyes munkákra vonatkozó részletes bírálat a következő:

„ABC”

A csupa verzálisból szedett és aránylag nagyon keskeny oszloppá alakított sortömb nem egyenletes; a tömören szedett és a szükséghez képest gyengébben vagy erő-

LEVÉLBORÍTÉKOK
 ABLAKOS BORÍTÉKOK,
 MAPPÁK ÉS
 DÍSZLEVÉLPAPÍROK

**VASADI ÉS
 VÉRTESI**

CÉGTULAJDONOS:
 VÉRTESI ALADÁR
**LEVÉLBORÍTÉK ÉS
 PAPIRNEMŰGYÁR**
 BUDAPEST VI. KER.,
 VÖRÖSMARTY U. 50
 TELEFÓNSZÁMOK:
 AUT. 221-14, AUT. 130-86

Horváth Ferenc 4. díjat nyert munkája

pályázaton is, hogy az elavult megoldású munkák, bármilyen jók voltak egyébként, nem találtak föltétlen tetzésre, míg a díjazott munkák elsősorban újszerűségüknek, hibátlan megoldásuknak és hirdetés céljára való alkalmasságuknak köszönhetik sikerüket.

Mínd ezt általánosságban állapítjuk meg, az alábbiakban pedig átadjuk a szót Wanko Vilmos kollégának, aki részleteiben bírálja meg a hirdetéspályázaton résztvevő munkákat, a jövőre való tanulságok levonása céljából.

sebben spacionált sorok váltakozása nyugtalanná teszi a hatást. Az elementáris Blickfangok felhasználása helytelen s indokolatlan felboktrétázása a tömbszedésnek; felesleges is.

„Alja I, II, III”

Az I. megoldás zavaros hatású, mert túlságosan zsúfolt, amit nem enyhít a négy-cicerós fekete oszlop alkalmazása sem. A groteszk betű verzálisából szedett hirdetéseknel elengedhetetlen követelmény a kellő kontraszt az egyes sorcsoportok között. Ezt elérhetjük a betű vékony és vastag fajtáinak váltakozó alkalmazásával és az első-, másod- és harmadrangú sorcsoportok betűfokozatainak arányos megválasztásával. Ez esetben ennek hiányát érezzük, mert noha a nagyon vastag fősorok kellő kontrasztját adják a másodrendű szöveg sorainak, ezt a kontrasztot jelentékenyen gyen-

Vasadi és Vértési

(cégtulajdonos: Vértési Aladár)

levélboríték- és papírneműgyár

Budapest, Vörösmarty-u. 50
Tel.: A. 221-14 és A. 130-86

Levélborítékok,
ablakos borítékok,
m a p p á k
és díszlevélpapírok

Bezdány Ferenc 5. díjjal jutalmazott pályaműve

gíti a sok erős dekoratív elem. Ha e szedésnél a fehér síkokkal is operált volna a tervező: munkája nyugodtabb lett volna.

A II. és III. megoldás igazolja a fentebb elmondottakat. Ezeknél: gyengébb a díszítőelemek hatása s egyben ügyesebben kiképzett, emellett a fehér síkok enyhítő és kiemelő hatása is kellően érvényesült. A felhasznált betűk foltkontrasztja is fokozottabb, mint az I-nél. A III. megoldásnál a másodrangú szöveg kiugrasztása a tömbből nem vált előnyére a II. megoldásnak, amelyik a három közül a legjobb. E munka a IV. díjat érdemelte ki. szedője: *Horváth Ferenc*, Biró Miklós-nyomda rt. (L. a 198. oldalon.)

„Anci”

Konstrukciója a dekoratív elemekből indul ki. Kár, hogy a hirdetés felső részének megoldása befejezetlen vagy tökéletlen. Azt hiszem, jobb lett volna a felső sorcsoportot is kövér betűből szedni.

„Ary” (+) *

Igen gyenge konstruktív megoldás, legfőbb hibája a felső haránt állított sorcsoport gyenge foltja.

* Kereszettel jelöljük meg azokat a munkákat, amelyek nyitott jelíggel levéllel vagy aláírással küldettek be, és így a döntésnél nem voltak figyelembe vehetők. A bírálathoz azonban ezekről is megteszünk észrevételeinket, mert több ilyen munka jó s a beküldő csak sajnálhatja, hogy — nyilván szórakozottságból — vett a pályázat titkosságálla ellen.

„Béta I, II, III”

Az I. és II. verzális nélküli megoldás, amit ebben az esetben nem tartunk helyén valónak. A verzális nélküli szedés sok esetben jó hatású, de — ez lehet ugyan egyéni vélemény — nem mindig helyes. Mielőtt a verzálisok mellőzését, illetve kurrens betűkkel szedését határoznák el: vizsgáljuk meg a szöveget is, vajjon nem okozunk-e értelemzavart. Ez esetben a Vasadi és Vértési nevek egyéni vezetékeinek s ha ezeket kurrensbetűkkel szedjük, mellékevekké degradálódnak, mert így szedve: „vasadi és vértési levélborítékgyár” csak úgy értelmezhető, mintha azt mondanák, hogy egy Vasadon és Vértésen működő gyárról van szó. (Grosz és Klein vaskereskedés minden aggodalom nélkül szedhető csupa kurrensbetűvel, de Karcagi Malom cégnél már nem, miután kis K és M betűkkel szedve elveszti cégnévjellegét.) Az I. szedésmegoldás különben jó csoportosítású, foltosztása is helyes. A II. megoldás fekete foltjainak széttagoltsága zavarosságot vitt bele a konstrukcióba. A III. megoldás nagyjából helyes, de a címsorok díszes groteszkbetűje nyugtalanító hatást vált ki. Ebből a betűből egymás közvetlen közelében nem ajánlatos négy sort alkalmazni. Tessék csak kicserélni a díszbetűt egyszerűbb típusra: a szedés hatása természetesen nyomban kellemesebbé válik.

Vv

ÉS VÉRTESI

LEVÉLBORÍTÉKOK,
ABLAKOS BORÍTÉKOK,
MAPPÁK ÉS
DÍSZLEVÉLPAPÍROK

LEVÉLBORÍTÉK- ÉS
PAPÍRNEMŰGYÁR
BUDAPEST, VI. KER.,
VÖRÖSMARTY UCCA 50
TELEFÓN: AUTOMATA
221-14 ÉS 130-86

VASADI

(CÉGTULAJDONOS
VÉRTESI ALADÁR)

Anhalt Adolf 6. díjat nyert munkája

„Bizalom 111”

Szabadosságot a gyakorlatban sem igen tűrik meg; pályázatoknál pedig egyáltalán nincs helyén. Pályázó a foltképzés kedvéért egész mondatot ismételt, de a Vasadi és Vértési cégnévből az és szót egyszerűen kihagyta. Másikülönben a munka elgondolása s folthatása nem rossz.

„Boríték 1 és 2”

Az 1. számú megoldás úgy dekoratív, mint szedésfolt-elrendezés dolgában nagyon darabos. A 2. számú szedésen uralkodóan hat a levélborítékot jelképező nagy folt, amelyik mellett a szöveg háttérbe szorult.

„Cica 1. és II.”

Majdnem azonos kivétel, a II. a jobbik, mert a szembeszökő vastag nyíl — amelynek hatása alatt a munka jelentékenyen ki is vált a sok hirdetés közül — a másik oldalon alkalmazott levélborítékra foltjával kellő ellensúlyt kapott. — E munka a IX. díjjal jutalmaztatott. Tervezője: *Fisch József* gépmester, Világosság rt. (L. a 201. oldalt.)

„Csák”

Felső borítékszédése léniából mintha teljesen külön életet élne a máskülönben egyszerű alsó szedés megoldás fölött. Hibája, hogy a csupa keskeny groteszkbetűs sorok nehezen olvashatók.

ABLAKOSBORÍTÉKOK
 LEVÉLBORÍTÉKOK
 MAPPÁK ÉS DÍSZ-
 LEVÉLPAPÍROK

**VASADI ÉS
 VÉRTESI**

TELEFÓN: AUT.
 221-14, 130-86

CÉGTLAJD.: VÉRTESI ALADÁR

LEVÉLBORÍTÉKÉSPAPIRNEMŰGYÁR
 BUDAPEST VI. KER.
 VÖRÖSMARTY U. 20

Fisch József 7. díjjal jutalmazott hirdetése

Levélbtorítékok,
 ablakosborítékok,
 mappák és
 díszlevélpapírok

Vasadi és Vértesi
 (Cégtulajdonos: Vértesi Aladár)

**levélbtoríték- és
 papírneműgyár**

Budapest, VI, Vörösmarty-u. 50
 Telefon: Aut. 221-14 és Aut. 130-86

Herschkovits Dezső 8. díjat nyert pályaműve

„Danzky I, II, III/a és III/b”

Az I. számú a köznapi kivitel színvonalát nem haladja túl és kissé tartalmatlan, míg a II. megoldásnál a léniából szedett boríték túlnagy helyet foglal el a szöveg rovására. A III. megoldás már foltkiképzésre való törekvést árul el, de el van aprózva, nincs egységes foltkiképzése, ami az ilyen megoldások legfőbb kelléke.

„Feltűnő”

Valóban eléggé feltűnő a nyílas dekoratív folt révén, de ez nem kapcsolódik az alsó sorcsoporthoz s így hatása nem egységes.

„Fimis”

Egyike a legfeltűnőbb hirdetéseknek. Egyszerű sorszedésének reklámszerű hatását sokszorosan felfokozta a pályázó a részletes beállításával s az ehhez alkalmazkodó, máskülönben egyszerű, dekoratív folttal. Ezt a hirdetést a VII. díjjal jutalmaztuk. Tervezője: Fisch József gépmeister, Világosság rt. (L. fönt.)

„Flirt IV.”

Körbe hajlított sorai teszik kiemelkedővé; kár, hogy ennek kedvéért minden más szöveget szürke foltba fullasztottak és így a cégnéven kívül semmi sem emeli ki a hirdetett árut, ami egy hirdetésnél mégis csak fontos szempont. (Ennél a

munkánál mutatunk rá arra a körülményre, hogy a pályázók nagy része teljesen megfélemedezett a hirdetésszedés ama követelményéről, hogy a hirdetésben kínált árut feltűnőbb, szembeszökőbb módon kellene kiemelni, akár a levélbtoríték stb. feltűnőbb szedésével, akár valamilyen rajzszerű megoldás útján. Ezt a megjegyzést sokszor kellene e bírálat során ismételni.)

„Globus”

Az előzővel szemben e hirdetésnél az áru kínálat a főtényező, ami tényleg megfelel a hirdetés-jellegnek. A belső szöveg megoldás azonban túlságosan gyenge s nincs a helyén.

„Gutenberg 32” (†)

Ha szabad így kifejeznünk magunkat: túlságosan vidékies, primitív, dekorációja ötletnélküli.

„Jak-Haj”

A tervező főgondja volt a dekoratív rész megoldása, s bár ez sem teljesen befejezett: hatása eléggé erőteljes, a szövegrész azonban e munkánál nem zárkózik fel tökéletesen a dekorációs részhez, ami mégis csak fontos kelléke a szedéskomponálásnak.

„Jómi”

E munkán túlteng a díszítés s ennél is egyenletes szürkeségbe fullasztották a cég-

néven kívüli szövegeket, ami nagy hiba, s ennek a megoldásnak a keretében nem is javítható.

„Józi” (†)

Foltképzése jó érzékre vall; van benne jó adag ritmus is, ami azonban nem érvényesül teljes mértékben.

„Jurisich” (†)

A vidéki átlaghirdetés nivóján mozgó munka; hirdetésszerűsége gyenge. Hatféle fajtájú betűt ma már nem szabad alkalmazni ilyen hirdetésben.

„Keret I. és II.”

Az elénkírt hirdetéstőmegeből erősen kivált, feltűnő munka. Az I. megoldás különösen jó, a II. sem rossz, de az I-vel szemben gyengébb. Dícséretre méltó egyszerű eszközökkel van megkomponálva. A hirdetett árut jelképező, erős foltú boríték és cégnév kiemeltsége reklámszerű. E munkát az I. díjjal tüntettük ki; szedője: Horváth János, Világosság rt. (L. a 197. oldalt.)

„Laci”

Összhatásban a jobbak közé tartozik, bár alsó része nem jó megoldású. Jobb lett volna a telefonszámokat is a felette levő oszlopos szedésnek megfelelően kiképezni és a felső szövegcsoporthoz első (esetleg második) sorát is kövér betűkkel szedni.

LEVÉLBORÍTÉKOK

ABLAKOS BORÍTÉKOK,
MAPPÁK ÉS DÍSZ-
LEVÉLPAPÍROK

TELEFÓN: AUT.
221-14 ÉS 130-86

VASADI ÉS VÉRTESI

(CÉGTULAJDONOS: VÉRTESI ALADÁR)
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
BUDAPEST VI, VÖRÖSMARTY UCCA 50

Fisch József 9. díjat nyert munkája

„Levonat I—V.”

Öt különböző tervezet. Az I. nagyon széttagolt, bár arányos osztású, de a szélső dekoratív része megoldatlan. — A II. megoldás még ennél is gyengébb s túlsok a függőleges sor. — A III. hirdetés nagyon üres, míg a IV. megoldást nyugtalanná teszi a sok raszter- és fekete foltú elemekből váltakozóan szerelt kocka- és vonaldíztetés. — Széttagolt az V. változat is, melynek nagy hibája az is, hogy a függőlegesen állított sorok felülről lefelé olvassandók. Fordítottja jobb lett volna.

„Magyar Grafika A, B, C.”

Csupán díztetés dolgában variált megoldások. Szövegrésze foltban jó hatású, de a kitöltő szerepét játszó dekoratív foltok nyugtalan hatásúak.

„Magyar Grafika I—VII.”

Lényegében ötféle, egymástól konstrukcióban eltérő szedésmegoldás. Az I. számú szedés arányos osztású és foltban jó értékelésű síkja tagadhatatlanul jó hatást gyakorol a szemre. A szöveg szedésének kialakítása ennek ellenére némi elhanyagoltságot árul el. A munka azt a látszatot kelti, mintha az alapötlet szedésbe ültetése után a tulajdonképpeni szöveg-megoldást egészen mellékes valaminek tekintette volna a tervező. A szövegbe szorított raszterszerű kitöltés nem helyénvaló. — A II. számú munka rajzhatású dekoratív

része foltképzés tekintetében nem áll szerkesztésben a szöveggel. — A III. megoldáson ötletes és jó hatású a figurális szedés, amely uralja az egész kompozíciót, anélkül, hogy hátrányára volna a szöveg-szedésnek. A hirdetés e tulajdonságánál fogva igen jó munka. — A IV. és V. hirdetés ugyanazon szedéselemek és ezekből alakított foltok variánsai. A IV. számú a kellemesebb, nyugodtabb hatású és jó hirdetésnek minősítendő munka. Az V. munkán alkalmazott raszterszerű folt zavarólag hat a szemlélőre. — Az előzőknél szerkezetileg egyszerűbben megoldott szedéseket mutatnak a VI. és VII. számú változatok, melyek közül az utóbbi jó, az előbbi nyugtalanabb. E munkák közül a IV. számút a VIII. díjjal, a III. számút pedig a X. díjjal jutalmaztuk. Szedője: Herschkovits Dezső, Bíró Miklós-nyomda rt. (L. a 200. és 201. oldalt.)

„Manci” (†)

Folt- és térosztása, nem köznapi szedélszervezése egyformán jó hatású munkává avatták e hirdetést, amely technikai ötletessége mellett is erőteljesen reklámszerű. Kár, hogy a pályázó vétett a titkoság ellen s így önmagát zárta ki a pályázatból.

„Manci 4” (†)

Rajzhatású dekoratív része igen jó ötletből indult ki. E jó megoldása mellett

Levélbortékok, ablakosbortékok, mappák és díszlevélpapírok

VASADI ÉS VÉRTESI

(Cégtulajdonos: Vértési Aladár)
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
Budapest, VI, Vörösmarty-u. 50
Telefon: A. 221-14 és A. 130-86

Herschkovits Dezső 10. díjat nyert hirdetése

a szöveg egyszerű sorai is jól érvényesülnek. Bizonyos, hogy ha e munka más tekintetben megfelelt volna a feltételeknek, úgy az első között szerepelt volna.

„Margit”

Finom hatású hirdetés, mely tiszta tipográfiájával és főként a finom antikva és a reklámerejű Neuland-betű és háromszoros vastag keret alkotta nagy kontraszthatásával a legjobbak közé sorozandó. Ez alapon a III. díjat kapta. Szedője: Fáber József, Világosság rt. (L. a 198. oldalt.)

„Mária” (†)

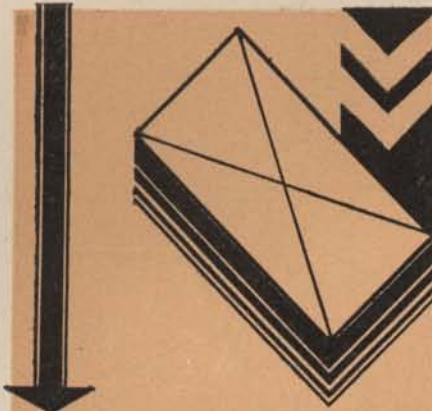
Mindenképpen jó hatású, ötletes megoldás, de — nyíltan beküldve — nem vehető figyelembe.

„Mirjam 1. és 2.”

Napilaphirdetések tömegében talán megállnák a helyeiket. Pályamunkák gyanánt azonban csak gyenge alkotások. Az I. számú munkán a cégnevű megoldása helytelen. A 2. számú munkán az önkényes szövegváltoztatás nagyon rossz.

„Monogram”

Mindenáron tömbszedést akart kihozni a tervező s eközben feláldozta a munka egyik legfőbb kellékét: a tömb egyenletes foltját. Ha egy-egy tömböt csak erőszakolt sorspacionálással tudunk kialakítani, jobb ha nem is forszírozunk. Ez a hirdetés sem-

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS BORÍTÉKOK,
MAPPÁK ÉS DISZLEVÉLPAPIROK
VASADI ÉS VÉRTESI
(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR)
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
BUDAPEST, VI., VÖRÖSMARTY UCCA 50. SZÁM
TELEFON: AUT. 221-14 ÉS AUT. 130-86

Jelige: „Dzsoni”

mivel sem lett volna rosszabb, ha az alsó sorokat úgy zárják középre, ahogy adódtak.

„Mutter”

A papírsík elosztása, a szedés- és dekoratív foltok kiképzése nagyon jó. Feltétlenül erőteljesen reklámhatású, e tekintetben vetekedik a „Keret 1” jeligéjű munka hatásával, de amaz kifejezőbb és szimbolizáló is, míg a most szóbanforgó munkánál nincs kidomborítva sem jelképileg, sem a szövegben, hogy milyen árukínálatról van szó. A bizottság e munkának ítélte oda a II. díjat. Szedője: *Fáber József*, Világosság rt. (L. a 197. oldalt.)

LEVÉLBORÍTÉKOK,
ABLAKOS BORÍTÉKOK,
MAPPÁK ÉS DISZ-
LEVÉLPAPIROK

★

**VASADI
ÉS VÉRTESI**
(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR)
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS
PAPIRNEMŰGYÁR
BUDAPEST, VI. KER.
VÖRÖSMARTY U. 50

TEL.: AUTOMATA 221-14 ÉS

AUTOMATA 130-86

Jeligéje: „Laci”

„Nellus I, II, III”

Mind a három megoldás azonos kompozíciójú, éppen csak egyes szövegcsoportok betűjének változtatásával kísérletezett a tervező. Ez nem sikerült, mert az igazi 4. kísérlet hiányzik: a II. megoldás adja a jó cégcím-megoldást, a III. változaton pedig jól van megoldva a kísérő szöveg; ezt a kettőt egyesítve kapta volna a jó negyediket.

„Noris” (†)

E kereszttel stigmatizált jó pályamunkák már kezdenek bosszantani, nem ajánlom beküldőjüknek találkozásunkat. Mert aki annyira otthon van a jó és céltudatos sík- és foltosztás művészetében, az ne rakjon munkájára, amolyan öszvéres megoldású hajlított sorokat. — Ez nem anyagszerű, de még szépnek vagy ötletesnek sem nevezhető.

„P. H. 1883 I és II”

Nagyképű, erős groteszkbetűkből össze-
rót verzálistszedés, vonalakkal aláhúzva:
nagyon zavaros s nehezen olvasható hirdetés.

„Panta rei”

Kompozícióiban köznapi megoldás, a városnév alatti vonal rosszul hat és felesleges.

„Pintyő”

Nem jobb egy jó napilaphirdetésnél: szaklaphirdetés dolgában nagyobbak az igényeink.

„Possibilis I és II”

Díjazása bizony — sajnos — nem
possibilis. Az I. megoldás zavaros a sok nagy-
betű miatt, a II. szedés ötlete pedig gyen-
gécске, nem érte meg a fáradságot, amit
a srégszedésre fordítottak.

„Pour l'art”

Keresetlen egyszerűséggel megszedett
kompozíció, jó rajzhatása is van. Szinte
ellenpéldául kínálkozik azokkal a munkák-
kal szemben, amelyeknél izzadságszagú
tömbszedésekkel operáltak. E munka a VI.
díjat kapta. Szedője: *Anhalt Adolf*, Vilá-
gosság rt. (L. a 199. oldalt.)

„Prés I és II”

Gyenge átlaghirdetések. Az igaz, hogy
az ellentétek vonzzák egymást, de azért
mégsem szabad egy jobb hirdetésben a
nagyon széles Cooper-betű alá egész kes-
keny antikvát szedni. Ezt elkerülendő, in-
kább változtassunk a tervezeten.

„Prücsök”

Dominálja a dekoratív szedésrészlet s a
szöveg-megoldás nem érvényesül eléggé.

„Dzsoni”

A „Jak-Haj” jeligéjű munka jobb test-
vérmegoldása. Az oldalt helyezett egyenes
nyíl mintha jobban összehozta volna a sor-
szedést a rajzszerű dekorációs résszel.

„Remény” (†)

Nem új ötlet; a szedett figura kissé
sovány, fel kellett volna kissé hízlalni,
hogy teherbíróképebb legyen és a kom-

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS BORÍTÉKOK,
MAPPÁK ÉS DISZLEVÉLPAPIROK
VASADI ÉS VÉRTESI
(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR)
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
BUDAPEST, VI., VÖRÖSMARTY UCCA 50. SZÁM
TELEFON: AUT. 221-14 ÉS AUT. 130-86

A „Jak-Haj” jeligéjű munka

pozíció keretében erőteljesebben hasson.
A cégnevek közötti és szócska szemsértő
lyukat támasztott, amit el kellett volna
kerülni.

„Rózsa I és II”

Verzális nélküli megoldás. Kompozí-
ciója, térosztása jó. A verzálisok mellőz-
ését illetően elmondottuk véleményünket
„Béta I és II” munkáknál.

„Simpla”

Vázlat, mint ilyen, nem vehető figye-
lembe. Egyébként jó beosztású munka, de
a negatív betűs sorok kiszédésére alkal-
mas típusnak hiányát érezzük.

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS BORITÉ-
KOK, MAPPÁK ÉS DISZLEVÉLPAPIROK

**VASADI ÉS
VÉRTESI**
(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR)
LEVÉLBORITÉK- ÉS
PAPIRNEMŰ-
GYÁR

BUDAPEST, VI., VÖRÖSMARTY-UTCA 50
TELEFON: AUT. 221-14 ÉS AUT. 130-86

Jeligéje: „Máry”

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS
BORÍTÉKOK, MAPPAK ÉS
DISZLEVÉLPAPIROK

VASADI ÉS VÉRTESI
(CÉGTULAJDONOS
VÉRTESI ALADÁR)

**LEVÉLBORÍTÉK-
ÉS PAPIRNEMŰ-
GYÁR**

BUDAPEST, VI.,
VÖRÖSMARTY-UTCA 50
TEL.: A. 221-14 ÉS A. 130-80

Jeligéje: „Manci”

„Szép és jó I. és II.”

A jeligéknek — miután azok bírálókat tárgyát nem képezik — nincs szuggesztív erejük. Ezek a hirdetések bizony nem szépek s csak sok elnézéssel lehetne az I. számú jónak minősíteni; a II. határozottan rossz.

„Szemen-szedett”

Igen jó rajzhatású hirdetés, bár technikai kivitele éppenséggel körülményes, azonban úgy véljük, hogy sokkal egyszerűbben is meg lehetett volna oldani ugyanezt a feladatot, mint fúrás-faragással. E munka az V. díjjal jutalmaztatott, szedője:

LEVÉLBORÍTÉKOK, ABLAKOS
BORÍTÉKOK, MAPPAK ÉS
DISZLEVÉLPAPIROK

VASADI ÉS VÉRTESI
(CÉGTULAJDONOS VÉRTESI ALADÁR)

**LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMŰ-
GYÁR**

BUDAPEST, VI., VÖRÖSMARTY UCCA 50
TELEFON: AUT. 221-14 ÉS AUT. 130-86

Jeligéje: „Anci”

Bezdány Ferenc, Hungária Hírlapnyomda rt. (L. a 199. oldalt.)

„Szerelmes levélboríték Kassák Lajosnak”

Címzése szerint nem a pályázatnak szól; illetékes helyre továbbítjuk, annál inkább, mert úgy sem értenők meg, lévén ez egy tartalom nélküli levélboríték, amelynek titkos jelentését talán csak a címzett érti meg.

„Szob”

Ezzel a szerencsésnek is mondható soralakítással sokkal érdekesebb megoldást is lehetett volna találni; pl. a léniából szedett levélboríték helyett negatív voltú boríték frappánsabb hatást ért volna el, — de ez csak amolyan futólag felcsillant — eléggé még át nem gondolt — ötlet.

„Talán” (†)

Nagyon gyenge, ötletelen munka.

LEVÉLBORÍTÉK

LEVÉLBORÍTÉKOK
ABLAKOS BORÍTÉKOK
MAPPAK
ÉS DISZLEVÉLPAPIROK

VASADI ÉS VÉRTESI

BUDAPEST
VI. VÖRÖSMARTY
UCCA 50
CÉGTULAJDONOS: VÉRTESI ALADÁR

ÉS PAPIRNEMŰGYÁR

**TELEFON AUT. 221-14
130-86**

A „Boríték II.” jeligés munka

„Titi”

Ez már sokkal ötletesebb, de nem állja meg a helyét; jobb napilaphirdetés.

„Tolakodó”

Egyszerű soraival, kezdetleges keretével nem haladja túl a napi átlagot.

„Törekvés”

Nem rossz felépítés, de a középső mezőben valami szignettfélét kellett volna elhelyezni s nem ilyen semmitmondó ornamenset.

„Ujdonság”

Dehogy is ujdonság...! Bizony régen volt, amikor ilyen művészkedés szalonképes volt. De ha akkori szemmel nézzük is e munkát, akkor sem találjuk helyesnek, mert négy kis sorocskából álló tömböt három körbehajlított sorral és egy ugyancsak köralakú görbített léniával, Blick-

TELEFON: AUTO-
MATA 221-14 ÉS
AUTOMATA 130-86

LEVÉLBORÍTÉ-
KOK, ABLAKOS
BORÍTÉKOK,
MAPPAK, DISZ-
LEVÉLPAPIROK

VASADI ÉS VÉRTESI
CÉGTULAJDONOS: VÉRTESI ALADÁR
LEVÉLBORÍTÉK ÉS PAPIRNEMŰGYÁR
BUDAPEST VI., VÖRÖSMARTY UCCA 50

„Feltűnő”

fanggal és bajuszspiccel megkoronázni: nem vall jó ízlésre.

„Verzális”

Túlzottan kasztlis szedés, némi modern sorállítással és Blickfanggal.

„Vilma”

Az alapötlet nagyon tetszetős, a kivitel is kifogástalan, de mint hirdetés gyenge hatású.

„1902/1 és /2” (†)

A rajzszerű megoldás alapján véve jó megoldás, de a cégcím így — pozitív betűkkel — nem hatásos. A cégnevet negatív betűből szedve egész jó reklámszerűséget lehetett volna elérni.

telefon
autom.
221-14
130-86

levélborítékok,
ablakos borítékok,
és diszlevélpapírok

Vasadi és Vértési
cégtulajd. Vértési Aladár
levélboríték és papírnemű-
gyár, Budapest VI.,
Vörösmarty u. 50

„Szerelmes levélboríték Kassák Lajosnak”

A bírálóbizottság beható tanácskozás után a következőknek ítélte oda a tíz pályadíjat: Az első díjat, 80 pengőt Horváth János (Világosság) nyerte „Keret I.” jelíggel hirdetésével; a másodikat és a harmadikat, 60 és 50 pengőt Fáber József (Világosság) „Mutter”, illetve „Margit” jelíggel munkájával, a negyedik 40 pengős díjat Horváth Ferenc (Bíró Miklós-nyomda) nyerte el „Alfa II” jelíggel munkájával; az ötödiket, 30 pengőt Bezdány Ferenc (Hungária-nyomda) „Szemen-szedett” jelíggel hirdetésével. A többi öt, egyenként 20 pengős díjat a következő sorrendben az alábbiak nyerték el: Anhalt Adolf „Pour l’art” (Világosság), Fisch József „Finis” (Világosság), Herschkovits Dezső „Magyar Grafika IV.” (Bíró Miklós-nyomda), Fisch József „Cica II.” (Világosság), Herschkovits Dezső „Magyar Grafika III.” (Bíró Miklós-nyomda). A pályadíjakat Vértesi Aladár úr haladéktalanul rendelkezésére bocsátotta lapunk szerkesztő-kiadójának, aki azokat a nyerteseknek nyomban kiosztotta.

Wanko—Herzog

Ismét lehet pályázni . . .

Csak most zajlott le a Vasadi és Vértesi-féle hirdetés-pályázat, amelynek eredményét lapunknak ebben a számban közöljük és máris újabb pályázati hirdetményt hozhatunk olvasóink tudomására és ennek föltételeit ugyan-csak a Magyar Grafika jelen számának más helyén közöljük. Ezúttal a budapesti Wörner J. és Társa Gépgyár R.-T. lép mecénásként a nagy nyomdászközösség elé, hat díjra fölosztandó, 260 pengőt bocsátva a Magyar Grafika szerkesztőségének rendelkezésére, hogy abból a lapban közlendő legjobb egészoldalas hirdetések szedőit jutalomban részesítse. Ezúton hívjuk föl a pályázni szándékozó kollégák figyelmét külön is erre a pályázatra. Öntsék bele ambíciójukat, alkotásvágyukat ebbe a hirdetésbe, amely terjedelménél fogva is alkalmas rá, hogy szépet és jót teremtsünk belőle.

A külföldi nagy szakmai központokban is nagy jelentőségük van az ilyen pályázati kiírásoknak a szakmai továbbképzés szempontjából. Elképzelhető ennél fogva, mennyire fontos ez nálunk, ahol a szakmai továbbképzés nincsen annyira kiépítve, mint például Németországban, Ausztriában, Svájcban, vagy akár Franciaországban és Csehszlovákiában. Ezért nem lehet eléggé megbecsülni azt az áldozatkész szolgálatot, amelyet a pályázatokat kiírató és a pályadíjakat fölajánló magánosok vagy intézmények a szakmai nivó emelése körül teljesítenek.

A gyöngébbek kedvéért itt is hangsúlyozzuk, hogy a pályamunkák mellé a borítékba tett zárt jelíggel levélben

A Wörner- gépgyár pályázata

A Magyar Grafika szerkesztősége az alábbi feltételek mellett pályázatot hirdet a Wörner-gépgyár hirdetésére.

Szedendő egy 38 ciceró széles, 49 ciceró magas hirdetés az alábbi szöveggel:

„A Wörner-gépgyár VELOX gyorsajtói a legtokéletesebb nyomdagépek, rajtuk a modern gyorsajtók minden tökéletesítése megtalálható. Készletről szállítunk, árban és feltételekben a legkedvezőbbet nyújtjuk. Részletes katalógussal és üzemben való bemutatással készséggel szolgálunk. Wörner J. és Társa Gépgyár R.-T. Budapest V., Váci út 48.” (A hirdetéshez egy gyorsajtó-klisé is felhasználható, amelyből levonatok szerkesztőségünkben kellő mennyiségben kaphatók. Vidékieknek postán küldjük.)

- I. díj P 100.—**
- II. díj P 60.—**
- III. díj P 40.—**
- IV. díj P 20.—**
- V. díj P 20.—**
- VI. díj P 20.—**

A hirdetés egy szín és csak kész szedés jöhet figyelembe (a klisé beragasztandó).

A pályázat titkos, tehát a pályamunkák jelíggel láthatók el. A jelíggel levélnek tartalmaznia kell a pályázó nevét és lakcímét.

A pályamunkákat 1929 október 31-ig kell beküldeni a Magyar Grafika szerkesztőségébe, Budapest VII, Rózsa ucca 25.

írják meg a pályázók a címüket és nevüket, nehogy a pályamunkáknak a borítékából való kivételénél mingyárt a készítő neve is kiderüljön, amint ez legutóbb is nem egy pályázóval történt meg. A jelíges levél zárt borítékára kívül is odairandó a jelíge, hogy a bírálóbizottság tudja, melyik munka készítőjének a nevét és címét tar-

talmazza. Csak a nyertes munka jelíges levelét kontják föl. A nem nyertes munkák jelíges leveleit fölbontás nélkül semmisítik meg.

E nem éppen fölösleges intelmek után fölbívjuk érdekelt olvasóinkat arra, hogy:

— Ismét lehet pályázni... Tessék! Tessék!

A különlegesebb nyomtatványok technikai fölépítése

Egy szakcikk keretében nehéz lenne adni azt, amit e cím megkíván. Célja nem is az, hogy feleletet adjon, inkább az, hogy kérdezzen, de szorosán véve leginkább az, hogy pl. a vidéki meg fővárosi kisebb nyomdák mennyire hiányában vannak azon technikai segédeszközöknek, amelyekkel a nagyobb üzemek bőven vannak felszerelve.

Nincs olyan iparüzés, amelynek szerszámra ne lenne szüksége; a szabó tű és olló nélkül, az asztalos gyalu és kalapács nélkül, a cipész kaptafa, tű, kalapács stb. nélkül a mai igények kielégítésére mitsem tudna produkálni. Nem is szólva a gépek-

ről stb., amelyek nemcsak hogy meggyorsítják a munka előállítását, de tökéletesebbé is teszik azt. Így van ez minden szakmánál. Az egyéni ügyesség tud ugyan tökéletes segédeszközök nélkül is valamit produkálni, de *minden nélkül* — *senki*. Legalább egy zsebkesnek, egy szűrő- és ütőszerszámnak feltétlenül kell lenni. Ilyen munkákat műveltek hadifoglyaink is, amelyek — a maguk nemében — művészi munkák is lehettek, de abszolút primitívek.

Ha már párhuzamba hoztuk és bonckés alá vetük a többi szakmák egynémelyikét, legyen sza-

A legjobb és leghasznosabb munkatárs...

Terjedelmes gyűjteményünk van bizonyítványokból, melyekben nagy, közép és kis Typograph-üzemek tulajdonosai kifejezést adnak nagy megelégedésüknek a

TYPOGRAPH-SZEDŐGÉP

működése fölött. Gépünk magas teljesítőképessége, tiszta öntése zavartalan munkája mindenütt nagy rokonszenvet ébreszt iránta. És ez a bizonyítványgyűjtemény állandóan gyarapszik. Az alábbiakban a legutóbbi időből származó megnyilvánulást közlünk, amelyet egy berlini üzletbarátunk állított ki, akinek nyomdájában *nyolc* Typograph szedőgép működik.

Berlin, 1929 július 25.

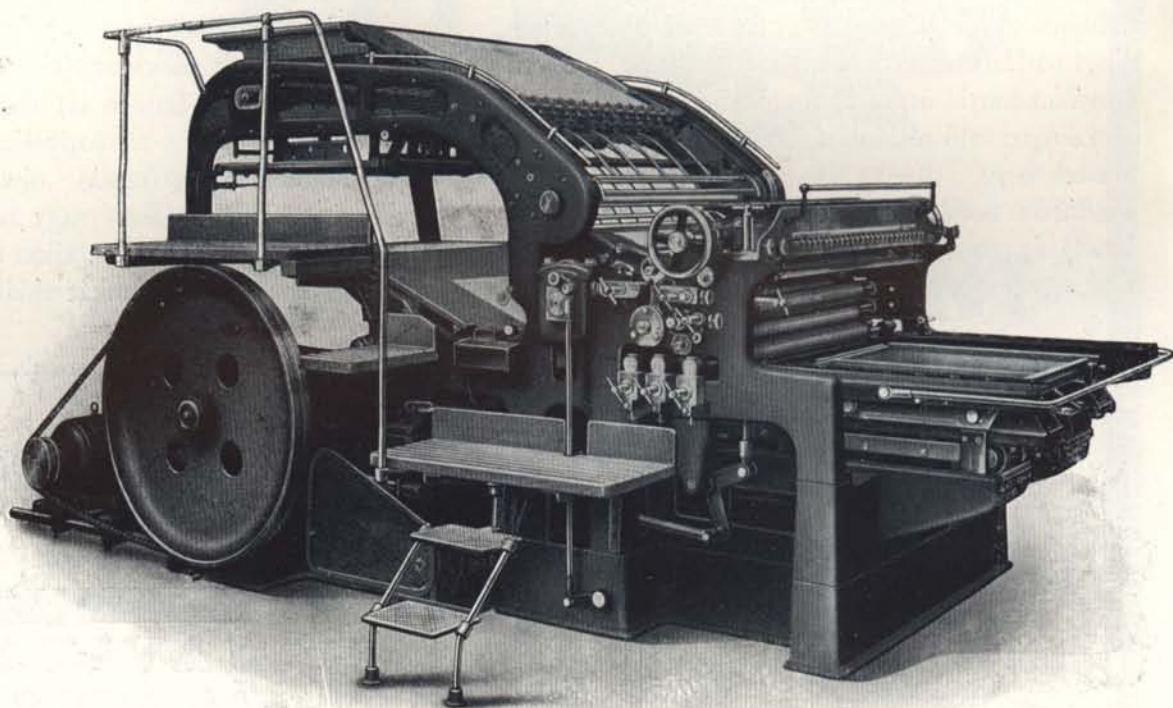
„Nemsokára 25 éve lesz, hogy én a „Typograph”-szedőgépet üzememben alkalmazom. Ez alkalmat ad nekem arra, hogy hálásan elismerjem, hogy milyen jelentőséget nyert üzemem a „Typograph” révén és hogy mily nagyra becsülöm annak teljesítőképességét. Elkezdve az A-moddal, amely gépek közül néhány még ma is eredménnyel dolgozik üzememben, leginkább az UB model az, amelyet üzemem részére különösen a legalkalmasabbnak tartok és amely a legjobban bevált. Úgy folyóirat- és verkszedésre, mint speciális munkákra, mint katalógusok és idegen nyelvű nyomtatványok részére kiválóan alkalmas. Megengedi a betű és formátum gazdag változatosságát. Ezek a nagy előnyök üzememben ebben a 25 évben mindinkább kialakultak és a „Typograph”-ot az én legjobb és leghasznosabb munkatársammá tette, amelynek teljesítményétől én a jövőben is sokat várok.”

TYPOGRAPH G.M.B.H. BERLIN NW 87

Képviselet Magyarország részére: **Krammer Lipót, Budapest VI, Bajnok ucca 26.**
Budapest részére: **Tanzer Miksa, Budapest VII, Akácfa ucca 50.**

FRONT- PLANETA

AZ ÚJ »**PLANETA**«
KÖNYVNYOMDAI GYORSSAJTÓ FRONTKIRAKÁSSAL

ÁTTEKINTHETŐ ÉS HOZZÁFÉRHETŐ
EGYSZERŰEN KEZELHETŐ
PONTOS REGISZTER

DRESDEN-LEIPZIGER
SCHNELLPRESSENFABRIK A.-G., COSWIG (BEZIRK DRESDEN)

Igy jut zavarba aztán a jó vidéki kolléga, amikor a remekmű nyomtatványt kezében forgatja, vajjon hogy csinálták ezt meg azt? És amikor tanulmányozza jobban a nyomtatványt, akkor jön rá, hogy azok a hosszú ólomlécek, amelyek metszőpontjaiknál oly pontosan találkoznak, jobbra-balra kanyarognak, hegyesen vagy gömbölyűen végződnek, — nem is tartoznak az ördögi mesterségek közé. A szedő egyszerűen kiadja az öntödébe, megmondja, hogy készítsenek 6 vagy 8 darab 30 vagy 40 cicerós 16 pontos ólomléceket. Egy órán belül megvan. A szedő odaáll a léniavágógéphez és kezdi fazonírozni az ólomléceket: egyiket hegyesre vagy félhegyesre, a másikat gömbölyűre vagy félgömbölyűre. A különféle ólomgyaluk segítségével — kiváló szakértelemmel — összeállítja a vázlat szerinti munkát. A betűkben válogathat; ha akarja kurzívval, ha akarja álló betűvel szedi. Kikeresi a Blickfangokat, ízlésesen, elasztikusan odavet egy-két darabot, a konstrukció irányának megfelelően. Miután így hevenyészve elvégezte a még semmit sem mutató munkáját, stereotípiá alá kerül. Készül egy matrica, abba behuzat még egyet

vagy kettőt — amint a munka megkívánja — s végül elkészül az öntvény. Azt különféle csiszolóporok segítségével vagy más vegyi anyagokkal tükörsímává dolgozzák s kiadják nyomás végett az öntvényt. Igen, az öntvényt. Mert a „különlégesebb” nyomtatványok technikai felépítése nem úgy megy, mint ahogy mi, jó vidékiek elképzeljük. Csak egy-egy sor látszik itt-ott, egy-egy értelmetlenül díszelgő ornamentika s miután néhány kézen keresztül jutott, kerül elibénk a remekmű.

Természetesen nem minden nyomtatvány készül el így. Nyomnak betűről, léniáról is. Érdekes, hogy ezeknél a munkáknál sem látszanak a léniák összetételei. Talán azért, mert nagyon jó a gépmester? Dehogya. Ne hidd, jámbor vidéki, hogy az a 30—40 cicerós 12 pontos lénia 4—5 darabból van; 60 ciceró volt az és csináltak belőle két darab 30 ciceróst. Jól nézd meg, azt is ember csinálta: egy darabból van az egész, kihegyezve, kigömbölyítve. Ne szomorkodj tehát, ha a te munkádon meglátszanak a léniák összetételei. Azért szebbek ezek a munkák, mint a tiéd.

PREUSSE & Co.

AKTIEN-GESELLSCHAFT

LEIPZIG C 1

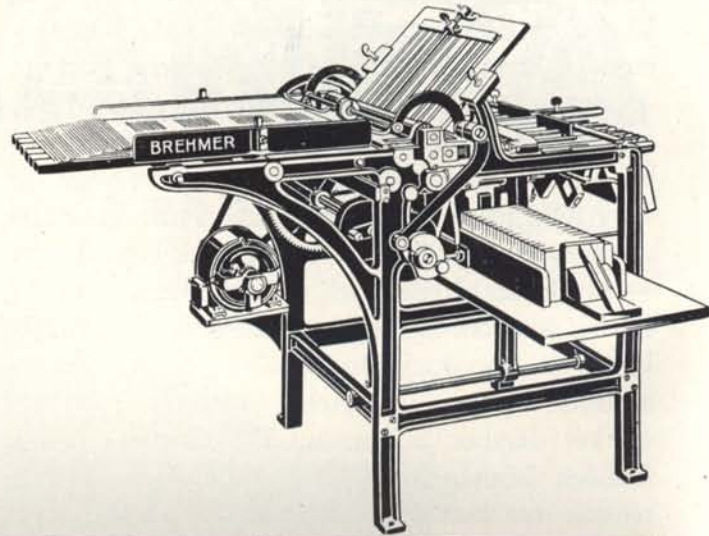

UNIVERSAL-DRÓTFŰZŐGÉPEK

(2E/15 ÉS 2'E/25) NÉHÁNY MÁSODPERC ALATT VALÓ ÁTÁLLÍTÁSSAL, RÉSZEK KICSERÉLÉSE NÉLKÜL. BEVÁLT, MEGBÍZHATÓ SZERKEZET.

BREHMER^{-féle}

félig önműködő

REKORD

148. hajtogatógép

kereszt- és párhuzamos hajtogatásra. — Prospektusok, formulárisok és egyéb nyomtatványok, irások, levéllevelek stb. hajtogatására. — Teljesítőképesség 6000 iv óránként

GEBRÜDER BREHMER

LEIPZIG-PLAGWITZ W 31

Drótfűző-, fonalfűző-, hajtogató-, ragasztógépek

TÖBBET KERES AZ A NYOMDÁSZ

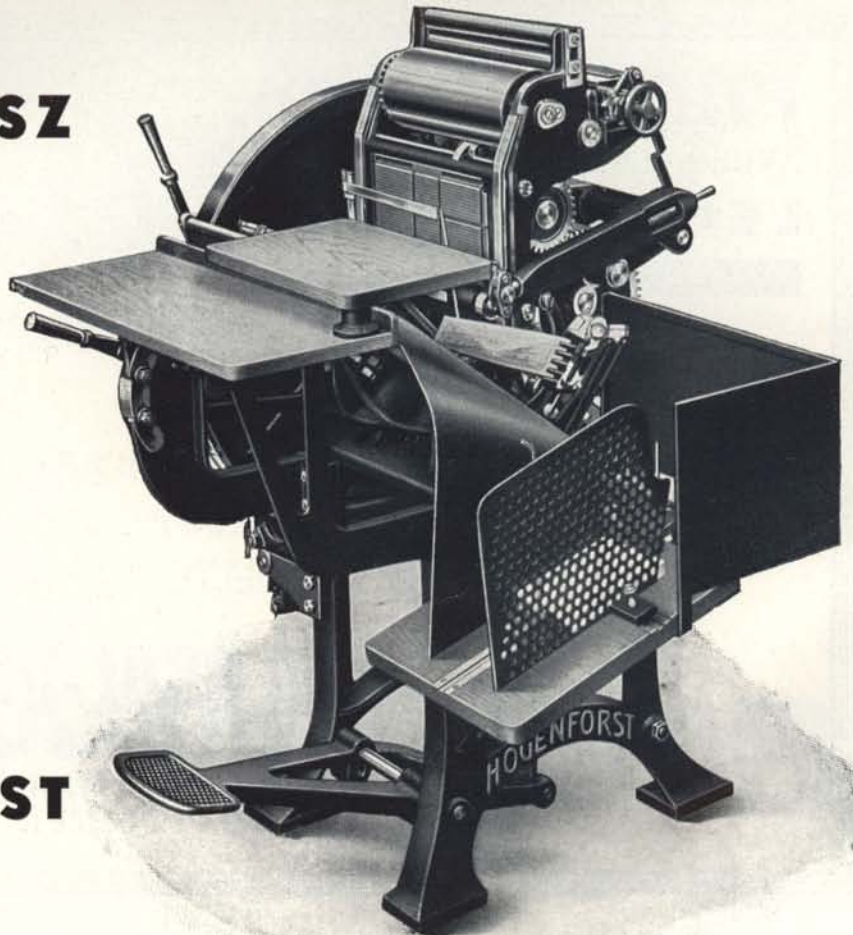
AKI KISEBB AKCIDENCIÁK NAGYOBB
PÉLDÁNYSZÁMAIT AZ ÖNMŰKÖDŐ
KIRAKÓVAL ELLÁTOTT

RAPID- TÉGELYEN

NYOMJA, MERT EZ A KIS GÉP
GAZDASÁGOSAN DOLGOZIK
TÁNYÉRFESTÉKEZŐMŰVEL, HENGER-
FESTÉKEZŐMŰVEL. — LÁB- VAGY VIL-
LANYERŐ HAJTÁSRA RÖVID HATÁR-
IDŐRE SZÁLLÍTHATÓ

MASCHINENFABRIK

A. HOGENFORST LEIPZIG C. 1

A nyomás körül is vannak néha igen ügyes trükkök. Pl. amikor kétféle fényű feketét vagy kéket látunk egy nyomtatványon; az egyik matt, a másik fényes. Sokan vétkesnek tartanánk, ha nem tudnánk a módját, hogy ha már három színben van, miért kétféle fekete és egy intenzív, világosabb szín? Miért nem kék vagy barna a harmadik? Ha jól megnézed ezt a munkát — egy kis magyarázat után — rájössz, hogy az csak kétszínű, csak az egyik vonal vagy tónustömb rá van nyomva a másik színre, a másik vonal vagy tónustömb pedig csak egyszer a papírra nyomva. A rányomott sötét szín így dupla fényt kap és kétféle fényű festék látszik.

Van azonban pl. matt fekete és fényes fekete festék is.

Ezekkel a szedés- és nyomtatás-művészeti trükkökkel, teljes, tökéletes segédeszközök birtokában dolgozik a nagyüzem nyomdája s te, a vidéken, azt nem tudod utána csinálni. Nyugodj bele ebbe s várd meg, míg a szakkulturális működés a vidéki tanfolyamokon a részletekig belevisz a nyomdász-művészet boszorkánykonyhájába s azon legyél, hogy főnököd eme segédeszközöket beszerezze, mert így olcsón és igazán szép munkát fogsz előállítani tudni.

Szeged, 1929 július hó.

Baranyi József

Szedőgépzavarok okai és azok elhárítása

Melyik gépszedő ne látott volna már egyes matricák elülső szélén, a betűkép alatt dörzsölésből eredő vonalat? Ez a dörzsölés akkor következik be, ha a mozgó szabályozósín (Justierschiene) kijebb áll, mint a szilárdan álló sín, úgyhogy a matricasor az elevátorfejbe való átvezetéskor azon surlódik. Az egyengetősín helytelen beállítása a matricák továbbítását és a sorkizárást is megnehezíti. A bajon az ütközőszeg megfelelő igazításával lehet segíteni.

Gyakori baj az, hogy egyes sorok *utolsó matricái* az első elevátor leszállásakor *föltolódnak*. Sok elnyomorított matrica marad ezen a csatatéren, sőt nem egy helyen *divizbiány* következik be, lévén ez a szerencsétlen matrica az, amely a leggyakrabban kerül a sor végére. A feltolódás következtében, amit a jobb satupofa szokott elkövetni a matrica-

sorral való érintkezéskor, a föltolt matrica alsó fülénél fogva támaszkodik a mozgó egyengetősínre. Az így útban lévő kiálló alsó fület azután az öntőkerék előrejövetelekor elcsúsz, amihez gyakran ólomfröccsenés is járul, mert a sérült matrica nem engedi, hogy az öntőforma légmentesen feküdjön rá a matricasorra. Ezt a zavart arról lehet legkönnyebben fölismerni, hogy a mozgó egyengetősín az öntőkerék előrejövetelekor visszarúgódik. E baj főbb okai ezek:

Az elevátorfej a bejáratnál túltág, vagy a hátsó pofa kifelé görbült. A sor utolsó matricái ugyanis az elevátornak az alsó állásába való beszállásakor a jobb satupofa kigömbölyített síkjára jutnak, ezeket rúgónyomás $1\frac{1}{2}$ —2 mm-nyire balfelé nyomja. Ezért a bal zárórúgóknak vagy $1\frac{1}{2}$ mm-nyire kijebb kell állniuk balfelé. A rendes sorokat a jobb

HANS WUNDER

● NYOMDAFESTÉKGYÁR

BERLIN-WILHELMSBERG

világhírű nyomdai, litográfiai, offset- és mélynyomófestékeinek magyarországi vezérképviselője és lerakata

● KLEIN KÁROLY GRAFIKAI SZAKÜZLET

BUDAPEST VI, GRÓF ZICHY JENŐ UCCA 44
TELEFÓN: TERÉZ 283-85

Mielőtt egy új könyvnyomdai gyorsajátót vesz,

el kellene olvasnia, hogy a gyakorlat mit mond a johannisbergi „Vorwärts“ gyorsanjáróról

E hó 8-án kelt becses levelére szívesen válaszoljuk, hogy az Öntől vett két johannisbergi „Vorwärts” 4 és 7 a mi legteljesebb megelégedésünket nyerte meg, hogy azok abszolút nyugodt járásukkal válnak ki és minden ezeken a gépeken készült munka a kívánalmaknak megfelelt, amit mi minőségéptől elvártunk. Ezért gyárunknak ezeket a gyártmányait mindenkinek legmélegebben ajánlhatjuk.

Stuttgarter Buchdruckereigesellschaft früher Chr. Fried. Cottas Erben, Stuttgart

E hó 9-én kelt levelére értesítjük, hogy mind a két géppel, amelyeket a johannisbergi gépgyár múlt évben és az idén szállított, teljesen meg vagyunk elégedve. Különösen a 8. sz. gép, amely javított autotíp-festék- és váltóművel van ellátva, teljesít kiváló. Minden könyvnyomtatónak, aki valóban jó nyomásra súlyt helyez, ezt a gépet lelkiismerettel ajánlhatjuk. *Christliches Verlagshaus G. m. b. H., Stuttgart*

... szívesen igazolom, hogy a 4-es „Vorwärts”-szel eddig nagyon meg vagyok elégedve. Minden követelménynek, amit modern gyorsajátóval szemben támasztanak, maradéktalanul megfelel. Főleg ezek után valamelyik előnyét kiragadni. *Adolf Ramsayer nyomda, Stuttgart*

... megkaptunk egy 6-os „Vorwärts” „Manfred”-et. En ezt az illusztrációs gyorsanjárót mindenkinek a legmélegebben ajánlhatom... Az igazán erőteljes konstrukcióval, a kiváló festékművel és a nagyszerű teljesítménnyel fölötte meg vagyok elégedve. A gép könnyen hozzáférhető, még a legnagyobb gyorsaságnál is, szinte zajtalan a járása. Mindent röviden összefoglalva: az Ön gépével rendkívül meg vagyok elégedve és örülök, hogy azt megrendeltem. *Robert Wachek nyomda, Wien*

E hó 13-án kelt becses levelének elintézésére ma kerül sor és szívesen jelentjük ki, hogy a szállított gyorsajátókkal meg vagyunk elégedve. Két év alatt, 1925 áprilistól 1927 februárig, két „Vorwärts” és egy „Mars” gyorsajátót állítottunk föl. Ezeket a gépeket főként illusztrációs és többszínnyomásra használjuk. Nyomásteljesítményeikkel meg vagyunk elégedve. Különösen megemlítendő a kifogástalan regiszter a többszínnyomásnál. Csak ajánlani tudjuk a Johannisberg gépgyár gyorsajátóit.

Paul Schettlers Erben A. G. Cöthen (Anhalt)

Minden könyvnyomtató ajánlja a „Vorwärts”-et

Megrendelőink szavaiból kiolvashatja, hogy láthatóan igyekeznek kifejezést adni a „Vorwärts” teljesítményei fölött érzett örömeiknek és megelégedésüknek. Ha gyorsanjáróra szüksége van és egy „Vorwärts”-et rendel, akkor Ön is, mint valamennyi megrendelőnk, jó fogást csinál. Kérjen még ma kötelezettség nélküli árajánlatot

JOHANNISBERG

G É P G Y Á R, G E I S E N H E I M A M R H E I N

satupofa ennyivel nyomja balra és csak a kizárásnál nyomódik a matricasor és a jobb satupofa az állítócsavarig. Az utolsó matricák tehát a sor összenyomásakor fölfelé törekednek. Ezt a törekvést a matricafülek mindaddig megakadályozzák, amíg szilárdan állnak az elevátorfejben. Ha ellenben az elevátorfej tágan áll, az utolsó matricák fülei elvesztik tartásukat és fölengednek az utolsó egy-két matricát. A bajt az öntőszán hátsó pofájának javításával, illetve kicserélésével lehet kiküszöbölni.

Másik oka az utolsó matricák föltolódásának az, hogy a jobb satupofa nagyon balra áll. Ezen úgy segíthetünk, hogy az öntőttrész (Gusstück) bal ütközőfelületébe egy stiftet helyezünk. Ezt a megfelelő hosszúságra kell reszelni. E művelet után ellenőrizni kell a szivattyúállító-emeltyű beállítását.

A legismertebb oka a föntemplített bajnak az úgynevezett túlszűken (túltele) szedett sorok. Az ilyen sorok már a satupofák közé való bejutásukkor a bal pofát legszélső állására szorítják ki és ezzel idő előtt működésbe hozzák az öntőszivattyút. Az erős nyomás hatása alatt a matricasor szét-

vetődik, mikor is az utolsó matrica legyőzi a sorzárórúgók ellenállását és fölfelé kicsúszik. Ebben az esetben az egész matrica elgörbül.

További zavar, hogy az *elevátor lefelé való útjában fölakad* és azután nagyot esik lefelé. Ez is idéz elő spriccereket és következménye egyes alkatrészek kopásának vagy újabban pótoltt részek pontatlanságának. Ennek a bajnak is egyik főoka a szűken szedett sorok, amelyek a bal pofát már a leszálláskor legszélső állásába tolják ki, majd a matricák fönt szétvetődnek, de ismét összenyomódnak. Az elevátort egy pillanatra föltartják útjában, hogy aztán a matricák mindegyikének megigazítása után annál nagyobb erővel essen le.

Másik oka az elevátor megakadásának az, hogy túlszéles mozgási lehetősége van a szán vezetésében. Ha ugyan nem nagyon kopottak itt az egymással érintkező részek, könnyen lehet a bajon segíteni a vezetőrészek pontos beállításával. A szának a vezetődarab helyes beállítása esetén egy papírlapvastagságnyira kell állnia a továbbítócsatornától. Ugyanennyi mozgási lehetősége legyen a két vezetődarab között, amit a bal darab beállít-

VILÁGHÍRE VAN

MINŐSÉG ÉS TELJESÍTŐKÉPESSÉG TEKINTETÉBEN AZ

»UNIVERSAL« ÍVBERAKÓNAK

KLEIM & UNGERER GÉPGYÁR

LEIPZIG - LEUTZSCH

FIÓKTELEP: GÖSSNITZ IN THÜRINGEN

tásánál lehet ellenőrizni. Ha az elevátorszánnak lényegesen tágabb az útja előre és hátra, úgyhogy az elevátorfej elülső pofájának éles széle beleütközik a satu felső részébe, itt fönnakad és azután nagy zajjal lefelé zuhan.

A megfelelő alkatrészek elhasználtságán, kopottságán kívül az elevátor akadását még az is előszokra idézni, hogy a bal satupofa széle fent nagyon éles. Ez azonban csak új satupofáknál fordul elő, ahol a felső szélek legömbölyítését a gyárban elfelejtették. A felső széleknek nem szabad élesen sarkosaknak lenniök, hogy az elevátorfej ne feküdjön rá, hanem akadálytalan lesiklását tegye lehetővé. Félmilliméternyi legömbölyítés elegendő és ezt smirglivel magunk is elvégezhethetjük.

Az első elevátor további zavara, hogy alsó állásában megáll. Ennek okai többnyire azonosak az elevátor megakadásának okaival, de ezenkívül előidézi ezt hibás formátumállítás, vagy a teli sorba még egy-két matricának a beszorítása. Oka még, hogy a kizárórudazat túlmagasan áll. Ez utóbbi már a matricasornak a satupofába való

belépésekor is előidézi a kizáróékek részbeni föltozását, úgyhogy az alig tele sor látszólag telivé lesz. Oka továbbá, hogy az automatikus kikapcsoló rúdja nehezen megy lefelé. Ezt pedig többnyire spriccerek utáni ólomszilánkmaradványok idézik elő, amelyek a rudat a vezetőszegekhez szorítják. Az első elevátor lentmaradását emeltyűjének (Hebel) nehézkes járása is okozza, amit viszont az olajozás hiánya idéz elő. Ebben az esetben petróleum öntendő az olajozólyukakba és utána olajozni kell.

Kellemetlen zavar az is, ha a matricasor egyengetése közben az első elevátor nem emelkedik. Az egyengetés tudvalevően közvetlenül a kizárás előtt az első elevátor emelkedése révén történik, miközben a matricák alsó hátsó fülének felső széleinél fogva az öntőkerék megfelelő bemélyedéseihez szorulnak. Az elevátornak ez a mozdulatlansága rossz sorkizárást eredményez és megsérti az alsó hátsó matricafülek egyengetőszélét (Justierkanten).

Oka többek között, hogy túlerősen kizárt (szűk) sorokat küldenek el öntésre. A satupofa negyedpetitnyire enged a szűken szedett sornak. Ha az

ÖNNEK IS SZUKSÉGE VAN EGY

„NOBEL” papírmagyság 76:112 cm

„NOVUM” papírmagyság 66:100 cm

„NORM” papírmagyság 56:78 cm

„PICCOLO” papírmagyság 37:55 és 50:70 cm

MODERN

KÖNYVNYOMDAI
GYORSANJÁRÓRA
A LEGJOBB
TELJESÍTMÉNYEKKEL

ALAPÍTVÁ 1876

**J. G.
MAILÄNDER**
GYORSSAJTÓGYÁR
CANNSTATT-STUTTGART

ilyen sorba még egy akármilyen vékony matricát erőszakolnak bele, az első elevátor a sor belépésekor a satupofák közé szorul. Hogy a gépszedő a sort megmentse, nyomással a bal pofát kifelé erőszakolja. Az ilyen telt sort aztán lehetetlen a kizáromechanizmusnak egyengetnie, a pofát nem képes a pontos formátumra helyreállítani, úgyhogy a sorok nem tartanak vonalat és többnyire egy negyedpetitnyire ki is állnak a többi sorból, mert ennyivel hosszabbak. Gyakran megsérülnek ezáltal a hátsó matricafülek is.

Oka még, hogy az öntőkerék nagyon előrejön, miáltal az öntőforma túlkorán fogja meg a matricasort és meggátolja a sor egyengetését. Ez egyben biztos előidézője az úgynevezett spízselésnek is. Az öntőkerék helyes távolságát a gép üresen való keresztülhajtásakor lehet megállapítani. A gépet közvetlenül az első kizárásnál meg kell állítani. Az öntőformának háromnegyed milliméternyire kell állnia a satupofáktól.

A kizáróékek zavarairól már egyik régebbi közleményünkben szoltunk. Itt csak az elevátorral kapcsolatosan arról az ékzavarról van szó, amikor az ékek kizárás közben megdőlnek és az első kizárás után leesnek. Ez különösen széles formátumoknál fordul elő. Főoka, hogy a továbbító szán erősen vágódik balra, minek következtében a benne levő sor matricái és ékei megdőlvé mennek át az elevátorfejbe, az első kizárás nem képes azokat föligazítani, úgyhogy a sor laza marad. További oka, hogy a matricák akadozva mennek át az elevátorfejbe és pedig azért, mert ennek alapállása nem pontos. Az elevátorfej ék- és matricapályájának egy papírlapnyival alacsonyabban kell állnia, a továbbítócsatorna párhuzamos pályájánál. A matricák és ékek megdőlésének végül az is egyik oka, hogy az *elevátorfej nem áll párhuzamosan az öntőforma egyengetősíneivel*. Ez a hiba abban nyilvánul meg, hogy az első és második kizárás között az ékek visszaesnek, ami annak a jele, hogy az első kizárás nem volt teljes. A magyarázatát ennek a zavarnak abban találjuk, hogy a matricáknak és ékeknek a kizárás alkalmával való balratolódása akadályokba ütközik, mert a matrica- és ékfülek az öntőforma megfelelő bemélyedéseibe való átsiklaskor bizonyos dörzsölést szenvednek. Ez természetes is, ha az egyengetősín mélyebben vagy magasabban áll, mint az öntőkerék megfelelő része.

Az elevátorfej jobboldalt mindig mélyebben áll, mint a bal, mert a keskeny formátumok az elevátorfej jobbra eső felét egyoldalúan terhelik meg a sorok megigazításakor és kizárásakor. Az elevátorszán és elevátorfej között levő rúgó megigazításával lehet a bajon segíteni.

Legközelebb a Linotype szedőgépek egyéb részeinél gyakorta fellépő zavarokról lesz szó. H. S.

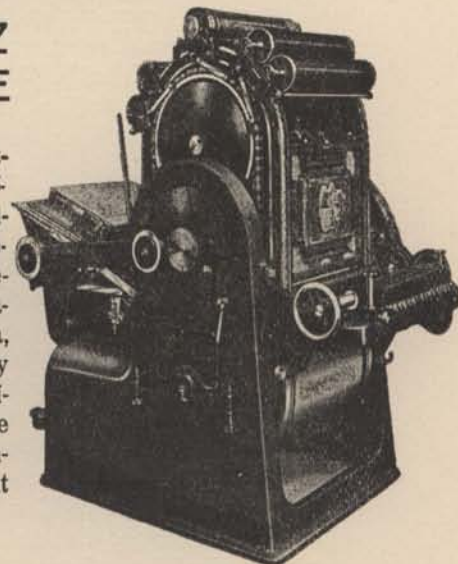

LUTZ EDE ÉS TÁRSA
LAKK- ÉS FESTÉKGYÁR RT
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI
FESTÉKEK
ELSŐRANGÚ MINŐSÉGBEN
BUDAPEST VII, ÖRNAGY U. 4

"OFFSET" TÉGELNYOMÓGÉP

A NYOMDÁSZ OFFSETGÉPE

Ennek a gépnek a segítségével minden vegyi előkészítés és nedvesítés nélküli nyomtatóformáról lehet offsetnyomatokat készíteni bármily durva papírra, kartonra, vászonra, fára, bádoglemezre vagy üvegre tetszésszerű színezésben és ezen kívül a gép rendes könyvnyomtató tégelysajtó gyanánt is felhasználható

UNIVERSELLE MASCHINENFABRIK
J. C. MÜLLER & CO, DRESDEN A 24/6
MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELŐ:
OFFENBERGER MIKSA, BUDAPEST VII, KAZINCZY U. 32

Levélborítékok, mappák és díszlevélpapírok

VASADI ÉS VÉRTESI
LEVÉLBORÍTÉK- ÉS PAPIRNEMÜGYÁR

Budapest VI, Vörösmarty uca 50. szám
Telefonszámok: T. 221-14 és T. 130-86

Jubileum

A mai gyakori jubileumos időkben is rendkívül nagyszámú ünneplőközön-ség jelenlétében ünnepelte szeptember 1-én az Általános Nyomdávalalat, a Friss Ujság és a Neues Politisches Volksblatt személyzete Müller Samu kolléga félszázados nyomdászágának jubileumát. Nem fedi teljesen a tényeket, ha azt mondjuk: az illető nyomda személyzete ünnepelte. Az csak leg-följebb rendezte az impozáns ünnepet a Weingruber-vendéglő tágas terrasza-in, de ami az ünneplést illeti, az egész magyarországi nyomdásztársadalom ünnepelte a közszeretben álló jubilánst. A főváros és környékének nyomdászai csak nagy ritkán jönnek össze ilyen nagy számban kollégát ünnepelni, míg a vidékről, sőt messze Amerikából, ahol Müller Samu néhány éven át dolgozott, a levelek és táviratok sokasága érkezett a jubilánshoz. Aki ismeri az ünnepelt rokonszenves egyéniségét, népszerű voltát, az mindent természetesnek is tartja. Jó nyomdász, szeretetreméltó kolléga Müller Samu, aki teljes mértékben rászolgált arra, hogy az idősebbek nagyrabecsül-jék és tiszteljék, a fiatalabbak pedig a tovább- és önképzés tekintetében mindenkor követendő példaképnek tekintsek. Az ünnepséget a jubiláns megjelenésekor a Budapesti Könyvnyomdászok Dalköre nyitotta meg szép énekével. A személyzet nevében Klein Adolf üdvözölte és adta át többrendű ajándékait. A Segélyző Egyesület képviselőjében Rothenstein Mór országgyűlési képviselő méltatta az ünnepelt érdemeit és adta át az egyesület ajándékát. Gyürey Rudolf a szakszervezet megbízásából üdvözölte, Soós Gyula az Általános Fogyasztási Szövetkezet és Pajor Rudolf a szociáldemokrata párt nevében üdvözölte a jubilánst. Végül talpraesett, meghatódottangú, helyenként humoros visszaemlékezés keretében köszönte meg Müller kolléga a meleg ünnepel-tetést és a számos oldalról neki átadott ajándékokat. A dalárdán kívül Szentiványi Kálmán színművész, Pajor Oszkár előadóművész, Pajor Ida hangversenyénekesnő, Stajrits Sándor opera-

énekes kolléga, Kádár Anna szavaló-művésznő és Hollay Béla, az Opera-ház tagja szórakoztatták és gyönyör-ködtették késő éjjeli órákig a nagy-számú ünneplőközön-séget. A Magyar Grafika meleg szeretettel és a legjobb kívánságokkal eltelten csatlakozik a derék könyvnyomtató megérdemelt ünnepléséhez. b.

Könyv- és lapszemle

Megjelent a magyar Duden. „Az egységes magyar helyesírás szótára és szabályai” dr. Balassa József tanár szerkesztésében és a Budapesti Korrektorok és Revizorok Köre kiadásában megjelent és amire ezek a sorok napvilágot látnak, bizonyára már az előfizetők kezénél is lesz. Azt már az első pillanatra megállapíthatjuk, hogy nemcsak külseje, de belső tipográfiai beosztása is tetszetős, úgyhogy ezt a könyvet minden nyomdász rövidesen meg fogja szeretni. Reméljük, hogy ez a mű hozzá fog járulni ahhoz, hogy a magyar helyesírás gyomos kertjében végre rend teremdjék. Ehhez azonban szükséges, hogy nemcsak a szer-dők és a korrektorok, hanem a nyomdaüzemek is saját érdekükben magukévá tegyék a benne megállapí-tott szabályokat, azok szerint dolgoz-

zanak és dolgoztassanak, hogy író és megrendelő, hírlapíró és lapkiadó fo-kozatosan megszokják az új szabályo-kat és írásmódokat. A hézagpótló, régen várt mű szerkesztője nemcsak a haladottabb nyelvi szabályokat és szóalakokat vette föl a szótárába, ha-nem — amennyiben eltérés van — sarkos zárójelben azt is megmutatja, hogy az akadémiai helyesírás miképp-en írja elő az illető szót. A magyar Dudent tehát az is haszonnal forgat-hatja, aki akadémiai helyesírással sze-dendő tudományos munkákat készít. A művet a Világosság-nyomda példá-san készítette el. Kívánatos, hogy ezt a könyvet minden szedő és minden korrektor tanulmányozza, mert ezután igazán nem lehet mentség a szabályok nem ismerése. A mű kritikai méltatá-sát lapunk legközelebbi számára hagyjuk.

A Deutscher Drucker 9. és 10. száma fekszik előttünk. A 9. júniusi szám fotolitográfiai és offset-külön-számnak jelent meg, a 10. szám az augusztus 10-től szeptember 8-áig tartott berlini reklámkiállítás (Re-klameschau) különszámaként. Képzelt-jük, hogy mindegyik szám a maga nemében milyen pazar külsővel ruház-tatott föl. Mind a két szám speciális anyagán kívül folytatja tanfolyamait: a lemezmetaszt és a tipográfiai váz-

GRAFIKAI MŰVÉSZETEK KÖNYVTÁRA

Megjelent a Grafikai Művészetek Könyvtára 12. és 13. kötete:

NOVÁK LÁSZLÓ:

A NYOMDÁSZAT TÖRTÉNETE

VI. és VII. KÖNYV: A XIX—XX. SZÁZAD

Egy kötet ára a tizennyolc kötetre tervezett sorozat előtízítése esetén 3.90 pengő, egyenkint 4.— pengő. Bolti ára 5.— pengő. Megrendelések Novák László szerkesztőhöz intézendők, VIII, Conti u. 4. (Világosság-nyomda.) A könyvtár eddig megjelent hat kötetéből vannak még példányok. Bolti ára e köteteknek 5.— pengő.

MELYIK CÉGEKET KELL ISMERNIÜK MINDEN EGYES OLVASÓNKNAK?

CÉGEK ÁBÉCÉ-RENDES JEGYZÉKE

Acélmetszet-sajtolások

Levélfaj- és cégkártyaspecialitások. Finom burkolatok parfümériák részére és cigaretta-csomagolások. Emil Bach & Co., Kunstanstalt, Nürnberg.

Albert Fischer-galvánók

Galvanoplastik G. m. b. H. Berlin SW 48, Friedrichstr. 16.

Alumínium és cink nyomólemezek

A. Laue & Co., Berlin N 24, Oranienburgerstrasse 58.

Alumínium nyomólemezek

„Algra“-márka. Algraphische Gesellschaft, Berlin-Schöneberg, Hauptstr. 8.

Alumínium plakátbetűk, léniák és stégek

Magdeburger Gravieranstalt vorm. Edm. Koch & Co. m. b. H., Magdeburg.

Anleim-gépek

Minden nagyságban és minden munkálati célra. Maschinenfabrik Laube, Dresden-A. 16, Blasewitzerstr. 68.

Aszfaltok

Fedőaszfalt, szíriai aszfalt stb. Böttcher & Renner, Nürnberg.

Átnyomópapírok

C. Angerer & Göschl, Wien XVI—I. Szemcsés pausz-papírok köre való átnyomásra, lekaparópapírok, autogr. kréta és tusok.

Átnyomópapír

Richard Naumann, Dresden-A. 16. Nedves, berlini, áttetsző és autográfiai átnyomópapírok.

Aufstieg-Bücherei

(Előmeneteli Könyvtár)

I. kötet: „Vom Gehilfen zum Drucker-Direktor“, der Weg zum fachlichen Aufstieg. Irt: R. Engel-Hardt. Ára 3.50 márka. „Deutscher Drucker“ Berlin SW 61.

„Axel“ maratógép

1000-szeresen bevált. Falz & Werner, Leipzig C 1, Klmsch & Co., Frankfurt a. M.

„Barna“ bronzirozó gép

Emil Bartsch gépgyár, Gautsch bei Leipzig.

Bádognyomó gyorsajtók

Bádognyomó rotációs gépek

Bádognyomó készíajtók

J. G. Mailänder, Schnellpressen-Fabrik, Cannstatt-Stuttgart.

Berakóillesztékek

Huster & Kleindienst, Leipzig C 1, Bayrischestr. 28.

Berakókészülékek

Kleim & Ungerer, Leipzig-Leu. „Universal“ pneum. berakókészülék.

Berakókészülékek

Heinrich Rohrbacher, Berlin NO 55. „Simplex“ ivberakó modern munkamód részére.

Bőr hengercsövek

Johann Unverzagt, Offenbach a. M.

Bőr hengereket

gyárt és javít az összes nyomtatóeljárások részére Walter Kösewitz, Leipzig C 1, Königstrasse 11. Ruf. 249—58.

Bőr hengerek

minden nyomtatóeljárás részére Böttcher & Renner, Nürnberg.

Bőr hengerek

M. Jordan & Sohn, Berlin S 42.

Brofakal

Bronznyomófesték könyv-, kő-, bádognyomás részére, a bronzírozás kikapcsolásával. Rudolf Weiss, Tulajdonos: R. Diedemann, Leipzig-Li., Karl Heinestr. 72.

Bronz

jó fényt, eltörülhetetlen tapadást nyer „Haftbrolin“ által. Képviselet kerestetik! Curt Mähner, Leipzig-Li.

Bronzirozó gépek

Friedr. Heim & Co., G. m. b. H., Offenbach a. M.

Bronzirozó gépek

„Lüco“ Maschinenfabrik, Leipzig-Li.

Bronzirozó gépek

Az ismert „KOHMA“ sík bronzirozó gép. Kohlbach & Co., Leipzig-Lind.

Bronzirozó gépek

F. Lämmerhirt, Brandis b. Leipzig.

Bronzirozó gépek

Hatszoros szalagporolással, bevált szerkezettel, gyártja Lontke & Co., Maschinenfabrik G. m. b. H., Leipzig-Stött. II.

Betűk, vignetták,

keretek, kitöltőanyag Schriftg. C. E. Weber, Stuttgart.

Betűöntödei termékek

Bauersche Giesserei, Frankfurt a. M., Barcelona.

Betűöntödei termékek

Wilhelm Woellmer's Schriftgiesserei u. Messinglinienfabrik, Berlin SW 48. Táviratbetűk öntése.

Carl Heynisch K.-G.

papírnagykereskedés, Berlin SW 68, Neuenburgerstr. 30. Dönhoff 2307. u. 08. Papírok minden nyomtatási eljárásához.

Cink lemezek

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Cink nyomólemezek

A. Laue & Co., Berlin N 24, Oranienburgerstr. 58.

Cink nyomólemezek

sík- és offsetnyomás részére. Fémnyomólemezzgyár Paul Ehmann, Stuttgart, Rotebühlstr. 51.

Cink nyomólemezek

litográfiai, legszakosabb megmunkálás, Ia mosótinktúra, cinkmaratószer, csiszológolyók stb. Karl Mess G. m. b. H., Berlin SO 36.

Cink, réz és vörösréz

lemezek, planpolirozás A. Laue & Co., Berlin N 24, Oranienburgerstr. 58.

Csiszolóanyagok

Finomcsiszoló és síkkövek, csiszológolyók, csiszolórendelek. Böttcher & Renner, Nürnberg.

Dornemann & Co.,

részbetű- és ferrotypöntőde, vésőintézet, Magdeburg.

Drótfűzőgépek

mint különlegességek. Herfurth & Heyden, Leipzig-Stötteritz 11.

„Duplex“ síknyomó rotációs-gépek

közepes példányszámú újságok részére a leggazdaságosabb. Gebrüder Bühler, Maschinenfabrik u. Giessereien, Uzvil (Svájc).

Etikettautomaták

O. Hoppe & Co. Nachf., Leipzig 115.

Etikettező, gumizó

és lakkozó gépek

minden nagyságban és kivitelben. Maschinenfabrik Laube, Dresden-A. 16. Blasewitzerstr. 68.

Fa betűk

Fabetűgyár Roman Scherer A.-G., Luzern (Svájc).

Fa használati cikkek

Ludwig Koch & Sohn, Laasphe i. Westf.

Fa használati cikkek

A. Kraft, Berlin S 42, Fürstenstrasse 8.

Fa használati cikkek

Carl Struck, Berlin S 59, Urbanstr. 64.

Ferrotyp

Dornemann & Co., Magdeburg.

Festékdörzsölő gépek

J. M. Lehmann, Dresden-A. 28. A legrégebbi különlegességi gyár.

Festékek

Otto Baer, festékgyár, Radebeul-Dresden.

Festékek

Gebr. Jänecke & Fr. Schneemann Komm. Ges. a. Akt., Druckfarbenfabrik, Hannover.

Festékek, kencék

Berger & Wirth. Festékgyárak: Leipzig, Berlin, Barmen, Hamburg, Amsterdam, Budapest, Leningrad, Prága, Rio de Janeiro.

Festékek, kencék

Gebr. Hartmann, Halle-Ammendorf.

Festékek, kencék

Farbenwerke Friedr. & Carl Hessel A.-G., Nerchau b. Leipzig.

Festékek, kencék

Chr. Hostmann-Steinbergsche Farbenfabriken, G. m. b. H., Celle i. H.

Festékek, kencék

Michael Huber, München.

Festékek, kencék

Gebr. Jänecke & Fr. Schneemann, Komm.-Ges. a. Akt., Druckfarbenfabrik, Hannover.

Festékek, kencék

Kast & Ehinger, G. m. b. H., Stuttgart.

Festékek, kencék

Dr. Lövinsohn & Co., Berlin-Friedrichsfelde.

Festékek, kencék

Oscar Mosebach Aktienges., Riesa, Elbe.

Festékek, kencék

Farbwerke Franz Rasquin A.-G., Köln-Mühlheim.

Festékek, kencék

Hans Schleinitz, München 13.

Festékek, kencék

Gebrüder Schmidt, G. m. b. H., Frankfurt a. M. (fiók Düsseldorf) és Berlin-Heinersdorf.

Festékek, kencék

Dr. Gustav Wicke, könyv- és könyvmdai festékek, Berlin-Tempelhof.

Festékek, kencék

Hans Wunder, G. m. b. H., Wilhelmsherg bei Berlin NO.

Festékek, kencék, korom

Farbenfabrik Fischer, Naumann & Co., Ilmenau, Thür.

Festékfecskendő-telep

Berlin S 42, Alexandrinenstr. 36.

Festékgyárak

Siegwerk-Industrie-Gesellsch. m. b. H., Siegburg. Különlegesség: mélynyomófestékek.

Filcek (nemez),

viaszkos posztó, nedves szövetek stb. Böttcher & Renner, Nürnberg.

Fűzőgépek

Preusse & Co. A.-G. Leipzig 181.

Fűzőszalagok

Maschinenband-Weberei. Gebr. Kötter, Leipzig W 33, Nr. 11.

Galvánok és stereotípiák

Galvanoplastik, G. m. b. H., Berlin SW 48.

Galvanoplasztikai telep

Langbein-Pfahhauser-Werke AG. Abt. F. Leipzig O. 28.

latkészítést és tervezést. Számos fotomontázs-példa, ólommetset és más szedésminta szemlélteti az irodalmi tanfolyamok anyagát. A 10. szám főként a lefolyt berlini reklámkiállításról foglalkozik. Egyik cikkét, „Reklame schaut auf den Drucker!” át is vettük. Ennek a számnak is sok a tanulságos szedéspéldája és érdekesek a képszedésmintái.

A *Typographische Mitteilungen*, a Bildungsverband der Deutschen Buchdrucker kiadásában megjelenő szakfolyóirat júliusi és augusztusi számai fekszenek előttünk. A júliusi szám szép és ötletes borítékban. Artur Grams „Der Buchdrucker als Architekt” címen a tipográfia új lehetőségeit tárgyalja és ehhez a szöveg között számos egy- és kétszínnyomós példát közöl illusztrálásul annak, hogy tipográfiai anyaggal mily monumentális épületek, állatok és stilizált növények szedhetők össze a legartisztikusabb módon. Ezenkívül természetesen számos más közlemény is van benne. Az augusztusi számban a kisbetűs szedésmódnak szentelik a tér nagy részét. A címlap, a boríték, a szedéspéldák egy része és egész sor cikk kurrensbetűs végig. A kisbetűkről Jan Tschichold, Philipp Albinus, az új tipográfia e két főképviseelője is nyilatkozik, sőt vezetőhelyen egy kolléga egyenesen propagandát csinál a kisbetűs írásmódnak. Egyébként ez a szám is nagyszerű szerkesztőségi és tipográfiai kivitelben készült.

Der *Holzschnitt* júniusi és júliusi számai ismét művészi fametszetekkel vannak telehintve. A júniusi számban az eredeti fametszeteken kívül német cégek technikai és mechanikai metszetei is helyet kaptak. A júliusiban színnyomású látképek gyönyörködtetik a szemlélőt. A Theodor Körner-Verlag, Stuttgart, Reinsburgstr. 95/97 kiadásában megjelenő havi folyóirat egyes száma 60 pfennig.

A *Magyar Iparművészet* 5—6. és 7—8. számait különösen gazdag illusztratív anyaggal díszíti. Gróh István „Új magyar díszítések” című munkájából vett színnyomatú melléklet gyönyörű. A lakberendezési műmellékek figyelemreméltók, de különös érdeklődésre tarthatnak számot az ipar-

művészeti majolikák és a varrott csipkék reprodukciói. A körtefaragások művésziek. A két kettős szám kísérőszövege rendkívül ismeretterjesztő. A Györgyi Kálmán szerkesztésében megjelenő művészi folyóirat előfizetési ára 15 pengő egy évre. Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat tagjainak illetményül jár. Tagsági díj 15 pengő egész évre.

A *Graphische Revue*, a Wiener Graphische Gesellschaft szakfolyóirata 3. és 4. számai szedésmelléletekre fektetik a fősúlyt. A szövegrész nem annyira tartalmas, mint nagyon tanulmányos.

A *Gebrauchsgraphik* (International Advertising Art), e világhírű német és angolnyelvű reklámfolyóirat júniusi és júliusi számai a legjobb német plakátreprodukciók százait közlik, nem egyet színes nyomtatásban. A júliusi szám borítéka Jupp Wiertz művészi rajza. A lefolyt berlini reklámkiállítás alkalmából a megszokottnál nagyobb terjedelemben jelent meg és ezt a terjedelmet fokozzák az ötletesnél ötletesebb külön reklámmelléletek.

Die *Reklame*, a német reklámszakemberek folyóiratának augusztusi száma vaskos füzetben jelent meg a lezajlott berlini reklámkiállítás és az ezzel kapcsolatos világreklámkongresszus alkalmából. Ez a kitűnő lap díszkiadásban, a legfinomabb nyomdai kivitelben jelent meg. Kiadja a Verlag Francken & Lang G. m. b. H. Berlin W. 30.

A *Wörner J. és Társa* (Budapest V, Váci út 48) tetszetős prospektusban csinál propagandát az 1929 modelű Velox IIIB gyorsanjáró gyors-

sajtójának. A nyolcoldalas nyomtatvány a gépet minden oldaláról jól sikerült képekben mutatja be és részletes leírását is adja a gépnek.

A *Bauersche Giesserei* (Frankfurt a. M.) „die schrift ist die seele jeder reklame” (a betű a lelke minden reklámnak) címen hatásos négyoldalas nyomtatványt bocsátott ki a *Futura*-betűje érdekében. Belül pompás fotomontázs beszél minden szónál ékebben.

A *Schriftguss A.-G.* (ezelőtt Brüder Butter Dresden-N. 6) *Stadiongrotteszkjét* ismerteti nagyszerű füzetben. Kitűnő, színesnyomású szedéspéldákkal bizonyítja, mennyire alkalmas ez a betű reklámnymontatványok szedésére.

Rudolf Beckers *Kleinbücherei* vállalatában megjelent a 14. kis könyv, amelynek címe „Der Bänder- und Schleifendruck” (szalagnyomás). A könyvecske ismerteti a zászlócsíkokra, koszorú- és csokorszalagokra való nyomtatás különféle eljárását kézi-, tégely- és gyorsajtókon. Néhány ábra is tarkítja a művecskét, amelyet *Wilhelm Lange* írt meg. Mint az eddig megjelentek, ez is hasznos tündivalókat tartalmaz és aki szalagránnyomással foglalkozik, sok jó útmutatást talál benne. Megrendelhető a kiadónál: Rudolf Becker, Leipzig 1, Stephanstrasse 8.

Beküldettek még: a British Printer, a Bulletin Officiel des Maitres Imprimeurs, a Bulletin Officiel des cours professionnels, A sajtó, A műgyűjtő, De Reclame, a prágai Typografia, a De Tampon, a Grafica Romana, Seidels Reclame stb. legújabb számai.

BERGER ÉS WIRTH

KŐ- ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTÉKGYÁR RT

BUDAPEST IX, MÁRTON UCCA 19

Telefon: József 306-35. Táviratcím: Bergwirt, Budapest
GYÁRT MINDENMÉJ FESTÉKET, BÁRMIMÉJ ANYAGRA VALÓ SOKSZOROSÍTÁSRA

HENGERÖNTÉS

További gyárak: *Amsterdam, Barmen, Berlin, Hamburg, Leningrad, Prága, Rio de Janeiro*
Törzsgyár: *Leipzig*, alapítva 1813-ban

Gépszalagszövőde

Gebrüder Kötter,
Leipzig W 33, Nr. 11.

Grafikai szakirodalom-

katalógust kívánatra küld
„Deutscher Drucker“
Berlin SW 61.

Gumikendők

abszolút megbízható minőségben
offsetnyomás, bádognyomás és
mélynyomás stb. részére
Böttcher & Renner, Nürnberg.

Gumikendők

Arnold Reinsbagen, Leipzig.
Alapítva 1868.

Gumizott papírok

Leipziger Gummier- u. Lackier-
anstalt, Schroeder & Co.,
Lucka bei Leipzig.

Hajtogató automaták

Kleim & Ungerer, Leipzig-Leu.

Hajtogató gépek

Gebrüder Brehmer,
Leipzig-Plagwitz.

Hajtogató gépek

A. Gutherlet & Co.,
Maschinenfabrik, Leipzig.

Hajtogató gépek

Preusse & Co. A.-G., Leipzig 181.

Használt gépek

Kérjen jegyzéket készleteinkről.
Hans Opitz & Co., Hannover.

Használt gépek

Rudolf Stenz & Co., G. m. b. H.,
Berlin SW, Friedrichstr. 16.

Hengeranyag

Berger & Wirth. Festéggyárak:
Leipzig, Berlin, Barmen, Ham-
burg, Amsterdam, Budapest, Len-
ingrad, Prága, Rio de Janeiro.

Hengeranyag

Felix Böttcher, Leipzig O 27.

Hengeranyag

Chem. Fabrik Ortrand A.-G.,
Berlin NW 7, Dorotheenstr. 35.

Hengeranyag

Kast & Ehinger G. m. b. H.,
Stuttgart.

Hengeranyag

Hans Wunder G. m. b. H.,
Berlin-Wilhelmsberg.

Hengeranyaggyár**és hengeröntöde**

H. Möbius & Sohn,
Haltingen, Bad. „Reform“ hen-
geranyag.

Hengeranyagot

minden zóna részére gyártanak
Böttcher & Renner, Nürnberg.

Hengeröntő készülék,

sűrített levegő-vakuum.

Hengermosó gép

függőleges, könyv-, kö- és off-
setnyomás részére.
Max Sadowsky, Berlin S 42.

Hengeröntővállalatok

Berger & Wirth.
Festéggyárak: Leipzig, Barmen,
Amsterdam, Budapest, Len-
ingrad, Rio de Janeiro.

Hohlux maratógép

Hoh & Hahne, Leipzig.

Írógépkartonok

Leipziger Gummier- und Lackier-
anstalt Schroeder & Co.,
Lucka bei Leipzig.

Javitó műhely

Boy & Walter, Berlin SW 68,
Alte Jakobstr. 40—41.

Javitó műhely

Paul Schumann, Berlin SW 48,
Wilhelmstr. 121, Bergmann 2924.

Kartonáztógépek,

mindenfajta és komplett beren-
dezéseket szállít Maschinenfabrik
Laube, Dresden-A. 16, Blase-
witzerstr. 68.

Kartonáztógépek

Preusse & Co. A.-G., Leipzig 181.

Kasirozóintézet

Robert Grosse Kartonnagenfabrik,
Leipzig 90, Weidmannstr. 2.

Kémigráfiai berendezések

Paul Drews, Berlin SW 68.
A grafikai ipar különlegességi
gyára.

Kémigráfiai berendezések

Hoh & Hahne, Leipzig.
Németország legnagyobb külön-
legességi gyára, offset- és mély-
nyomás részére is.

Kémigráfiai berendezések

Harmincéves gyakorlat.
Klimsch & Co., Frankfurt a. M.

Kémigráfiai, tömöntödei

és galvanoplasztikai gépek
A. Hogenforst, Leipzig.
Spezialfabrik für Maschinen der
graphischen Branche.

Kizáróanyag

Bauerache Glesserei
Frankfurt a. M. és Barcelona.

Kliséállványok

A. Kraft, Berlin S 42,
Fürstenstrasse 8.

Kliséfák

J. Brendel, Mutterstadt 40
(Pfalz).

Kliséfák

Joh. Weber, Göppingen (Würt.)

Kliségyár

Johann Hartleib, Berlin S 14.
Kérjen katalógust a készletben
levő vignettákról.

Kliséhezvázalók és anyagok

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Klisék és galvánok

Voigt & Geissler, Leipzig.

Klisék

C. Angerer & Göschl,
fotokémiai műint. Wien, XVI—1.

Klisék

H. Baudouin,
Berlin, Alexandrinenstrasse 35.
Telefon: Dönhoff 1235—37.

Klisék

Thebran & Kraushaar,
Berlin SO 36.

Korrektúralehúzó prések

Kleim & Ungerer, Leipzig-Leu.

Könyvkötődei és kartonázt-**gépek**

August Fomm, Maschinenfabrik,
Leipzig-Reudnitz.

Könyvkötődei szükségletek

mindenféle fajtáját ajánlják
Wilh. Leo's Nachf. Stuttgart.

Könyvkötő-fűződrót

J. D. Boecker Söhne,
Hohenlimburg (Westf.)

Könyvkötődei és kartonázt-**gépek**

Gebr. Brehmer, Leipzig-Plagw.

Könyvnyomdai eszközök

G. E. Reinhardt, Leipzig S

3/106. (Csak vizsonteladókknak.)

Könyvnyomdai gyorsajtók

Dresden-Leipziger Schnellpres-
senfabrik A.-G., Coswig i. S.

Könyvnyomdai gyorsajtók

Schnellpressenfabrik Koenig
& Bauer, A.-G., Würzburg.

Könyvnyomdai gyorsajtók

J. G. Mailänder, Schnellpressen-
fabrik, Cannstatt-Stuttgart.

Könyvnyomdai gyorsajtók

Faber & Schleicher, A.-G.,
Offenbach a. M. Ötven évi ta-
pasztalat alapján gyárt köny-
vnyomdai gyorsajtókat a legelő-
rendű kivitelben.

Könyvnyomdai használati**cikkek**

és anyagok.
Böttcher & Renner, Nürnberg.

Könyvnyomdai hengerek

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Lehúzó prések

Robel & Co., München S 50.

Levélboríték- és zacskógyár

Walterwerke Maschinenfabrik
m. b. H., Leipzig W 31.

Litográfiai hengerek

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Litográfiai kövek

Ajánl saját bányáiból
J. Friedrich Daeschler,
Langenthalheim E (Bayern). Soln-
hofen, Mörnsheim.

Litográfiai kövek

Kékek és sárgák, legjobb álla-
potban.
August Daeschler & Co., G. m.
b. H., Solnhofen (Bayern).

Litográfiai kövek

August Arauner, kőbányatulajd.,
Solnhofen 108 (Bayern).

Litográfiai kövek

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Litográfiai szükségleti**cikkek**

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Litográfiai tusokat és**litográfiai krétákat,**

mint valamennyi szakbavágó
preparátumokat gyártanak.
Rohrer & Klingner, Leipzig-Co.
12.

Maratóalap (transp.)

Rez. Steinbach & Strache.
Böttcher & Renner, Nürnberg.

Matricálapok, matricaport

1891 óta gyárt elsőrendű minő-
ségben. Carl Ostermann, Bre-
men. Bel- és külföldön legjobb
eredményel bevezette. Stere-
otipiai papírok minden haszná-
lata formátumban készletben. —
Kívánatra mintát küld.

Matricatisztító gép

Max Sadowsky, Berlin S 42.

Másolókészülékek

offset, mély- és cinknyomás ré-
szére pneumatikus rányomással.
D. R. P. megjavított kivitelben.
Másolóvilámpák és elektromos
vacuumszivattyúk, automatiku-
sak. P. Schmidt & Co., Berlin
SW 11, Schönebergerstr. 26.

Mélynyomás

Kompl. mélynyomótelepek be-
rendezése. Willy Schwede, Ham-
burg 36, Gr. Theaterstr. 34—35.

Mélynyomóberendezések

Klimsch & Co., Frankfurt a. M.

Mélynyomófestékek

minden gép részére.
F. Ruckelhausen & Co.,
Farbenfabriken, Eppstein im
Taunus.

Mélynyomóanyagok

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Mélynyomó rotációsgépek,**ívberakásra**

J. G. Mailänder, Schnellpressen-
fabrik, Cannstatt-Stuttgart.

Mélynyomóhengerek

minden alakban. Csiszoló- és
simítógépek. Rézbevonótelepek.
K. Walter, München SW,
Plinganserstr. 22.

Mélynyomó

folyóiratokat, katalógusokat, mű-
és divatlapokat, képeslevelezőla-
pokokat készít Badenia A.-G. für
Verlag und Druckerei, Karlsruhe.

Mélynyomóhengerek

Rézbevonótelepek.
Langbein-Pfannhauser-Werke AG.,
Abt. F, Leipzig O 28.

**Mélynyomóhengercsiszoló-
gépek**

Rakel (kés) csiszológép D. R. P.
a., Pigment-átvivőgép D. R. P. a.
hengerrábillítóköccsival D. R. G.
a. Rézhengerek újonnan való
készítése. Otto Wuschig, Berlin
SO 36, Mariannenstr. 31—32.
Moritzpl. 131—86.

Molton, Moleskin

Csak nagyban előadók részére.
Backofen & Sohn, Mittweida-Sa.

Nyomdácégek

Werner & Schade betüöntöde,
Berlin N. 54, Kastanienallee 43.

Nyomóhengerborítószeletek**és nyomóhengerátúzatok**

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Offsetátviteliek,

az eredetihöz hű kivitelben és a
legrovidebb skála fölhasználása
átnyomással. Sauer & Co., Ber-
lin SW 68, Alexandrinenstr. 26.

Offsetheft 1928

sok érdekes gyakorlati cikket
tartalmaz az offsetnyomtatásról
és számos színes műmelléklet.
Ára 2.75 márka. „Deutscher
Drucker“, Berlin SW 61.

Offsethengerek

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Offsetkéziprészek

J. G. Mailänder, Schnellpressen-
fabrik, Cannstatt-Stuttgart.

Offsetmásoló készülékek

pneumatikus rányomással és fel-
csapható üveglappal, D. R. P.,
verseny nélkül.
P. Schmidt & Co., Berlin SW 11,
Schönebergerstr. 26.

Offsetnyomdai anyagok

Böttcher & Renner, Nürnberg.

Offsetajtók

Faber & Schleicher A.-G.,
Offenbach a. M. Offsetpréseket
szállít úgy minőségileg, mint
mennyiségileg legjobb teljesít-
ménnyel.

A nyomdavezetőnek manapság
a sokkis példányszám
 következtében olyan egy-
 szerűen megszerkesztett be-
 rakókészülékre van szüksége,
 amellyel minden gépmester
alak- és papír-
változtatásnál
 játszva készül el munkájával

A SPIESS- SZÍVÓKÉSZÜLÉK (SPIESS-SAUGER)

**szívórúd nélkül, csak egy
 szívómiriggyel dolgozik**

az ívsarkokon. Rotációs szivattyúja van; mechanikus
 ívkitolás: minden haladást jelent! A Spiess-szívó
 maga az egyszerűség! A legmodernebb használati
 készülék *minden* nyomda, *minden* gép, *minden*
 papiros, *minden* nyomtatvány részére

Ön csodálkozik teljesítőképeségén!

GEORG SPIESS
Gépgyár. Leipzig W 31

Rotary-berakó a teljesítmények óriása!
 Spiess-gyors-tégely az automatizált kéziberakás!
 Spiess-hajtogató az ezermester

Offsetsajtók

Dresden-Leipziger Schnellpressenfabrik A.-G., Coswig i. S.

Offsetsajtók,

„Leipzig“, „Kleind“, „Kleine“, „Rubens“ és a kétzsinnyomó „Planeta“ offsetsajtók. Vezető márkák a legtekintélyesebb kivitelben.

Dresden-Leipziger Schnellpressenfabrik A.-G., Coswig i. S. Európa legnagyobb offsetsajtógyára.

Összeadó-gép (negatív)

„Boediker-rendszer“. Fontos segédeszköz a fotomechanika részére. Egyedüli készítési és eladási jog. Az United Cigarette Machine Company Rt. nyomógép- és fotolito-készülékek osztálya, Dresden-A. 21.

Özniző gépek

Const. Hang, Gßpingen-A.

Papírnagyocég

Berth, Siegmund, Berlin SW 68. T. Dönh. 1400—1404. Finom és csomagolópapírok.

Papírok (gumizott)

Leipziger Gummier- u. Lackieranstalt, Schweder & Co., Lucka bei Leipzig.

Perforáló gépek

A. Hogenforst, Leipzig. Spezialfabrik für Maschinen d. graph. Branche.

Perforáló gépek

Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Perforáló gépek

Märkische Perforiermaschinenfb., Berlin SO 36.

Perforáló gépek

Maschinenbauanstalt M. Vetter & Co., Leipzig-Gohlis.

Pénztekercspapírok

Vasúti és postaúrlapok. Druckerei Hermann Lukowski, Breslau 2.

Préglent pecsétmárkák,

Mindennemű aranyprélesek, árujelző- és mintakártyák stb. Tömegpéldányszámú specialitások. Emil Bach & Co., Kunst- anst. Nürnberg.

Raszterek

autotípiá, mélynyomás, offset-nyomás és a vonalas klisékbe való bemásolóshoz, speciális szemcsés raszterek minden célra. Eha-Rasterwerk, G. m. b. H., München.

Raszterek

autotípiá, mélynyomás, offset-nyomás és az összes fotomechanikai nyomtatéjeljárás részére. Herbat & Illig, Frankfurt a. M., West.

Rázkódások és zakatolás**elleni szigetelés**

A.-G. Emil Zorn, Berlin S 14. Tel. F. 7, Jannowitz 64—71.

**Reinhardt Rationell berakó-
készülékek**

A legjobb berakókészülék. G. E. Reinhardt, Leipzig S 3/106. k.

Reklámszervezetek

Fritz Leissner, Dresden-A. 16.

Reprodukciós kamerák

Klimsch & Co., Frankfurt a. M. Harminc év óta szállít teljes berendezéseket az összes reprodukciós célokra.

Reprodukciós intézet

Louis Gerstner, Leipzig 18. Kunstanstalt f. Autotypie u. Zinkätzung.

Reprodukciós intézet

Eberhard Schreiber, Leipzig. Klisék, fotolitográfia.

Reprodukciós készülékek

Paul Drews, Alte Jakobstr. 4. Berlin SW 68. Optika, raszter, ívlámpák és gépek.

Reprodukciós készülékek

Hoh & Hahne, Leipzig. Németország legnagyobb nemzeti gyára.

Reprodukciós készülékek

Falz & Werner, Leipzig C 1. Németország legrégebb speciális gyára.

Reprodukciós készülékek

V. Koula, Prága, Zitná ul. 27. Legjobb beszerzési forrás.

Rézbetűk könyvkötők részére

Dornemann & Co., Messingschrift- und Ferrotypengieserei, Gravieranstalt, Magdeburg.

Rézbetűk könyvkötők részére

Magdeburger Gravieranstalt vorm. Edm. Koch & Co. m. b. H., Magdeburg.

Rézbetűk könyvkötők

számára Dornemann & Co., Magdeburg.

Rézbetűk

Brandt & Co., Leipzig, Mittelstr. 7. Vésztintézet. Metszett betűk különlegességi gyára.

Rézléniák

Bauersche Giesserei, Frankfurt a. M. és Barcelona.

Rézléniák

Hugo Rösch, Leipzig-R.

Rézléniák

C. Rüger, Leipzig. Alap. 1879.

Rotációs gépek

csomagolópapírok részére, Fischer & Krecke, G. m. b. H., Bielefeld 13.

Szakirodalom

Aufstiegbücherei, 1. kötet: „Vom Gehilfen zum Druckerel-Direktor“, der Weg zum fachlichen Aufstieg. Irta: R. Engel-Hardt, Ára: 3.50 márka. „Deutscher Drucker“, Berlin SW 61.

Szakirodalom-katalógust

kívánatra küld a „Deutscher Drucker“, Berlin SW 61.

Szakiskolafüzet 1928

Szedéspéldák gazdag gyűjteménye, számos bel- és külföldi szakiskolából. Ára 2.75 márka. „Deutscher Drucker“, Berlin SW 61.

Százas stereotípiái matricák

Pórosin gyorsanszáradó matricák. Gyártják: Rosenthal & Co., Röthenbach a. d. Pegnitz, Bay.

**Szedés- és nyomtatáspélda-
füzet**

Száznál több mintával, az összes nyomtatási eljárásokban. Ára 3.50 márka. „Deutscher Drucker“, Berlin SW 61.

Szedőgépkatrészek,

-javítások, -feldolgozások. Specialitása: kizáróékek. Ernst Albrecht, Berlin SW 29, Gneisenaustrasse 67.

Szedőgépek,

egyszerű és komplikáltabb pótkatrészek. Leidenberg & Knick, Berlin N 31, Ackerstr. 136—137.

Szedőgépek

Szedőgépműhelyek. Fr. Wilh. Saupe, Eisenach. Specialitása: alkatrészek In feldolgozása.

Szedőgépkizáróékeket,

az összes típusok részére gyárt és javít Willy Reinecke, Taucha-Leipzig, Grasdorferstr. 27. Tel. 155.

Tangirozóbdörök

Leipziger Tangier-Werke, Leipzig-P1.

Tégelynyomósajtók

Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Tégelynyomósajtók

A. Hogenforst, Leipzig. Grafikai gépek különlegességi gyára.

Tekercsvágógépek,

300—1500 mm vágási szélességig, papíros és karton részére. Maschinenfabrik, Laube, Dresden-A. 16, Blasewitzerstr. 68.

Tömbnaptár

Nyomdai és kiadó rt., ezeltört Gebr. Gotthelft, Kassel.

Tömöntödei berendezések

Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabr. f. d. graph. Gewerbe.

Tömöntödei keményítőtelep

Langbein-Pfannerhauser-Werke AG, Abt. F., Leipzig O 28.

Vágógépek

Emil Kahle, Leipzig O 29. Maschinenfabrik f. d. graph. Gewerbe.

Vésztintézet

Gebr. Riedel, Leipzig, Scharnhorststr. 3.

Viaszkendő,

hengerfilcek, alátét- és nedvesítővek stb. Böttcher & Renner, Nürnberg.

Vignetták

Bauersche Giesserei, Frankfurt a. M. és Barcelona.

Vonalozó gépek

Kohlbach & Co., Leipzig-Lind.

Vonalozó gépek

A „Kleine Reinhardt“, amely vonalozógép minden üzembe való. Vonalozószélesség 50 cm-ig. „Dulima“ egyoldali vonalozás. „Flakoli“ síkszedés fejnyomó- és vonalozógép. Mintaszerű szerkezet és teljesítő-képesség. Ötvenéves tapasztalat. G. E. Reinhardt, Abt. Förste & Tromm, Maschinenfabr. Leipzig S 3/106.

♣ SZAKMABELI ISMERETEIT, FIZESSEN ELŐ A „DEUTSCHER DRUCKER“ C. LEGJOBB NÉMET SZAKLAPRA ♣

WOLLEN SIE SICH UNTERRICHTEN

über alles, was in der ganzen Welt und namentlich in Deutschland auf allen Gebieten der graphischen Berufe und Techniken geleistet und geboten wird, WOLLEN SIE WISSEN, was an neuen Maschinen und Hilfsmitteln auf den Markt kommt, was an neuen Verfahren und Methoden von Spezialisten ersonnen und ausgearbeitet wurde, WÜNSCHEN SIE ANREGUNG und Belehrung, suchen Sie künstlerische Vorlagen für geschmackvolle Ausstattung von Familien-, Vereins-, Geschäfts- und Werbdrucksachen,

DANN ABONNIEREN SIE

die weltbekannte, im 33. Jahrgang erscheinende illustrierte graphische Monatschrift

DEUTSCHER DRUCKER

(DEUTSCHER BUCH- UND STEINDRUCKER) BERLIN SW 61. HAGELBERGERSTR. 49

Probenummer kostenlos. Jahresbezugspreise RM 25.20, für Ungarn, Rumänien, Tschechoslovakei, Jugoslawien, übr. Ausland RM 33. Das Abonnement kann jederzeit beginnen. Zahlungen halb- oder vierteljährlich. Postscheckkonten: Budapest 54967, Wien 105095, Ljubljana 20449, Prag 79607

ELŐFIZETÉS NEGYEDÉVRE 7-05 MÁRKÁ MŰTÁVÁNYÁZMOT INGYEN KÜLD A KIADÓHIVATAL

Gara Arnold halálára

Elment, saját akaratából, nem várta meg álmai és vágyai teljesülését, elment, és a sok, sok tehetséges grafikus dacára, ki megmaradt nekünk és kik mind többen és többen tűnnek fel, ürt hagyott maga után.

Elment, és helye üresen marad. Művész volt, ízig-vérig művész, munkájában és életében, eleganciájában az életben és elmúlásában.

Porcellánjai az Ernst-Múzeum foyerjában mindenkor szomorúságra fognak hangolni, finom rézkarlapjai magyar művészek munkáihoz, egy megkezdett sorozat, torzó marad.

Furcsán nézzük egyik utóbbi, igen sikerült munkáját, egy finom plakátot: „Két fogoly”. Zilahy Lajos híres könyvéhez készült, egy bilincsel összekovácsozott férfi és nő. Nem keressük a szimbólumokat. A plakát él — a művész meghalt.

Könyvcímlapok gazdag sora, egy nagy művész útjának etappjai. Itthon és külföldön megbecsülést, de az

általa mindig várt és remélt nagyobb elismerést nem aratva.

Magyar sors. Párizsban, ha kimegy, az elsők között lehetett volna, itthon kevesen tudták teljes, nagy értékét. Mi, kik láttuk útját, munkái is barátaink voltak, fájdalommal búcsúztatjuk.

Rosner

Hírek

David Stempel ucca Frankfurtban. Frankfurt a/M. város képviselőtestülete elhatározta, hogy a két év előtt elhalt Stempel Dávid hírneves betűöntő emlékének megörökítéséül egy most nyitott új uccát, mely a Stempel-betűöntőde közelében van, Stempel nevérol fog elnevezni. Német grafikai körökben nagy meglepéssel fogadták, hogy ennek a kiváló szakembernek az emlékét ily szép módon tisztelték meg.

Esti kereskedelmi szaktanfolyam. A Budapesti Kereskedelmi Akadémia 5 hónapos esti tanfolyamot nyit külön az érettségizett és alkalmazásban levő és külön a kisebb előképzettségű és többéves gyakorlattal bíró tisztviselők és más alkalmazottak részére. Tantárgyak: könyvvitel, levelezés, keresk. ismeretek, számtan, közgazdaságtan, gyors- és gépirás, német, francia és angol nyelv. Záróvizsgát és bizonyítvány. Beírás d. e. 8—1-ig és este 1/27—8-ig az intézet igazgatói irodá-

RASZTER

MINDEN SOKSZOROSÍTÓ-
ELJÁRÁSHOZ

RASTER SINDIKATUS
FRANKFURT-MÜNCHENG.M.B.H.

HAAS·EFHA·KOH-I-NOOR

TÖRZSHÁZ:

FRANKFURT a/M

NEUE MAINZER STRASSE 77

GÉP

BETŰ

FESTÉK

Mindennemű szakmabeli gépek és egyéb grafikai cikkek, használt és új állapotban, jótállás mellett. Használt gépeket veszünk és becserélünk

UNIVERSAL

GRAFIKAI SZAKÜZLET
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST VIII, RÁKÓCZITÉR 2

(Bejárat: Salétrom u. 2)

TELEFÓNSZÁM: J. 348-12

Vezérképviselők:

**GEBR. JÄNECKE
& FR. SCHNEEMANN**

Hannover, festék-
gyártmányainak raktára

HERFURTH & HEYDEN

fűzőgépgyár, Loipzig
Minden típusú drótfűzőgép
raktárról szállítható

jában, Alkotmány ucca 11. Telefon: 205-47.

Ullstein. Németország leghatalmasabb nyomda- és kiadóvállalata, az *Ullstein* cég, nem állított ki a berlini Reklameschaun. Miért? — nem tudjuk. Mindenesetre nagy veszteség volt ez a kiállításra nézve, miután attól a cégtől ott, ahol megjelenik, csak ízlést és ötletet várunk. A kongresszus tagjainak azonban az *Ullstein* cég egy gyönyörűen kiállított, számozott, testes kötettel kedveskedett, mely Németország mai gazdasági helyzetét, felosztását geográfiailag és általában, saját vállalatának mai helyzetét, lapjait, nyomdáit, szervezését, német, francia és angol nyelven, számtalan képpel mutatja be és a kötet, kiállításával és külső megjelenésével a legjobb bizonyítékát adja a mai Németország nagyszerű könyv-iparának. A kötetből, az *Ullstein* cég előzőekenységből átengedett kliséjével, lapunk jelen számában bemutatjuk az *Ullstein* cég berlini központi épületét, a Kochstrasse 22. szám alatt. *r. k.*

Szedett plakátok. A berlini reklámkiállításán feltűnést keltettek a Ludwig & Mayer frankfurti betűöntőde nemes egyszerűségű és nagyon ízléses kiállítási fülkéjében kiállított szedett plakátok, melyek minden grafikai segítőrajz nélkül, 2—3 színben, nagyon jó ízléssel, szerény eszközökkel is a rajzolt plakáttal egyenlő, gyakran még azt túlszárnyaló effektust váltanak ki. A felhasznált betűk nem voltak kizárólag plakátbetűk, hanem voltak plakátok, melyek újsághirdetés szedéséhez teljesen alkalmas betűkkel voltak szedve, úgyhogy külön áldozat nélkül, a mindennapi használatra alkalmas anyagból lehet ezeket a plakátokat előállítani. Olvasóinknak a közeljövőben, amint a betűöntődétől bekért mintalapok birtokába jutunk, bemutatunk egy-néhányat ezekből az igen tanulságos sorozatból. *r. k.*

A müncheni nemzetközi plakátkiállítás hivatalos katalógusához a figyelmes rendezőség egy kis füzetet mellékelte következő címmel: *Vezető a nemzetközi plakátkiállításról, München, 1929.* Magyarország fülkéje cím alatt a következő mondatot találjuk: „Részben nagyon jó, sőt legjobb

termés úgy formában, mint színben, például a Modiano cigarettahüvely-plakátoké és a napilapoké. Különösen figyelemreméltók Berény Róbert plakátjai, melyek azt mutatják, hogy Magyarország a legjobb úton van, hogy egy saját nemzeti plakátművészetet alkosson.” Nagyon örvendetes a kiváló plakátművész, Berény Róbert sikere hivatalosan is és kívánatos lenne, hogy ez a vélemény az új magyar plakátművészet kifejlődéséről ne csak vélemény legyen, hanem mielőbb valósággá váljon. *r. k.*

Az újság reklámja fölötté áll a rádióéna. Hogy mennyire fölötté áll az újság reklámja a rádió által eszközölt reklámnak, arról nemrég érdekes tanulsággal szolgált egy, az Egyesült-Államokban végzett kísérlet. Egy szombat este valaki 13.000 márka árért félórán keresztül engedte terjeszteni a rádió-hirdetésrészben üzleti hirdetésének szövegét. Ugyanezt a hirdetést a következő hétfőn ugyanazért az árért föladata több nagy újságnak Chicagóban, Newyorkban, Bostonban, Clevelandban és Philadelphiában. Az eredmény époly meglepő, mint jellemző volt. A rádió által eszközölt hirdetésre mindössze 16 érdeklődés és két távirati megrendelés futott be, az újság hirdetése pedig nem kevesebb, mint kerek 4000 érdeklődést váltott ki. A hirdető cég szerint a rádió által előidézett minden egyes érdeklődésért 700 márkát, az újsághirdetés hozta minden egyes kérdezősködésért pedig három márkánál valamivel többet fizetett csak. A rádióknak az Egyesült-Államokban való óriási elterjedtségét tekintetbe véve, ez az eredmény fölötté érdekes.

Olvassák-e az újságok hirdetéseit? Egy berlini nagy üzletnek a vezetője tette nemrég gyakorlati kísérlet tárgyává a címben leírt kérdést. A szóbanlevő üzlet igen jelentős összegeket költ újsághirdetésekre. Az üzlet vezetője több újságban hirdetést tette közzé, amelybe szándékosan több hibás adatot csempészett be történelmi eseményekről. A hibás hirdetés következménye az volt, hogy egy hét lefolyása alatt az ország minden részéből 300—400 levél érkezett az üzletnek, amely levelek írói csodálkozásu-

kat fejezték ki afölött, hogy egy birkafejű ember (Schafskopf), aki úgy látszik semmi sejtellemmel sem bír semmiről, merészeli megfogalmazni az üzlet hirdetéseit. Leveleket írtak tanulók, tanulóleányok, tanárok és tanítók, lelkészek és mezőgazdák, sőt néhány híres irodalmi név is szerepelt a levélírók között. Ezzel azután a kérdés, amelyről szó volt, természetesen tisztázódott és az üzlet vezetője kijelentette, hogy az újsághirdetések hatásosságáról táplált meggyőződése e kísérlet következtében rendkívül megerősödött.

Allja a sarat a könyvnyomdászat. A németországi Harz-hegységben levő Nordhausen városának főpostahivatalában többek között ki van függesztve az a hirdetés is, amely szerint új távbeszélőelőfizető-jegyzéket adnak ki. A hirdetés végén olvasható: „Mint-hogy a legutóbbi jegyzéket kísérletképpen offsetnyomtatással állítottuk elő, az újból való nyomtatást könyvnyomdai úton fogjuk előállítani.”

A könyvkiadók biztosításának lehetőségét tárgyalja a „Zeitschrift für das Versicherungswesen” nevű német biztosítási szaklap és elméleti számítások alapján megvalósíthatónak tartja azt. A javasolt biztosítási módszernek az volna a célja, hogy a könyvkiadót megvédje egyes könyvek kiadásánál elszenvedett nagy veszteségei ellen, még pedig összes termelvényeinek kollektíve való biztosításával, körülbelül két évtől öt évig terjedő időtartamra.

Fedőlapunk és mellékleteink

Amióta a *Magyar Grafika* megjelenik, talán még nem történt meg, hogy ezen a helyen csak fedőlapról írtunk és mellékletekről nem. De csak ritkán fordul elő az is, hogy olyan tanulságos, szemléltető anyag jelenhessék meg egy szakfolyóiratban, mint amilyent lapunk jelen számában alkalmunk volt közreadni. Erről alább beszélünk, előbb azonban a fedőlapról essék néhány szó.

Amint olvasóink lapunk e számának tartalmából láthatják, az főként a most lefolyt berlini reklámkiállítással foglalkozik. Lapunk egyik főmunkatársa, *Rosner Károly* hosszú cikkben ismerteti, egész sor érdekes illusztráció kíséretében, a berlini reklámkiállítást; a „Deutscher Drucker” szerkesztője: Wilhelm Bretag a kiállítás alkalmából külön, lapunk részére írt

elsőrangú cikkekben elmélkednek a kiállítás kapcsolatban. Lapunknak ehhez a belső tartalmához simul aztán harmonikusan *Bortnyik Sándor* kiváló grafikuművészeink remek fedőlapja.)

Bortnyik Sándor már régen túl van azon, hogy a mi gyöngye tollunkkal kelljen megkísérelnünk egyszerű művészetének méltatását. Olvasóink különösen jól ismerik művészi képességeit, de ismeri minden látószemű ember, még az is, aki végigrohan Budapest utcáin és lépten-nyomon gyönyörködik kifejező, egy-egy pillantásra megállító, eredeti ötletek születe, szembe-tűnő plakátjain. Művész ő a legjavából, akinek művészetét a külföldön is értékelik mindenütt, ahol már felismerték a reklámnak ezt a fontos ténykedését, amelyet az a kereskedelemre és az iparra eredményesen gyakorol.

Csak meg kell nézni lapunk e számának borítólapját. Nem beszél-e az önmagáért. Itt fölösleges volna és untatna minden dicsőítő jelző.

Mint e sorok elején említettük és amint ezt olvasóink is látják, a szöveg között helyeztük el azt a tanulságos anyagot, amelyet máskor mindig külön szedés-mellékleteken szoktunk bemutatni. (Nincsenek ebben a számban mellékletek, de ezért bőségesen kárpótolnak mindenkit azok a szöveg közti hirdetésreprodukciók, amelyek a Vértesi-féle hirdetéspályázaton kiváltak és más szempontból figyelemreméltók voltak. Ezekből a példákól min-

den szedő — akár pályázott, akár nem — tanulhat. Megtanulhatja belőlük nemcsak azt, hogyan kell, hanem azt is, hogyan nem szabad hirdetésekkel szedni. Ez a cél vezetett bennünket, amikor a pályamunkák egyik részét a tanulság kedvéért klistrozattuk. Szakfolyóirat jobb célt alig tűzhet ki maga elé, mint a szemléltető oktatást.

Úgy a fedőlapot, mint a lap szövegrészét a *Bíró Miklós* nyomda rt. főgépmeztere, *Laib Károly* nyomtatta ki.

Szerkesztői üzenetek

Kl. A. Fisch József, aki az Évkönyv címlappályázatán és a Vértesi-féle hirdetéspályázaton — az utóbbin pláne két — díjat nyert, valóban *nyomó* és a Világosság nyomdában dolgozik. Tehát ez nem akart ugratás lenni annak a részéről, aki ezt Önnek megmondta. Ez az igyekvő nyomó azonos azzal a Fisch-sel, aki az elmúlt tanfolyamokon mint hallgató vett szorgalmasan részt. Azok közé a kevesek közé tartozik, aki a „sportolás” mellett szakít magának időt továbbképzésre is. Bár mondhatnók mi ezt minden szenvedélyes „sportolóról”.

Korrektor. Nekünk van igazunk. Tessék megnézni a Balassa-féle régi füzetet és a Korrektorkör kiadásában most megjelen-

egységes magyar helyesírás szótárát és szabályait és sok más nyelvész szótárát, mindenütt így fogja látni: *Argentina*. Tehát a „Typographia” ezévi 37. számában megjelent kérdéses híreben kétszer is hibásan szedték, hogy *Argentina*. Amint látja, mi tudunk bizonyítani. Mindenesetre szomorú, már az *egységes* magyar helyesírás szempontjából, hogy a Typographiában ilyen példával járnak elől. Noha ugyanabban a nyomdában készült az idézett mű is. Óva intjük, hogy a jövőben ne vezettesse magát félre és inkább vegye meg az új szótárt.

Gy. I. Értesülésünk szerint véglegesen a kongresszuson dől el a szakkultúra sorsa. Reméljük, hogy a szakképzésre kedvezően.

Felölts szerkesztő:
BÍRÓ MIKLÓS

Főmunkatársak:
Herzog Salamon, Kner Albert, Löwy László és Rosner Károly

A szövegrész Intertype „C” modellű szedőgépeken szedve (Képviselői „Grafika” Gépkereskedelmi Rt. Budapest V, Csáky u. 49)

A klistéket a König és Bayer klistégyár, Budapest VII, Wesselényi u. 54. szállította

A Leykam-Josefisthal AG. gratweini gyárában készült különleges famentes offsetnyomóra nyomtatott

Nyomja és kiadja:

Bíró Miklós Nyomdai Műintézet R.-T.
Budapest VII, Rózsa u. 25

MAGYAR BESZERZÉSI FORRÁSOK:

BETŰ

Első Magyar Betűöntő Rt., Budapest VI, Dessewffy uca 32. Dívtatos szöveg- és címbetűk minden nyelvhez. Sima és mintázott rézlelénnyel. Elvállalja egész nyomdai berendezések szállítását. Telefon: 223—70.

FESTÉK ÉS HENGER

Berger és Wirth Rt., Budapest, Márton uca 19. Telefon: József 306—35.

Gödinger Béla hengeranyaggyára és hengeröntője, Budapest VIII, Táncsics uca 7. Telefon: József 424—23.

Lorilleux Ch. és Társa, Budapest IV, Ferenc József rakpart 27. Telefon: Aut. 868—02, Lá 10—86.

Lutz Ede és Társa Rt., Budapest VII, Órnagy uca 4. Telefon: József 393—46, 384—65.

GÉPJAVÍTÁS

Chatelet Alajos, Budapest II, Margit körút 81. Telefon: Aut. 531—74.

Horváth Lajos Rt., Budapest III, Fényes Elek u. 4. Telefon: Aut. 624—68.

Löwy László okl. gépészmérnök, Budapest V, Felka uca 6. Telefon: Lipót 921—67.

Róna József, Budapest V, Visegrádi uca 3. Telefon: Aut. 254—48.

Universal Grafikai Szaküzlet Rt., Budapest VIII, Rákóczi tér 2. Telefon: József 348—12.

Wörner J. és Társa gépgyár Rt., Budapest V, Váci út 48. Telefon: Lipót 905—75.

GRAFIKAI SZAKÜZLET

Chatelet Alajos, Budapest II, Margit körút 81. Telefon: Aut. 531—74.

Fischer Ignác, Budapest VII, Kazinczy uca 27. Telefon: L. 999—07.

Freund-Barát, Budapest, Csáky u. 13. Telefon: Aut. 282—35.

Goldstein A. utóda: Offenberger Miksa, Budapest VII, Kazinczy uca 32. Telefon: J. 423—95.

Gutenberg-ház Geel Testvérek, Budapest II, Hunyadi János út 12. Telefon: Aut. 529—14.

Horváth Lajos Rt., Budapest III, Fényes Elek u. 4. Telefon: Aut. 624—68.

Kallina Zdenkó, Budapest VIII, Tavaszmező uca 16. Telefon: József 314—16.

König János, Budapest IX, Remete u. 23. Telefon: József 453—58.

Löwy László okl. gépészmérnök, Budapest V, Felka uca 6. Telefon: Lipót 921—67.

Tanzer Miksa, Budapest VII, Akácfa uca 50. Telefon: József 406—35.

Universal Grafikai Szaküzlet Rt., Budapest VIII, Rákóczi tér 2. Telefon: József 348—12.

KLISÉK

König és Bayer, Budapest VII, Wesselényi u. 54. Telefon: József 359—91.

Kurcz és Lajta, Budapest VIII, Víg u. 3. Telefon: J. 353—18.

Pallas nyomda Rt., Budapest V, Honvéd u. 10. Telefon: Aut. 205—67.

TÖMÖNTŐ

Braun Testvérek, Budapest VI, Izabella u. 70. Telefon: Lipót 999—74.

LEVÉLBORÍTÉK

Andrényi Zsigmond, Budapest V, Ügynök u. 18. Telefon: Lipót 918—45, Lipót 918—60.

Rigler József Ede Rt., Budapest VI, Rózsa u. 55. Telefon: Aut. 250—55.

Vasadi és Vértesi, Budapest VI, Vörösmarty uca 50. Telefon: Aut. 130—86, Aut. 221—14.

PAPÍR

Felbert Gyula Rt., Budapest V, Árpád u. 10. Telefon: Aut. 234—65, 234—88.

Glück Sámuel, Budapest V, Vécsei uca 3. Telefon: Aut. 241—57, 218—50.

Goldzieher Géza Rt., Budapest V, Akadémia u. 7. Telefon: Aut. 247—81, 232—98.

Gross és Vidor, Budapest VII, Kertész u. 20. Telefon: József 423—38, J. 443—10.

Hartmann Vilmos Rt., Budapest V, Alkotmány u. 4. Telefon: Lipót 990—65, 912—33.

Sas és Bauer Papírkereskedelmi Rt., Budapest, Személynök u. 21—23. Telefon: Aut. 225—20, 260—99.

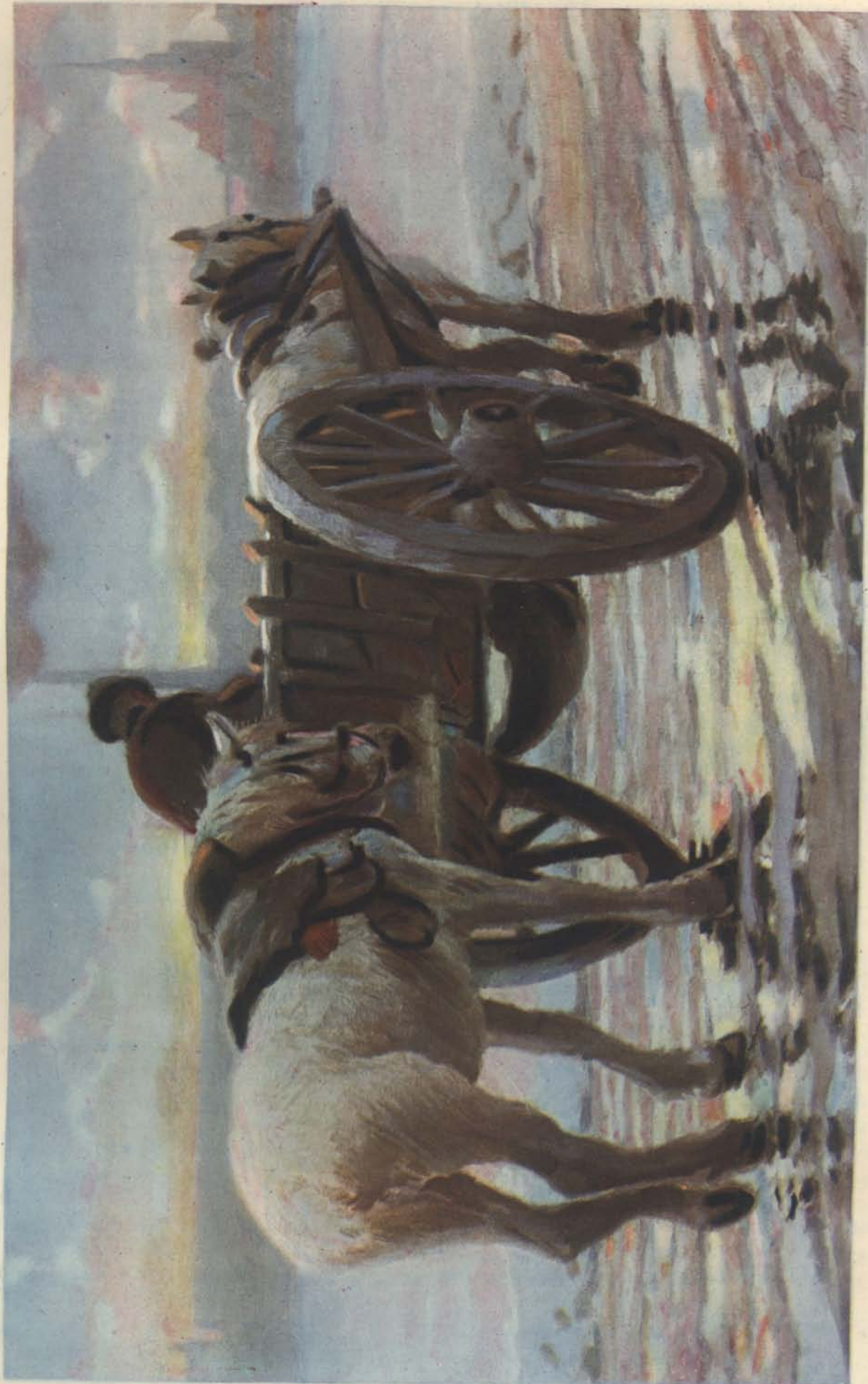
MŰNYOMÓPAPÍR ÉS KARTON

Herz és Bálint, Budapest VII, Rózsa u. 27. Telefon: József 396—39.

SZEDŐGÉPEK

Linotype szedőgép. Gutenberg-ház, Geel Testvérek, Budapest II, Hunyadi János út 12, Wien VII, Lerchenfelderstr. 37.

Typograph szedőgép. Vezérképviselő Magyarországi részére Krammer Lipót, Budapest VI, Bajnok u. 26, Budapest részére **Tanzer Miksa, VII, Akácfa uca 50.**

Dreifarbentiefdruck
nach einem Aquarell
von Prof. J.P. Junghanns

W. Girardet, Essen
Buchdruck und Tiefdruck
Chemigraphische Kunstanstalt
Zeichnungen und Entwürfe